

ข้อมูลสื่อมวลชน

ตรวจราชการจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำปาง
ระหว่างวันที่ 14-15 มกราคม 2562

การประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 (เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน)
ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จังหวัดลำปาง

ท่านสามารถดาวน์โหลดข้อมูลสื่อมวลชน
จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำปาง

ด้วยการสแกน QR Code

สารบัญ

#กำหนดการ

#เบอร์โทรติดต่อ

#เป้าหมายของการตรวจราชการ

#ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

#ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดเชียงใหม่

#อนุสาวรีย์ครูบาศรีวิชัย

#วัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร

#แม่แจ่มโมเดล

#โรงเรียนราชประชาสงเคราะห์ 31 อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่

#ข้อมูลทั่วไปจังหวัดลำปาง

#ชุมชนบ้านหลุก อ.แม่ทะ จ.ลำปาง

#โรงงานอินทราเซรามิก

#สะพานรัษฎาภิเศกและStreet Art

#โรงเรียนอนุบาลแม่เมาะ อ.แม่เมาะ

#มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

#วัดพระธาตุลำปางหลวง

#พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

กำหนดการนายกรัฐมนตรี
ในการเดินทางไปตรวจราชการจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำปาง
และประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ ครั้งที่ 1/2562
ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง อ.เมืองลำปาง จังหวัดลำปาง
ระหว่างวันที่ 14-15 มกราคม 2562

วันจันทร์ที่ 14 มกราคม 2562

- เวลา 06.45 น. - นายกรัฐมนตรีและคณะ ออกเดินทางจากท่าอากาศยานทหาร 2 กองบิน 6 (บน.6) ดอนเมือง กรุงเทพฯ ไปยังท่าอากาศยานทหาร กองบิน 41 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่
- เวลา 08.15 น. - นายกรัฐมนตรีเดินทางไปสักการะอนุสาวรีย์ครูบาศรีวิชัย ต.สุเทพ อ.เมืองเชียงใหม่
- เวลา 09.40 น. - นายกรัฐมนตรีเดินทางไปสักการะพระธาตุศรีจอมทอง และกราบนมัสการ พระพรหมมงคล (ทอง สิริมังคโล) ณ วัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่
- เวลา 10.45 น. - นายกรัฐมนตรีพบประชาชน ณ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 ต.ช่างเคิ่ง อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่
- นายกรัฐมนตรี เป็นประธานสักขีพยานในโอกาส ดังนี้
- (1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มอบหนังสือแสดงโครงการป่าชุมชนให้แก่ผู้แทนชุมชน
  - (2) ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ มอบสมุดประจำตัวผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาลในลักษณะแปลงรวมให้แก่ ราษฎร
- นายกรัฐมนตรี มอบอุปกรณ์รณรงค์การป้องกันและแก้ไขปัญหามอกคว้น และไฟป่า ประจำปี พ.ศ. 2562 ให้แก่ผู้แทนชุมชน
- นายกรัฐมนตรี กล่าวกับประชาชน และเยี่ยมชมนิทรรศการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ “แม่แจ่มโมเดล” และการจัดการขยะของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31
- เวลา 13.05 น. - นายกรัฐมนตรีเยี่ยมชมโครงการธรรมชาติปลอดภัยบ้านแม่ปาน ศูนย์การเรียนรู้ด้านการเกษตรของ อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่
- ซึ่งใช้ระบบเกษตรผสมผสานตามศาสตร์พระราชา ลดการปลูกพืชเศรษฐกิจเชิงเดี่ยว

- เวลา 14.45 น. - นายกรัฐมนตรี พบประชาชน ณ ตลาดชุมชนบ้านหลุก อ.แม่ทะ จ.ลำปาง
นายกรัฐมนตรี เป็นประธานสักขีพยานในโอกาส ดังนี้
- (1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
มอบหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ
บ้านแม่ต๋อยฝั่งซ้ายให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง
  - (2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
มอบหนังสือแสดงโครงการป่าชุมชนให้แก่ประธานป่าชุมชน
  - (3) ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง มอบสมุดประจำตัวผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินทำกิน
ให้ชุมชน ตามนโยบายรัฐบาลในลักษณะแปลงรวม ให้แก่ผู้แทนชุมชน
- นายกรัฐมนตรี กล่าวกับประชาชน /เปิดศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลัก
และเยี่ยมชมนิทรรศการผลการดำเนินงานตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล
- เวลา 17.15 น. - นายกรัฐมนตรี พบผู้นำภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และเยี่ยมชมการผลิตเซรามิก
การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไม้และครึ่ง ของลำปางนครหัตถศิลป์
ถนนอุตสาหกรรมสร้างสรรค์
- เวลา 18.05 น. - นายกรัฐมนตรี เยี่ยมชมสะพานรัชฎาภิเศก และ Street Art ริมแม่น้ำวัง
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง และ Creative Tourism ของรัฐบาล
ณ สะพานรัชฎาภิเศก

วันอังคารที่ 15 มกราคม 2562

- เวลา 07.25 น. - นายกรัฐมนตรี พบนักเรียน นักศึกษา และเยี่ยมชมนิทรรศการการส่งเสริม
การเรียนรู้และพัฒนาเด็ก/เยาวชนของจังหวัดลำปาง
ณ อาคารบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง
- เวลา 08.30 น. - นายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมกลุ่ม
จังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 (เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน)
ณ ห้องประชุมณารีนันทน์ ชั้น 5 อาคารบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

- เวลา 10.30 น. - นายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการ
นอกสถานที่ ครั้งที่ 1/2562 ณ ห้องประชุมนารีอินทนนท์ ชั้น 5
อาคารบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- เวลา 14.05 น. - นายกรัฐมนตรี เยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนซึ่งได้รับการคัดเลือก
ให้เข้าร่วมโครงการ 1 ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ ตามนโยบายรัฐบาล
ณ โรงเรียนอนุบาลแม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง
- เวลา 15.30 น. - นายกรัฐมนตรี สักการะวัดพระธาตุลำปางหลวง และกราบนมัสการเจ้าอาวาสวัด
พระธาตุลำปางหลวง /พิธีบายศรีสู่ขวัญ ณ วัดพระธาตุลำปางหลวง
- เวลา 16.15 น. - นายกรัฐมนตรี สักการะพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
ณ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช อ.เกาะคา จ.ลำปาง
- เวลา 18.40 น. - นายกรัฐมนตรีและคณะ เดินทางถึงท่าอากาศยานทหาร 2 กองบิน 6 (บน.6)
ดอนเมือง กรุงเทพฯ

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

จังหวัดเชียงใหม่

- ผวจ.เชียงใหม่ (นายศุภชัย เอี่ยมสุวรรณ) ๐๘-๙๒๐๓-๐๔๐๘
- รอง ผวจ.เชียงใหม่ (นายวิรุฬ พรรณเทวี) ๐๘-๙๒๐๓-๑๕๑๔
- ทน.สนจ.เชียงใหม่ (นายชูชีพ พงษ์ไชย) ๐๘-๙๒๐๓-๒๘๗๙
- นายอำเภอเมืองเชียงใหม่ (นายวีระพันธ์ ตี๋อ่อน) ๐๘-๑๘๖๗-๑๑๗๖

อนุสาวรีย์ครูบาเจ้าศรีวิชัย ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

- สำนักพุทธ (นายกิตติพงศ์ กาวี) ๐๘-๙๗๕๕-๘๔๕๑

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๑ อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่

- นายอำเภอแม่แจ่ม (นายบุญลือ ธรรมธรรานุรักษ์) ๐๘-๑๘๖๗-๑๒๕๓
- ผอ.ร.ร.ราชประชานุเคราะห์ ๓๑ (คุณวิลาวัลย์ ปาลี) ๐๘-๐๘๕๒-๓๐๙๒

จังหวัดลำปาง

- ผวจ.ลำปาง (นายทรงพล สวาสดิธรรม) ๐๘-๙๒๐๓-๐๔๗๓
- รอง ผวจ.ลำปาง (นายประจวบ กันธิยะ) ๐๘-๙๒๐๓-๓๘๔๐
- ทน.สนจ.ลำปาง (นายคมกริช เจริญพัฒนสมบัติ) ๐๘-๙๒๐๓-๔๐๗๕
- นายอำเภอเกาะคา (นายสถาพร สุโข) ๐๘-๑๘๖๗-๔๓๓๙

บ้านหลุก ต.นาคร้ว อ.แม่ทะ จ.ลำปาง

- นายอำเภอแม่ทะ (นางสุรีย์ มาปลูก) ๐๘-๑๘๖๗-๔๓๔๒
- ผช.พัฒนาการจังหวัดลำปาง (คุณสลิษา) ๐๘-๑๘๒๒-๕๖๒๕

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช อ.เกาะคา จ.ลำปาง

- นายกเทศมนตรี ต.เกาะคา (คุณป๋วย) ๐๘-๑๖๐๒-๖๖๘๐

วัดพระธาตุลำปางหลวง ต.ลำปางหลวง อ.เกาะคา จ.ลำปาง

- สำนักพุทธ (คุณเชษฐ์) ๐๘-๗๙๙๐-๗๘๑๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

- อธิการบดี (นายสมเกียรติ สายธนู) ๐๙-๑๐๖๙-๑๙๘๙/ ๐๘-๑๙๕๙-๕๖๖๓

โรงงานอินทราเชรามิก อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

- ผู้บริหารกิจการ (คุณอนุรักษ์) ๐๘-๑๘๘๑-๓๒๐๖

เป้าหมายของการตรวจราชการ

การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีในครั้งนี้ กำหนดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำปาง ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ (เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน) ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวประชากรของกลุ่มจังหวัด ในปี ๒๕๕๙ มีมูลค่า ๑๒๒,๔๑๔^๑ บาทต่อคนต่อปี ซึ่งอยู่ในลำดับที่ ๙ ของ ๑๘ กลุ่มจังหวัด โดยจังหวัดลำพูน มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวมากที่สุดของกลุ่มจังหวัดและภาคเหนือ (๑๗๒,๗๑๗ บาท/คน/ปี) รองลงมาเป็นจังหวัดเชียงใหม่ (๑๓๐,๐๓๔ บาท/คน/ปี) จังหวัดลำปาง (๙๓,๕๕๗ บาท/คน/ปี) และจังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งต่ำที่สุดของภาคเหนือ (๖๑,๒๕๕ บาท/คน/ปี) ตามลำดับ

ศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด ได้แก่ ที่ตั้งเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของภาคสามารถเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศต่างๆ (GMS BIMSTECs อาเซียน) มีประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เอื้อต่อการพัฒนา อีกทั้งยังมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของประเทศ และมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายและมีชื่อเสียงระดับประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งผลิตหัตถอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศและมีศักยภาพในการพัฒนาเกษตรปราชญ์ เกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนา ดังนี้ “ยกระดับการท่องเที่ยว การค้า การลงทุน และการเกษตร สู่อุตสาหกรรมมูลค่าสูง เพื่อเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับห่วงโซ่อุปทานของโลก” และมีประเด็นการพัฒนาใน ๕ ด้าน ได้แก่ ๑.พัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการที่เน้นความโดดเด่น และเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยว ๒.เพิ่มศักยภาพการค้า การลงทุน การค้าชายแดนและการค้าต่างประเทศ ๓.พัฒนาเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย เกษตรแปรรูป ที่มุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่าผลผลิต ๔.พัฒนาการบริการด้านสุขภาพ (Wellness) แบบองค์รวม มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และ ๕.บริหารจัดการ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีในครั้งนี้ ให้ความสำคัญกับประเด็น ดังต่อไปนี้

จังหวัดเชียงใหม่

๑. แม่แจ่มโมเดล และแม่แจ่มโมเดล(พลัส) : การบูรณาการแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่าอย่างยั่งยืนครบวงจรด้วยกลไกประชารัฐ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการที่ดิน การลดการปลูกพืชเศรษฐกิจเชิงเดี่ยว การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ การป้องกันรักษาป่า ฯลฯ แม่แจ่มโมเดล มีจุดเริ่มต้นจากวิกฤติปัญหาไฟป่าหมอกควัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายประการ ทั้งแนวทางการจัดการป่า ลักษณะการใช้ที่ดิน และรูปแบบของระบบการผลิตที่สัมพันธ์กับปากท้องของประชาชน จากวิกฤติปัญหาได้นำไปสู่เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของภาคส่วนต่างๆ และการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาที่เชื่อมโยงกับปัญหาด้านอื่นๆ จนสามารถลดการเผาป่าและค่าความร้อนของพื้นที่ได้อย่างมีนัยสำคัญ ถือเป็นต้นแบบความสำเร็จของการขับเคลื่อนกลไกความร่วมมือเชิงพื้นที่ในรูปแบบประชารัฐ ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นยุทธศาสตร์ “แม่แจ่มโมเดล(พลัส)” โดยยกระดับการแก้ไขปัญหาวิกฤติเฉพาะหน้าไฟป่าหมอกควัน ไปสู่การแก้ไขปัญหาเชิงระบบที่จะตอบโจทย์ทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม โดยหนึ่งในโครงการสำคัญ ได้แก่ “โครงการธรรมชาติปลอดภัย บ้านแม่ปาน” มีจุดประสงค์ในการพัฒนาระบบน้ำเพื่อการเกษตรบนพื้นที่สูงให้ชุมชนต้นแบบ ควบคู่ไปกับการสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง การพัฒนาอาชีพและรายได้ โดยเฉพาะการทำเกษตรที่หลากหลาย และการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยน้อมนำศาสตร์ของพระราชา “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นหลักในการขับเคลื่อน

๒. การจัดการที่ดิน โดยจะมีการมอบเอกสาร ดังนี้ (๑)หนังสือแสดงโครงการป่าชุมชนภายใต้โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ให้แก่ผู้แทนชุมชน จำนวน ๕ พื้นที่ ของอำเภอแม่แจ่ม (๒)เอกสาร

^๑มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวประชากรของภาคเหนือ ปี ๒๕๕๙ เท่ากับ ๙๘,๙๙๙ บาท/คน/ปี และมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวประชากรเฉลี่ยของประเทศ ๒๑๕,๔๕๕ บาท/คน/ปี

โครงการจัดระเบียบการใช้ที่ดิน พื้นที่ลุ่มน้ำ ๑,๒ ให้ชุมชน ภายใต้นโยบายคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ แก่ผู้แทนชุมชนในอำเภอแม่แจ่ม จำนวน ๒ ชุมชน (๓) สมุดประจำตัวผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ในลักษณะแปลงรวมตามนโยบายรัฐบาล พื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่แจ่ม ให้แก่ผู้แทนชุมชนในอำเภอแม่แจ่ม ๑๐ ราย

จังหวัดลำปาง

๑. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวเมืองรอง เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล มุ่งส่งเสริมกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น จังหวัดลำปางเป็น ๑ ใน ๕๕ เมืองรอง ที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่คงความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมล้านนา อาทิ พระธาตุลำปางหลวง พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สะพานรัษฎาภิเศก ๑๐๐ ปี การนั่งรถม้าเที่ยวชมเมือง ฯลฯ สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวได้กับกลุ่มจังหวัดและอนุภูมิภาค อีกทั้งจังหวัดลำปางได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้วยการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อาทิ โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์สร้างสีสันริมแม่น้ำวัง (River Street Art) โดยจัดทำภาพเขียนสี และประติมากรรม ที่สื่อให้เห็นถึงอัตลักษณ์เมืองลำปาง ซึ่งคาดว่าจะสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวให้เดินทางมาลำปางมากยิ่งขึ้น

๒. การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industry) อุตสาหกรรมเชรามิกของจังหวัดลำปาง ถือได้ว่าเป็นหัตถอุตสาหกรรมที่มีชื่อเสียง ซึ่งจังหวัดมีความพร้อมในด้านแหล่งวัตถุดิบ โดยเฉพาะแหล่งดินขาวที่มีคุณภาพสูง มีโรงงานและแรงงานฝีมือในอุตสาหกรรมเชรามิกเป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีจุดเด่นที่สามารถทำงานหัตถศิลป์สู่หัตถอุตสาหกรรม โดยคงอัตลักษณ์ของลำปาง อาทิ “ขามตราไก่” ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนเป็น GI แล้ว นอกจากนี้ ยังมีสินค้าอื่นๆ ที่หลากหลาย ตั้งแต่วัสดุก่อสร้าง ของตกแต่ง ของบูชา และนวัตกรรมหลายชนิด สามารถส่งออกไปทั่วโลก ที่ผ่านมา ภาครัฐได้ให้การสนับสนุนตลอดห่วงโซ่คุณค่า โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุน ตั้งแต่การลดต้นทุนการผลิต(ต้นน้ำ) การพัฒนากระบวนการผลิตและการออกแบบ(กลางน้ำ) และการจัดงานเชรามิกแฟร์ (ปลายน้ำ) ทั้งนี้ ได้มีการจัดเตรียมแผนงานสนับสนุน เพื่อยกระดับสินค้าให้ได้มาตรฐานและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืน รวมทั้งพัฒนาให้ลำปาง เป็น Creative Industrials Design Capital หรือ ลำปางนครหัตถศิลป์ ถิ่นอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของรัฐบาลต่อไป

๓. การพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา ตามโครงการ ๑ ตำบล ๑ โรงเรียนคุณภาพ หรือโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง จนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ช่วยลดความเหลื่อมล้ำด้านการจัดการศึกษาของประเทศ สำหรับตำบลแม่มาะ อำเภอแม่มาะ โรงเรียนอนุบาลแม่มาะ(ชุมชน) ได้รับการคัดเลือกเป็น ๑ ใน ๒ โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล โดยเป็นโรงเรียนมีความพร้อมทุกด้านตามเกณฑ์คัดเลือก และเป็นโรงเรียนที่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรต่างๆ ได้แก่ เทศบาลตำบลแม่มาะ กองทุนพัฒนาไฟฟ้าโรงไฟฟ้าแม่มาะ สมาคมพัฒนาแม่มาะ และสถาบันอุดมศึกษา (อาทิ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตลำปาง และวิทยาลัยเทคโนโลยี กฟผ.แม่มาะ) เป็นอย่างยิ่ง ทั้งในด้านงบประมาณและการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ

๔. การจัดการที่ดิน โดยจะมีการมอบเอกสาร ดังนี้ (๑)หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่กลุ่มภาคเหนือตอนบน ๑ รวม ๕ พื้นที่ใน ๔ จังหวัด ให้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง (๒)หนังสือแสดงโครงการป่าชุมชน ภายใต้โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ให้แก่ผู้แทนชุมชน จำนวน ๔ พื้นที่ ใน ๓ จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง (๓)สมุดประจำตัวผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ในลักษณะแปลงรวมตามนโยบายรัฐบาล พื้นที่ป่าแม่จาวฝั่งซ้าย จังหวัดลำปาง ให้แก่ผู้แทนชุมชน จำนวน ๓๐ ราย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

เชียงใหม่

แม่ฮ่องสอน

ลำปาง

ลำพูน

๑. จุดเด่นของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

๑.๑ เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคเหนือ และสามารถเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศต่างๆ ได้แก่ GMS BIMSTECs และประเทศอาเซียน

๑.๒ มีประวัติศาสตร์ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมล้านนารวมทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีอัตลักษณ์ทรงคุณค่าและเสน่ห์ที่โดดเด่นเอื้อต่อการพัฒนาและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

๑.๓ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญของภาคเหนือและของประเทศ เช่น ลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำกก ลุ่มน้ำสาละวิน

๑.๔ มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและมีชื่อเสียงระดับประเทศและต่างประเทศ

๑.๕ เป็นแหล่งผลิตหัตถอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ ผลิตภัณฑ์มีอัตลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมภาคเหนือ โดยใช้องค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี ศิลปวัฒนธรรมและการออกแบบร่วมสมัย เป็นฐานในการผลิตหัตถอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์และสร้างมูลค่าเพิ่มสู่งานหัตถศิลป์

๑.๖ มีศักยภาพในการพัฒนาด้านเกษตรปรางค์ เกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะพืชผักและดอกไม้เมืองหนาว สำหรับตลาดเฉพาะที่มีกำลังซื้อสูง และพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารที่มีมูลค่าเพิ่มสูง เช่น อาหารเสริมสุขภาพ Functional Food และ ผลิตภัณฑ์เวชสำอางต่างๆ เป็นต้น

๒. ข้อมูลพื้นฐานกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

๒.๑ สภาพทั่วไป

๒.๑.๑ สภาพพื้นที่ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน มีชายแดนด้านเหนือและตะวันตกติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ระยะทาง ๗๖๐ กิโลเมตร (จังหวัดเชียงใหม่มีอาณาเขตติดต่อ ๒๗๗ กิโลเมตร และจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีอาณาเขตติดต่อ ๔๘๓ กิโลเมตร) ด้านทิศเหนือติดกับจังหวัดเชียงราย พะเยา และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ด้านทิศใต้ติดกับจังหวัดตาก ทิศตะวันตกติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และทิศตะวันออกติดกับจังหวัดเชียงราย แพร่ และสุโขทัย โดยกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน มีพื้นที่รวม ๔๙,๘๒๘.๑๖๓ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓๑,๑๔๒,๖๐๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙.๗๑ ของพื้นที่ประเทศไทย โดยจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ รองลงมาได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน ตามลำดับ

๒.๑.๒ สภาพภูมิประเทศ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มีสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่ราบเชิงเขา คิดเป็นร้อยละ ๗๑ พื้นที่อยู่อาศัยร้อยละ ๑๙ และพื้นที่ทำการเกษตรร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่ทั้งหมด โดยในเขตทิวเขาและภูเขาประกอบด้วย ทิวเขาแดนลาวทอดตัวยาวอยู่แนวตะวันตกตะวันออก กั้นพรมแดนระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำปิง และทิวเขาถนนธงชัย ทอดแนวเหนือใต้ มียอดเขาสูงสุดในประเทศคือ ดอยอินทนนท์ ความสูง ๒,๕๘๐ เมตร สำหรับเขตที่ราบและหุบเขา มีที่ราบสำคัญ ได้แก่ ที่ราบลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำวัง และลุ่มน้ำสาละวิน กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ เป็นพื้นที่ต้นน้ำสำคัญของ

ประเทศ ประกอบด้วย กลุ่มน้ำปิงและสาขา กลุ่มน้ำกกว กลุ่มน้ำแม่ทา กลุ่มน้ำลี้ กลุ่มน้ำปายและสาขากลุ่มน้ำวาง กลุ่มน้ำวัง และสาขา กลุ่มน้ำยมและสาขา

๒.๑.๓ การปกครอง กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มีพื้นที่ครอบคลุม ๔ จังหวัด คือ จังหวัด เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย ๕๓ อำเภอ ๔๐๐ ตำบล ๔,๐๒๙ หมู่บ้าน โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๔ แห่ง เทศบาลนคร ๓ แห่ง เทศบาลเมือง ๘ แห่ง เทศบาลตำบล ๑๗๙ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๒๓๑ แห่ง

๒.๑.๔ ประชากร ปี ๒๕๖๐ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มีประชากร รวม ๓,๑๗๘,๓๙๓ คน จังหวัดที่มีจำนวนประชากรในกลุ่มจังหวัดมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ๑,๗๔๖,๘๔๐ คน รองลงมา ได้แก่ จังหวัดลำปาง ๗๔๖,๕๔๗ คน จังหวัดลำพูน ๔๐๕,๙๑๘ คน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ๒๗๙,๐๘๘ คน ตามลำดับ และครัวเรือนในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มีจำนวน ๑,๓๓๒,๘๔๖ ครัวเรือน

๒.๑.๕ เศรษฐกิจ ในปี ๒๕๕๙ ผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัด มีมูลค่า ๓๗๔,๐๑๕ ล้านบาท ขนาดใหญ่เป็นลำดับที่ ๙ จาก ๑๘ กลุ่มจังหวัดทั่วประเทศ และมีสัดส่วนร้อยละ ๓๓.๐๒ ของภาคเหนือ เมื่อจำแนกเป็นรายจังหวัดในกลุ่มจังหวัดจะพบว่าจังหวัดเชียงใหม่ มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมมากที่สุด (๒๒๒,๔๓๔ ล้านบาท) รองลงมาคือจังหวัดลำพูน (๗๐,๓๒๙ ล้านบาท) จังหวัดลำปาง (๖๘,๙๙๙ ล้านบาท) จังหวัดแม่ฮ่องสอน (๑๒,๒๕๓ ล้านบาท) ตามลำดับ โครงสร้างเศรษฐกิจกระจายในสาขาเกษตรกรรมคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๗.๖๔ โดยมีมูลค่า ๖๕,๙๙๑ ล้านบาท รองลงมาคือสาขาอุตสาหกรรม ร้อยละ ๑๖.๑๙ มูลค่า ๖๐,๕๗๐ ล้านบาท และสาขาการขนส่ง การขายปลีก ร้อยละ ๑๒.๔๖ มูลค่า ๔๖,๖๐๕ ล้านบาท

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวประชากรของกลุ่มจังหวัด ในปี ๒๕๕๙ อยู่ที่ ๑๒๒,๔๑๔ บาทต่อคนต่อปี เป็นลำดับที่ ๙ ของ ๑๘ กลุ่มจังหวัด โดยมีความแตกต่างระหว่างจังหวัดสูงมาก จังหวัดลำพูนมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวมากที่สุดของกลุ่มจังหวัดและภาคเหนือ (๑๗๒,๗๑๗ บาท/คน/ปี) รองลงมาเป็นจังหวัด เชียงใหม่ (๑๓๐,๐๓๔ บาท/คน/ปี) จังหวัดลำปาง (๙๓,๕๕๗ บาท/คน/ปี) ขณะที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน (๖๑,๒๕๕ บาท/คน/ปี) ต่ำที่สุดของภาคเหนือ

ตาราง แสดงผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GDP per capita) ในปี ๒๕๕๔-๒๕๕๙

GDP per capita (Baht)	๒๕๕๔r	๒๕๕๖r	๒๕๕๗r	๒๕๕๘r	๒๕๕๙p
ทั้งประเทศ	๑๘๕,๘๔๘	๑๙๓,๔๗๑	๑๙๗,๔๕๙	๒๐๔,๔๕๙	๒๑๕,๔๕๕
ภาคเหนือ	๙๔,๙๖๖	๙๗,๒๕๓	๙๖,๕๙๓	๙๔,๙๙๙	๙๘,๙๙๙
ภาคเหนือตอนบน ๑	๑๐๕,๘๓๑	๑๐๕,๗๐๗	๑๑๔,๒๘๑	๑๑๕,๐๑๓	๑๒๒,๔๑๔

ที่มา สศช.

- **ภาคเกษตร** มีเนื้อที่การเกษตร ๓,๘๓๓,๗๑๐ ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สวนไม้ผลและไม้ยืนต้น คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๘๔ ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมดของกลุ่มจังหวัด รองลงมาเป็นนาข้าว ร้อยละ ๓๓.๓๐ และพืชไร่ ร้อยละ ๑๕.๖๑ ส่วนเนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรอื่น ร้อยละ ๑๑.๐๘ และที่เหลือร้อยละ ๕.๑๗ เป็นสวนผัก ไม้ดอกไม้ประดับ หากพิจารณาถึงเนื้อที่ในการใช้ประโยชน์ทางการเกษตรจะพบว่า จังหวัดเชียงใหม่มีเนื้อที่ที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรสูงที่สุดในกลุ่มจังหวัด รองลงมาได้แก่ จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามลำดับ ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญคือ ลำไย ข้าว พืชผัก ส้มเขียวหวาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- **ภาคอุตสาหกรรม** ณ สิ้นปี ๒๕๖๐ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มีจำนวนโรงงาน ๕,๓๐๕ แห่ง วงเงินลงทุน ๑๓๘,๗๕๓.๓๓ ล้านบาท จังหวัดที่มีจำนวนโรงงานมากที่สุดได้แก่จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนโรงงาน ๒,๕๔๙ แห่ง รองลงมาคือจังหวัดลำปาง มีจำนวนโรงงาน ๑,๖๘๔ แห่ง จังหวัดลำพูน มีจำนวนโรงงาน ๙๔๙ แห่ง และจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีจำนวนโรงงาน ๑๒๓ แห่ง โดยโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นโรงงานผลิตไฟฟ้าก๊าซไอน้ำปรับ

อากาศ รองลงมาเป็นผลิตภัณฑ์อาหาร ผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ทำจากแร่โลหะ คลังสินค้าและการจัดเก็บสินค้า การซ่อมติดตั้ง เครื่องจักรและอุปกรณ์ ตามลำดับ

การผลิตด้านอุตสาหกรรม กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ เป็นฐานการผลิตสำคัญสำหรับสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อส่งออกของภาคเหนือ แหล่งผลิตสำคัญอยู่ที่นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน โดย ณ สิ้นเดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๐ มีโรงงานเปิดดำเนินการในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ รวม ๗๔ โรงงาน จ้างงาน ๓๙,๗๔๐ คน เงินลงทุนรวม ๗๑,๐๔๔ ล้านบาท เป็นเงินลงทุนจากนักลงทุนสัญชาติญี่ปุ่น ร้อยละ ๖๘.๖ และเงินลงทุนจากนักลงทุนสัญชาติสหรัฐอเมริกา ร้อยละ ๑๕.๙ ของเงินลงทุนรวม ตามลำดับ อุตสาหกรรมหลักของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ คือ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมชิ้นส่วนและอุปกรณ์ เช่น แผงวงจรรวม ตัวเก็บประจุไฟฟ้า เครื่องตัดต่อวงจรไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ติดกับยานยนต์ ชิ้นส่วนโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

- **การท่องเที่ยว** ในปี ๒๕๖๐ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด จำนวน ๑๓,๗๐๐,๘๗๕ คน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐.๑ (นักท่องเที่ยวคนไทย ๑๐,๑๗๙,๓๙๑ คน และนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ๓,๕๒๑,๔๘๔ คน) และมีรายได้จากนักท่องเที่ยว ๑๐๘,๙๘๓.๔๐ ล้านบาท เป็นอันดับที่ ๔ จาก ๑๘ กลุ่มจังหวัด ขยายตัวร้อยละ ๑๐.๗ โดยมีจังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดและของภาคเหนือ มีรายได้จากการท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ ๙๐.๙๐ ของรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมดของกลุ่มจังหวัด รองลงมาเป็นจังหวัดแม่ฮ่องสอน ร้อยละ ๔.๒๘ และจังหวัดลำปาง ร้อยละ ๓.๔๖ และที่เหลือร้อยละ ๑.๓๖ เป็นจังหวัดลำพูน กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มีศักยภาพและโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับทั้งระดับประเทศและต่างประเทศ เนื่องจากมีสถานที่และแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์ รวมทั้งมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวที่ครบครัน เช่น ที่พัก ร้านอาหาร และธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว ตลอดจนการเดินทางที่สะดวกสามารถเชื่อมโยงได้ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดได้เป็นอย่างดี

- **การค้าชายแดน** การค้าชายแดนของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ในปัจจุบัน เป็นการค้าระดับท้องถิ่นที่เกิดขึ้นบริเวณตามแนวชายแดนด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีจุดผ่อนปรนเพื่อการค้า ๕ ช่องทาง คือ จุดผ่อนปรนห้วยผึ้ง จุดผ่อนปรนบ้านน้ำเพียงดิน อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จุดผ่อนปรนบ้านห้วยต้นนุ่น อำเภอขุนยวม จุดผ่อนปรนเสาหิน อำเภอแม่สะเรียง และจุดผ่อนปรนบ้านแม่สามแลบ อำเภอสบเมย โดยมูลค่าการค้าชายแดนผ่านด่านศุลกากร ๒ แห่ง ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้แก่ ด่านศุลกากรแม่สะเรียงและด่านศุลกากรแม่ฮ่องสอน มีมูลค่าการค้าทั้งหมด ๑,๑๘๓.๙๑ ล้านบาท แบ่งเป็น การส่งออก ๖๓๘.๓๑ ล้านบาท สินค้าที่ส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องดื่มที่มีและไม่มีแอลกอฮอล์ สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร เคมีภัณฑ์อินทรีย์ เครื่องจักรที่ใช้ในการก่อสร้างและส่วนประกอบ ยางยานพาหนะ และสินค้าอุปโภคบริโภคอื่นๆ ด้านการนำเข้า มีมูลค่า ๕๔๕.๖๐ ล้านบาท สินค้าที่นำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ไคกระป๋องมีชีวิต สินแร่โลหะ ขากาแฟ และพืชผลทางการเกษตร สำหรับจังหวัดเชียงใหม่มีจุดผ่อนปรนการค้า ๒ แห่ง ได้แก่ จุดผ่อนปรนกัวผาวอก อำเภอเชียงดาว และจุดผ่อนปรนหลักแต่ง อำเภอเวียงแหง ในอดีตเคยเปิดให้ทำการค้าชายแดน ต่อมาเมื่อปี ๒๕๔๕ ได้มีการปิดจุดผ่อนปรนเนื่องจากเหตุผลด้านความมั่นคง

๒.๑.๖ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีพื้นที่ป่าไม้ ๒๓,๗๐๐,๘๖๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๑๑ ของพื้นที่ทั้งกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ โดยจังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ป่าไม้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๘๔ ของพื้นที่ป่าไม้กลุ่มจังหวัด และจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่จังหวัดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๕๕ ของพื้นที่จังหวัด

ด้านทรัพยากรน้ำ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของประเทศ มีแหล่งน้ำสายหลักที่เป็นแหล่งน้ำจัดของประเทศไทย ได้แก่ แม่น้ำปิง แม่น้ำวัง แม่น้ำสาละวิน แม่น้ำกก และแม่น้ำลี้ มีเขื่อนเก็บกักน้ำขนาดใหญ่ ๔ เขื่อนได้แก่ เขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชล เขื่อนแม่งาวอุดมธารา เขื่อนกัวคอบา และเขื่อนกัวลม

๒.๒ ประเด็นปัญหาสำคัญ

- ๑) การพัฒนาเชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่อุปทานในภาคเกษตร อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวยังไม่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังขาดการพัฒนาทักษะแรงงานซึ่งทำให้ผลิตภาพแรงงานต่ำ
- ๒) การพัฒนาและบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวยังไม่ยั่งยืนและมีคุณภาพ แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมและขาดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ
- ๓) ระบบขนส่งสาธารณะยังไม่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ
- ๔) ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลง มีการบุกรุกและตัดไม้ทำลายป่าเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่าต้นน้ำ ความสมดุลของระบบนิเวศ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาหมอกควันและฝุ่นละอองขนาดเล็กเกินมาตรฐาน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน ภาวะเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว
- ๕) การขยายตัวของพื้นที่เมือง ชุมชน และอุตสาหกรรมที่ขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของเมือง

๒.๓ เป้าหมายการพัฒนา และประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัด (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)

๑) เป้าหมายการพัฒนากลุ่มจังหวัด “ยกระดับการท่องเที่ยว การค้า การลงทุน และการเกษตรสู่ฐานเศรษฐกิจมูลค่าสูง เพื่อเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับห่วงโซ่อุปทานของโลก”

๒) ประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัด ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ พัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการที่เน้นความโดดเด่นและเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ เพิ่มศักยภาพการค้า การลงทุน การค้าชายแดนและการค้าต่างประเทศ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ พัฒนาเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย เกษตรแปรรูป ที่มุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่าผลผลิต

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ พัฒนาการบริการด้านสุขภาพ (Wellness) แบบองค์รวม มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ บริหารจัดการ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๓) เป้าประสงค์ของการพัฒนา

(๑) สร้างแบรนด์ด้านการท่องเที่ยวที่ผสมผสานความสูงเด่นของสัมผัสมนุษย์และเทคโนโลยี และเพื่อสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน รวมทั้งเพิ่มมูลค่าการตลาดที่เน้นการเป็นแหล่งท่องเที่ยวปลายทาง (Destination)

(๒) พัฒนาเมืองในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ สู่ Smart City และเป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุนของภาคเหนือ เชื่อมโยงความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศ

(๓) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการเกษตร และเพิ่มมูลค่าผลผลิตการเกษตร

(๔) เพื่อสร้างเครื่องจักรเศรษฐกิจใหม่ด้านชีววิทยาศาสตร์สุขภาพ และการเพิ่มมาตรฐานด้านสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

(๕) สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้นหรืออยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน เกื้อหนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งเตรียมความพร้อมในการปรับตัวและรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสาธารณสุข

(๖) เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีสภาพอุดมสมบูรณ์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและการใช้ประโยชน์อย่างมีคุณค่าที่ก่อให้เกิดความยั่งยืน รวมทั้งเพื่อบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดเชียงใหม่

๑. จุดเด่นของจังหวัด

๑.๑ เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคเหนือ และมีฐานทางเศรษฐกิจที่หลากหลายทั้งภาคการท่องเที่ยว การเกษตร และอุตสาหกรรม

๑.๒ มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับประเทศและต่างประเทศ มีความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว ทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและสัมมนา เป็นต้น

๑.๓ มีทุนทรัพยากรธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ สามารถต่อยอดสู่ภาคเศรษฐกิจได้หลากหลาย โดยเฉพาะการท่องเที่ยวและธุรกิจเกี่ยวเนื่อง อาทิ ผลิตภัณฑ์อาหาร ธุรกิจบริการสุขภาพ และสินค้าหัตถกรรม

๑.๔ มีความพร้อมด้านธุรกิจสุขภาพ โดยเฉพาะด้านบริการทางการแพทย์ทั้งของภาครัฐและเอกชนที่ทันสมัย รวมทั้งด้านธุรกิจสปาและนวดแผนไทย ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว

๑.๕ มีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนเป็นศูนย์กลางทางการบินนานาชาติ และมีการคมนาคมขนส่งที่สะดวก ทั้งทางบก ทางรางและทางอากาศ เชื่อมโยงทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๑.๖ เป็นศูนย์กลางทางการศึกษาโดยมีสถาบันการศึกษาจำนวนมากในทุกระดับชั้น รองรับการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อยกระดับภาคการผลิตและบริการ สามารถสร้างองค์ความรู้เทคโนโลยีที่มีศักยภาพต่อการพัฒนาและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

๑.๗ เป็นแหล่งต้นน้ำ มีทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศที่หลากหลาย รวมทั้งเป็นแหล่งผลิตอาหารพืชผัก และไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาวที่โดดเด่น

๑.๘ มีเครือข่ายภาคเอกชน ประชาชนที่มีความเข้มแข็งและพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด

๒. ข้อมูลพื้นฐานจังหวัด

๒.๑ ประวัติความเป็นมา มีชื่อที่ปรากฏในตำนานว่า “นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่” เป็นราชธานีของอาณาจักรล้านนาไทยมาตั้งแต่พระยามังรายได้ทรงสร้างขึ้น เมื่อ พ.ศ.๑๘๓๙ ซึ่งมีอายุครบ ๗๒๒ ในปี พ.ศ.๒๕๖๑ โดยมีฐานะเป็นนครหลวงอิสระปกครองโดยกษัตริย์ราชวงศ์มังราย ในปี พ.ศ.๒๑๐๑ ได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของเมียนมา จนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้ทรงช่วยเหลือล้านนาไทยภายใต้การนำของพระยากาวิละ และพระยาจำบ้านในการทำสงครามขับไล่เมียนมาออกไปจากเชียงใหม่และเชียงแสนได้สำเร็จ และสถาปนาพระยากาวิละเป็นเจ้าเมืองเชียงใหม่ ในฐานะเมืองประเทศราชของกรุงเทพมหานคร ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ได้โปรดให้ปฏิรูปการปกครองหัวเมืองประเทศราช และได้ยกเลิกการมีเมืองประเทศราชในภาคเหนือ จัดตั้งเป็นการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล เรียกว่า มณฑลพายัพ และเมื่อปี พ.ศ.๒๔๗๖ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ปรับปรุงการปกครองเป็นแบบจังหวัด

คำขวัญประจำจังหวัดเชียงใหม่

“ดอยสุเทพเป็นศรี ประเพณีเป็นสง่า บุปผชาติล้วนงามตา นามล้ำค่านครพิงค์”

๒.๒ สภาพทั่วไป

๒.๒.๑ **สภาพพื้นที่** เป็นจังหวัดชายแดนอยู่ทางภาคเหนือตอนบน ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ ๖๙๖ กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ ๒๐,๑๐๗.๐๖ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๒,๕๖๖,๙๑๐ ไร่ เป็น จังหวัดที่มีขนาดพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ ๑ ของภาคเหนือ และเป็นอันดับ ๒ ของประเทศ พื้นที่มีรูปร่างเรียวยาวจากทิศ เหนือจรดทิศใต้ มีความยาวประมาณ ๓๒๐ กิโลเมตรและความกว้างประมาณ ๑๓๘ กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเนื้อ ที่ป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๙๒ ของพื้นที่จังหวัด มีพื้นที่เกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๘๒ และพื้นที่อยู่อาศัยและ อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๒๖ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	สหภาพเมียนมา
ทิศใต้	ติดกับ	จังหวัดตาก
ทิศตะวันออก	ติดกับ	จังหวัดเชียงราย ลำปาง ลำพูน
ทิศตะวันตก	ติดกับ	จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒.๒.๒ **สภาพภูมิประเทศ** พื้นที่โดยทั่วไปมีสภาพเป็นภูเขาและป่าละเมาะ มีที่ราบอยู่ตอนกลาง ตามสองฟากฝั่งแม่น้ำปิง และมีภูเขาที่สูงที่สุดในประเทศไทย คือ ดอยอินทนนท์ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปาน กลางประมาณ ๒,๕๘๐ เมตร นอกจากนี้ยังมีดอยอื่นๆ ที่มีความสูงรองลงมาอีกหลายแห่ง เช่น ดอยผ้าห่มปก ดอย เชียงดาว และดอยสุเทพ ส่วนสภาพพื้นที่ของจังหวัดเชียงใหม่แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะคือ พื้นที่ภูเขา คิดเป็นพื้นที่ ประมาณร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่จังหวัด เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารไม่เหมาะต่อการเพาะปลูก และพื้นที่ราบลุ่มน้ำและที่ ราบเชิงเขา ทอดตัวในแนวเหนือ-ใต้ ได้แก่ ที่ราบลุ่มน้ำสาละวิน ลุ่มน้ำกก-โขง และลุ่มน้ำปิง เป็นพื้นที่ที่มีความอุดม สมบูรณ์เหมาะสมต่อการเกษตร

๒.๒.๓ **การปกครอง** แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๒๕ อำเภอ ๒๐๔ ตำบล ๒,๐๖๖ หมู่บ้าน สำหรับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๔ แห่ง เทศบาลตำบล ๑๑๖ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล ๘๙ แห่ง

๒.๒.๔ **ประชากร** ณ สิงหาคม ๒๕๖๑ จังหวัดเชียงใหม่มีประชากรรวมทั้งสิ้น ๑,๖๒๐,๖๙๔ คน แยกเป็นชาย ๗๘๒,๓๗๒ คน หญิง ๘๓๘,๓๒๒ คน สำหรับอำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ อำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด ได้แก่ อำเภอกัลยาณิวัฒนา และแยกตามกลุ่มวัยได้แก่ (๑) ประชากรวัยเด็ก (น้อยกว่า หนึ่งปีถึง ๑๒ ปี) ร้อยละ ๑๓.๓๒ (๒) วัยรุ่น (๑๓ ปี ถึง ๑๘ ปี) ร้อยละ ๖.๗๑ (๓) วัยผู้ใหญ่ (๑๙ ปี ถึง ๖๐ ปี) ร้อยละ ๖๒.๐๒ (๔) วัยสูงอายุ (๖๑ ปีขึ้นไป) ร้อยละ ๑๗.๙๕

๒.๒.๕ **เศรษฐกิจ** ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปี ๒๕๕๙ มีมูลค่า ๒๒๒,๔๓๔ ล้านบาท คิดเป็น ประมาณร้อยละ ๑๙.๖๓ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเหนือ โครงสร้างเศรษฐกิจกระจายในสาขาเกษตรกรรมคิดเป็น สัดส่วนร้อยละ ๑๘.๗๔ โดยมีมูลค่า ๔๑,๖๘๔ ล้านบาท รองลงมาคือสาขาการขายส่งขายปลีก ร้อยละ ๑๓.๖๕ มูลค่า ๓๐,๓๕๗ ล้านบาท และสาขาการศึกษา ร้อยละ ๘.๖๐ มูลค่า ๑๙,๑๒๐ ล้านบาท มีรายได้เฉลี่ยต่อหัว ๑๓๐,๐๓๔ บาทต่อปี สูงเป็นอันดับ ๓ ของภาคเหนือ และอันดับ ๒๖ ของประเทศ

ตาราง แสดงผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GDP per capita) ในปี ๒๕๕๔-๒๕๕๙

GDP per capita (Baht)	๒๕๕๔r	๒๕๕๖r	๒๕๕๗r	๒๕๕๘r	๒๕๕๙p
ทั้งประเทศ	๑๘๕,๘๔๘	๑๙๓,๔๗๑	๑๙๗,๔๕๙	๒๐๔,๔๕๙	๒๑๕,๔๕๕
ภาคเหนือ	๙๔,๙๖๖	๙๗,๒๕๓	๙๖,๕๙๓	๙๔,๙๙๙	๙๘,๙๙๙
เชียงใหม่	๑๐๖,๖๙๑	๑๐๗,๕๙๓	๑๑๕,๕๑๘	๑๒๐,๕๘๖	๑๓๐,๐๓๔

ที่มา: สศช.

- **ภาคเกษตร** มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งสิ้น ๑,๘๓๕,๔๒๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๘๒ ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด โดยอำเภอที่มีครัวเรือนเกษตรกรรมมากที่สุด คือ อำเภอแม่แจ่ม จำนวน ๑๒,๙๗๑ ครัวเรือน และอำเภอที่มีพื้นที่ทางการเกษตรมากที่สุด คือ อำเภอฝาง จำนวน ๒๑๐,๐๐๐ ไร่ โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลำไย ลิ้นจี่ หอมแดง กระเทียม พืชผัก สำหรับผลิตภัณฑ์ด้านปศุสัตว์ที่สำคัญได้แก่ ไก่เนื้อ สุกร ไก่ไข่ และไก่เนื้อ

- **ภาคอุตสาหกรรม** ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ มีโรงงานได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ (สะสม) ณ สิ้นปี ๒๕๖๐ จำนวนทั้งสิ้น ๒,๕๔๙ โรงงาน เงินลงทุนรวม ๓๔,๑๗๗.๙๔ ล้านบาท และมีจำนวนคนงาน ๔๓,๐๕๑ คน ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมโลหะ หัตถอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมเพื่อใช้ในการก่อสร้าง(หิน กรวด ทราย)

- **ผลิตภัณฑ์ชุมชน** จังหวัดเชียงใหม่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย และมีการต่อยอดพัฒนาสินค้าอย่างต่อเนื่อง มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยอย่างสร้างสรรค์ และมีการผลิตสินค้าหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว หรือเรียกว่า “อัตลักษณ์ล้านนา” เช่น เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เครื่องปั้นดินเผา ไม้แกะสลัก โดยในปี ๒๕๕๘ สามารถสร้างรายได้จากการจำหน่าย OTOP จำนวน ๗,๓๖๕.๑๒ พันล้านบาท และในปี ๒๕๕๙ มีผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP จำนวน ๑,๑๘๘ ราย แบ่งเป็น กลุ่มผู้ผลิตชุมชน ๕๒๑ ราย ผู้ประกอบการรายเดียว ๖๒๔ ราย และ SMEs จำนวน ๔๓ ราย และมีผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน จำนวน ๓,๓๔๗ ผลิตภัณฑ์ โดยสินค้าและเครื่องแต่งกายมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๓๒. รองลงมาได้แก่ ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก ร้อยละ ๒๙.๔๓ และอาหาร ร้อยละ ๑๖.๔๓ ที่เหลือเป็นสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร และเครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๘๖

- **การท่องเที่ยว** ในปี ๒๕๖๐ มีนักท่องเที่ยว จำนวน ๑๐,๓๙๐,๘๐๑ คน ขยายตัวร้อยละ ๘.๐ (นักท่องเที่ยวคนไทย ๗,๒๖๑,๗๙๓ คน และนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ๓,๑๒๙,๐๐๘ คน) มีรายได้จากการท่องเที่ยว ๙๙,๐๗๐.๔๒ ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ ๙.๙ และคิดเป็นร้อยละ ๕๖.๔๗ ของรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งภาค โดยมีวันพักเฉลี่ย ๒.๙๗ วันต่อคน ค่าใช้จ่ายต่อวัน ๓,๖๙๘.๖๖ บาทต่อคน ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่มีสถานที่ท่องเที่ยวและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย อาทิ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงการศึกษา และการท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและสัมมนา จึงเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ และจากการจัดอันดับของนิตยสาร Travel and Leisure ในปี ๒๕๖๐ จังหวัดเชียงใหม่ได้จัดอันดับเป็นเมืองน่าท่องเที่ยวลำดับ ๓ ของโลก และลำดับหนึ่งของเอเชีย รวมทั้งได้เข้าร่วมเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO ประเภท Crafts and Folk Art

๒.๒.๖ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พื้นที่ป่าไม้อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ ๑๒,๒๒๒,๓๙๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๙๓ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด แบ่งเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ๒๕ แห่ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ๔ แห่ง เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ๑ แห่ง วนอุทยานแห่งชาติ ๒ แห่ง และอุทยานแห่งชาติ ๑๔ แห่ง แม่น้ำที่สำคัญ ๘ สาย ได้แก่ แม่น้ำปิง แม่น้ำฝาง แม่น้ำแม่แตง แม่น้ำแม่งัด แม่น้ำแม่งวง แม่น้ำแม่ขาน แม่น้ำแม่กลาง และแม่น้ำแม่แจ่ม โดยมีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ๓ แห่ง ได้แก่ ๑) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง ๒) โครงการเขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชล และ ๓) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่งวง ทั้งนี้ ได้ดำเนินโครงการเพิ่มปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชล เพื่อพัฒนาและบริหารจัดการน้ำเชื่อมโยงระหว่างลุ่มน้ำแม่แตง-แม่งัด-แม่งวง เพื่อสร้างเสถียรภาพความมั่นคงด้านปริมาณน้ำให้กับพื้นที่ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ โดยเฉพาะบริเวณลุ่มน้ำปิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูน

● โครงการเพิ่มปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่วงอุดมธารา (ก่อสร้างอุโมงค์ส่งน้ำเขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชล-เขื่อนแม่วงอุดมธารา) วงเงิน ๔,๒๑๕ ล้านบาท โดยกรมชลประทาน ตามแนวคิดผันน้ำจากลำน้ำแม่แตงและอ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชลไปยังอ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่วงอุดมธารา มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำต้นทุนของอ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่วงอุดมธารา เพื่อบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำแม่แตง-แม่งัด-แม่วง ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด บรรเทาปัญหาอุทกภัยในจังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อรักษาสมดุลนิเวศท้ายน้ำ ซึ่งจะสามารถผันน้ำไปยังอ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่วงอุดมธาราได้ ๑๖๐ ล้าน ลบ.ม. ต่อปี มีกำหนดแล้วเสร็จในปี ๒๕๖๔ โดย ณ เดือนธันวาคม ๒๕๖๑ ผลการดำเนินงานทั้งโครงการในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ ๓๐ โดยแบ่งเป็น ๑) ช่วงแม่งัด-แม่วง ร้อยละ ๔๐ และ ๒) ช่วงแม่แตง-แม่งัด ร้อยละ ๒๕

๒.๓ สถานการณ์ความยากจนของจังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่มีปัญหาความยากจนในระดับต่ำ สัดส่วนคนจนในปี ๒๕๖๐ คิดเป็นร้อยละ ๖.๔๓ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ต่ำกว่าสัดส่วนคนจนของภาคเหนือและสัดส่วนคนจนของประเทศ ซึ่งมีสัดส่วนคนจนร้อยละ ๙.๘๒ และ ๗.๘๗ ตามลำดับ

ตาราง แสดงจำนวนคนจน และสัดส่วนคนจนของประเทศ ภาคเหนือ และจังหวัดเชียงใหม่ ในปี ๒๕๕๖-๒๕๖๐

ความยากจน	๒๕๕๖		๒๕๕๗		๒๕๕๘		๒๕๕๙		๒๕๖๐	
	จำนวน (พันคน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน (พันคน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน (พันคน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน (พันคน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน (พันคน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
ประเทศ	๗,๓๐๕	๑๐.๙๔	๗,๐๕๗	๑๐.๕๓	๗,๓๐๕	๑๐.๙๔	๗,๐๕๗	๑๐.๕๓	๕,๓๒๔	๗.๘๗
ภาคเหนือ	๑,๙๓๗	๑๖.๗๖	๑,๕๒๐	๑๓.๑๙	๑,๙๓๗	๑๖.๗๖	๑,๕๒๐	๑๓.๑๙	๑,๑๒๐	๙.๘๒
เชียงใหม่	๒๕๘.๐	๒๒.๒	๓๑๐.๗	๒๖.๘๓	๒๕๘.๐	๒๒.๒	๓๑๐.๗	๒๖.๘๓	๑๐๙.๖	๖.๔๓

ที่มา: สศช.

๒.๔ จำนวนผู้ลงทะเบียนในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ

จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนผู้ลงทะเบียนทั้งสิ้น ๔๓๖,๘๑๓ ราย โดยรอบแรกมีผู้ผ่านคุณสมบัติจำนวน ๓๕๘,๗๗๓ ราย ผู้ไม่ผ่านคุณสมบัติ จำนวน ๗๘,๐๔๐ ราย ต่อมาได้เปิดให้มีการอุทธรณ์สำหรับผู้ที่ไม่ผ่านคุณสมบัติ ซึ่งทำให้ยอดจำนวนผู้ผ่านคุณสมบัติของจังหวัดเชียงใหม่ (ข้อมูล ณ วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑) มีจำนวนทั้งสิ้น ๓๖๐,๗๓๕ ราย โดยอำเภอที่มีผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ร้อยละ ๖.๙๙ ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐทั้งจังหวัด รองลงมาได้แก่ อำเภอแม่แจ่ม ร้อยละ ๖.๓๙ และอำเภอฝาง ร้อยละ ๕.๘๗ ในขณะที่อำเภอเวียงแหงมีจำนวนผู้ถือบัตรสวัสดิการน้อยที่สุด ร้อยละ ๑.๐๕

ต่อมามีผู้ลงทะเบียนเพิ่มเติมภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน (ในกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้ที่ไม่สามารถเดินทางมาลงทะเบียนได้ในปี ๒๕๖๐) จำนวน ๑๐๙,๔๐๕ ราย โดยผู้มีสิทธิรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในรอบแรก อีกจำนวน ๗๒,๕๕๔ ซึ่งทำให้จังหวัดเชียงใหม่มีผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปี ๒๕๖๑ รวมทั้งหมด ๔๓๓,๒๘๙ คน

ตาราง แสดงจำนวนผู้ลงทะเบียน ผู้ถือบัตรเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้ประสงค์/มีสิทธิ์เข้าร่วมมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต ใน จังหวัดเชียงใหม่ รายอำเภอ

หน่วย : ราย

อำเภอ	ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปี ๒๕๖๑	สัดส่วน (ร้อยละ)	ผู้เข้าร่วมมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต ปี ๒๕๖๑	ผู้มีสิทธิรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมไทยนิยม ยั่งยืน
กัลยาณิวัฒนา	๕,๑๗๔	๑.๔๓	๒,๔๒๑	๘๐๕
จอมทอง	๒๐,๕๓๕	๕.๖๙	๖,๒๙๖	๕,๒๔๕
เชียงดาว	๑๓,๑๙๐	๓.๖๖	๑๘,๑๖๕	๓,๘๒๑
ไชยปราการ	๙,๖๗๑	๒.๖๘	๑,๓๙๔	๑,๙๐๕
ดอยเต่า	๙,๐๑๘	๒.๕๐	๒,๕๐๘	๑,๙๔๘
ดอยสะเก็ด	๑๔,๒๙๘	๓.๙๖	๕,๐๔๘	๒,๗๘๖
ดอยหล่อ	๘,๘๔๖	๒.๔๕	๒,๔๗๘	๗๕๖
ฝาง	๒๑,๑๙๑	๕.๘๗	๑,๓๗๙	๔,๘๒๓
พร้าว	๑๔,๗๕๗	๔.๐๙	๙,๘๓๔	๒,๕๑๑
เมืองเชียงใหม่	๒๕,๒๐๘	๖.๙๙	๖,๑๒๒	๒,๓๕๒
แม่แจ่ม	๒๓,๐๓๓	๖.๓๙	๗,๐๖๔	๕,๕๖๔
แม่แตง	๑๘,๘๒๐	๕.๒๒	๒,๗๔๘	๔,๑๙๔
แม่ริม	๑๒,๙๘๐	๓.๖๐	๓,๕๕๘	๑,๙๕๒
แม่วาง	๙,๑๗๓	๒.๕๔	๒,๔๑๘	๑,๗๒๘
แม่ออน	๕,๔๖๐	๑.๕๑	๑,๕๔๘	๑,๔๑๙
แม่อาย	๒๐,๒๙๔	๕.๖๓	๒,๗๙๕	๑,๘๗๘
เวียงแหง	๓,๗๗๔	๑.๐๕	๗,๐๘๓	๗๓๒
สะเมิง	๗,๗๒๒	๒.๑๔	๑๓,๑๕๘	๘๖๕
สันกำแพง	๑๗,๐๔๓	๔.๗๒	๑,๙๘๒	๓,๐๑๗
สันทราย	๑๗,๘๐๑	๔.๙๓	๒,๔๒๒	๒,๙๕๖
สันป่าตอง	๒๐,๑๒๔	๕.๕๘	๖,๕๗๙	๓,๖๔๔
สารภี	๑๕,๐๖๓	๔.๑๘	๑,๐๕๖	๓,๔๑๓
หางดง	๑๕,๒๗๘	๔.๒๔	๓๕๓	๒,๙๙๒
อมก๋อย	๑๗,๑๖๐	๔.๗๖	๒,๗๑๘	๗,๖๐๐
ฮอด	๑๕,๑๒๒	๔.๑๙	๑,๓๕๒	๓,๖๔๘
รวม	๓๖๐,๗๓๕	๑๐๐.๐๐	๑๑๒,๔๗๙	๗๒,๕๕๔

ที่มา: สำนักงานคลังจังหวัดเชียงใหม่

สำหรับในปี ๒๕๖๑ มีผู้สนใจเข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต ๑๑๒,๔๗๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๑๘ ของจำนวนผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปี ๒๕๖๑ โดยแบ่งเป็น เกษตรกร ๘๐,๒๑๑ ราย ทำงานมีนายจ้าง ๒,๕๒๗ ราย และ ทำงานอิสระ ๒๙,๗๔๑ ราย

ตาราง สรุปจำนวนผู้เข้าร่วมมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดเชียงใหม่ (ณ วันที่ ๓ ก.ค.๖๑)

หน่วย : ราย

กลุ่มผู้มีบัตรสวัสดิการ	เมนูการพัฒนา	รวม
เกษตรกร		๘๐,๒๑๑
	ฝึกทักษะ	๖๙,๖๓๗
	หางานให้	๔,๑๐๖
	หาสินเชื่อให้	๓,๕๓๑
	ลดภาระ	๒,๔๐๒
	หาตลาดให้	๕๓๕
ทำงานมีนายจ้าง		๒,๕๒๗
	ฝึกทักษะฝีมือ	๖๖๓
	เพิ่มพูนศักยภาพ	๔๓๑
	หางานให้	๑,๓๒๓
	หาสินเชื่อให้	๑๑๐
ทำงานอิสระ		๒๙,๗๔๑
	ฝึกทักษะฝีมือ	๒๘,๔๗๙
	เพิ่มพูนศักยภาพ	๖๐๘
	หาโอกาสทางธุรกิจให้	๑๓๕
	หาตลาดให้	๑๐๖
	หาสินเชื่อให้	๔๑๓
รวม		๑๑๒,๔๗๙

๒.๕ ดัชนีความก้าวหน้าของคนจังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่มีการพัฒนาคนในภาพรวมอยู่ลำดับที่ ๒๑ จาก ๗๗ จังหวัดทั่วประเทศ (ดัชนี HAI = ๐.๖๑๕๙) เนื่องจากมีความโดดเด่นการพัฒนาคนด้านการศึกษาลำดับที่ ๑๐ จาก ๗๗ จังหวัด ค่าดัชนี = ๐.๖๑๔๗ มีตัวบ่งชี้ คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสูงมากอยู่ลำดับที่ ๖ และอัตราการเข้าเรียนรวมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษาค่อนข้างสูงอยู่ลำดับที่ ๙ จาก ๗๗ จังหวัด ประกอบกับด้านการมีส่วนร่วมมีความก้าวหน้ามากอยู่ลำดับที่ ๑๑ จาก ๗๗ จังหวัด มีตัวบ่งชี้ ประชากรที่ใช้สิทธิลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๙ สูงมากอยู่ลำดับที่ ๓ จาก ๗๗ จังหวัด รวมทั้งด้านรายได้ก็มีความก้าวหน้าค่อนข้างมากอยู่ลำดับที่ ๑๗ จาก ๗๗ จังหวัด มีตัวบ่งชี้ ครั้วเรือนที่มีหนี้สินเพื่อการอุปโภคบริโภคน้อยมากอยู่ลำดับที่ ๕ และความไม่เสมอภาคของรายได้ค่อนข้างน้อย (ค่าสัมประสิทธิ์จินีรายได้) อยู่ลำดับที่ ๙ จาก ๗๗ จังหวัด

ในทางกลับกัน การพัฒนาคนด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนของจังหวัดเชียงใหม่มีความก้าวหน้า น้อยมากโดยอยู่ลำดับที่ ๗๐ จาก ๗๗ จังหวัด มีตัวบ่งชี้ ผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียวสูงมากอยู่ลำดับที่ ๗๖ จาก ๗๗ จังหวัด นอกจากนี้ จังหวัดเชียงใหม่มีจุดด้อยในประเด็น รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่ำมาก ติดลำดับ ๑ ใน ๕ จังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่ำที่สุด โดยอยู่ลำดับที่ ๗๖ จาก ๗๗ จังหวัด

ตาราง แสดงข้อมูลของตัวชี้วัดและลำดับที่ของตัวชี้วัดของจังหวัดเชียงใหม่จากทั้งหมด ๗๗ จังหวัด

ตัวชี้วัด	ปีล่าสุด ข้อมูล	ข้อมูล ตัวชี้วัด	ลำดับที่จาก ๗๗ จังหวัด
๑. ร้อยละของทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ (%ทารกเกิดมีชีพ)	๒๕๕๘	๙.๗๓	๔๖
๒. ร้อยละของประชากรที่เจ็บป่วยที่เป็นผู้ป่วยใน (%)	๒๕๕๘	๑๒.๔๐	๖๔
๓. ร้อยละของประชากรที่พิการ (%)	๒๕๕๙	๒.๔๙	๓๒
๔. ร้อยละของคะแนนสุขภาพจิต (%)	๒๕๕๘	๗๑.๙๓	๑๕
๕. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป (ปี)	๒๕๕๙	๘.๑๕	๓๐
๖. อัตราการเข้าเรียนรวมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา (%)	๒๕๕๘	๙๒.๗๑	๙
๗. ค่าเฉลี่ยเชาวน์ปัญญา (IQ) ของเด็กนักเรียนไทยชั้นประถมศึกษาปีที่๑ (คะแนน)	๒๕๕๙	๑๐๑.๓๕	๑๕
๘. คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (%)	๒๕๕๙	๓๗.๒๕	๖
๙. อัตราการว่างงาน (%)	๒๕๕๙	๑.๓๒	๕๘
๑๐. อัตราการทำงานต่ำกว่าระดับ (%)	๒๕๕๙	๐.๘๑	๕๘
๑๑. ร้อยละของแรงงานที่มีประกันสังคม (%)	๒๕๕๙	๓๓.๘๒	๑๖
๑๒. อัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานต่อลูกจ้าง ๑๐๐๐ คน	๒๕๕๘	๑๒.๒๒	๖๔
๑๓. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน (บาท)	๒๕๕๘	๑๔,๙๕๐	๗๖
๑๔. สัดส่วนประชากรยากจน (%)	๒๕๕๙	๖.๖๗	๓๑
๑๕. ร้อยละของครัวเรือนที่มีหนี้สินเพื่อการอุปโภคบริโภค (%)	๒๕๕๘	๑๖.๖๖	๕
๑๖. ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ หรือค่าสัมประสิทธิ์จีนิ (%)	๒๕๕๘	๓๓.๙๒	๙
๑๗. ร้อยละของครัวเรือนที่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง (%)	๒๕๕๙	๗๙.๓๑	๕๐
๑๘. สัดส่วนเฉลี่ยการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ตันก๊าซเรือนกระจกต่อคน)	๒๕๕๘	๑.๐๘	๑๘
๑๙. ร้อยละของประชากรที่ประสบอุทกภัย (%)	๒๕๕๙	๐.๖๐	๖๐
๒๐. ร้อยละของประชากรที่ประสบภัยแล้ง (%)	๒๕๕๙	๑๖.๔๕	๖๘
๒๑. ร้อยละของเด็กอายุ ๑๕-๑๗ ปีที่ทำงาน (%)	๒๕๕๙	๗.๙๒	๒๖
๒๒. ร้อยละของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดียว (%)	๒๕๕๙	๒๘.๙๕	๖๖
๒๓. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียว (%)	๒๕๕๙	๑๑.๕๐	๗๖
๒๔. การแจ้งความคดีชีวิต ร่างกายเพศและคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ (ต่อประชากรแสนคน)	๒๕๕๙	๑๐๗.๗๐	๕๔
๒๕. ร้อยละของหมู่บ้านที่ถนนสายหลักใช้การได้ตลอดปี (%)	๒๕๕๘	๕๑.๘๒	๔๖
๒๖. จำนวนอุบัติเหตุบนท้องถนน (ต่อประชากรแสนคน)	๒๕๕๙	๑๒๑.๐	๖๓
๒๗. ร้อยละของประชากรที่มีโทรศัพท์มือถือ (%)	๒๕๕๙	๘๒.๗๖	๑๙
๒๘. ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต (%)	๒๕๕๙	๕๐.๔๘	๑๔
๒๙. ร้อยละของประชากรที่ใช้สิทธิลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี๒๕๕๙	๒๕๕๙	๗๓.๑๗	๓
๓๐. จำนวนองค์กรชุมชน (ต่อประชากรแสนคน)	๒๕๕๙	๙๑.๕๔	๔๗
๓๑. ร้อยละของครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในท้องถิ่น (%)	๒๕๕๘	๗๗.๙๙	๔๔
๓๒. ร้อยละของครัวเรือนที่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน (%)	๒๕๕๙	๙๘.๘๔	๔๔

ที่มา : สศช.

๒.๖ ประเด็นปัญหาสำคัญ

- ๑) มีความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองและชนบทค่อนข้างสูง ทั้งด้านรายได้ และการเข้าถึงบริการ
พื้นฐานการศึกษา สาธารณสุข ประชาชนในพื้นที่สูงขาดโอกาสทางเศรษฐกิจ ไม่มีที่ดินทำกิน บุกรุกทำลายป่าเพื่อ
ขยายพื้นที่เกษตรที่ทำให้เกิดปัญหาหมอกควันและสิ่งแวดล่อม
- ๒) การจัดการห่วงโซ่อุปทานทั้งภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ ยังต้องปรับปรุง
ประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก
- ๓) การขยายตัวของเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ปัญหามลพิษ

รวมทั้งความพร้อมในการรองรับการขยายตัวของเมืองยังไม่เพียงพอ ไม่มีระบบขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ

๔) การจัดการพื้นที่ชายแดนยังมีปัญหาลักลอบลำเลียงยาเสพติด และลักลอบเข้าเมือง เด็กและเยาวชนยังมีความเสี่ยงในการเข้าสู่วงจรปัญหาเสพติด

๒.๗ เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดและประเด็นการพัฒนา (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)

๑) เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด “นครแห่งชีวิตและความมั่นคง”

๒) ประเด็นการพัฒนาจังหวัด ประกอบด้วย ๕ ประเด็น ได้แก่

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ ส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวและบริการสุขภาพ เชื่อมโยงชุมชนและท้องถิ่น

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การส่งเสริมการเกษตร การผลิตสินค้าชุมชน การค้า การลงทุนสู่สากล

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การเสริมสร้างสังคมให้มีคุณภาพ คงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ การส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม

ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ การเสริมสร้างความมั่นคง ความปลอดภัย และความสงบสุขของประชาชน

๓) เป้าประสงค์ของการพัฒนา

(๑) เพื่อสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการค้า การลงทุน บริการ โลจิสติกส์ การเกษตร การท่องเที่ยว และวัฒนธรรม เชื่อมโยงกลุ่มจังหวัด กลุ่มอาเซียน และ GMS

(๒) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางหลักในการสร้างภูมิคุ้มกันในการสร้างคน สังคมที่มีคุณภาพ

(๓) เพื่อสร้างสมดุลของระบบนิเวศและการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ เพื่อให้ประชาชนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีคุณภาพ

(๔) เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ปกติและแนวชายแดน

ที่ตั้ง ทางขึ้นดอยสุเทพ ก่อนถึงน้ำตกห้วยแก้ว ถนนศรีวิชัย ตำบลสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่

ครูบาศรีวิชัย ครูบาเจ้าสีวิไชยาชนะ ครูบาเจ้าศีลธรรม หรือ **พระสีวิไชย** พระมหาเถระซึ่งเป็นที่รู้จักในฐานะผู้สร้างถนนทางขึ้นวัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๗ ได้รับการขนานนามว่า **ตนบุญแห่งล้านนา** หมายถึงนักบุญแห่งล้านนา

ครูบาศรีวิชัย เกิดที่บ้านปาง อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน มีนามเดิมว่า อ้ายฟ้าร้อง เพราะในขณะที่ท่านเกิด อากาศวิปริต มีลมฝน ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า จึงถือเอานิมิตนั้นมาตั้งชื่อ ท่านเกิดเมื่อวันอังคาร ขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๙ เหนือ (เดือน ๗ ใต้) ตรงกับวันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๒๑ ปีชาล เวลาพลบค่ำ บิดาชื่อ นายควาย มารดา ชื่อ นางอุสา

การบรรพชา อุปสมบท ครูบาศรีวิชัย ได้เริ่มบรรพชาเป็นสามเณรเมื่ออายุ ๑๘ ปี ณ วัดบ้านปาง อำเภอลี้ ซึ่งเป็นอารามเล็กๆ ประจำหมู่บ้าน มี ครูบาขัติยะ วัดบ้านปาง เป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๙ อายุครบ ๒๐ ปี ก็อุปสมบท มี พระครูสุมนโณ วัดบ้านโง้งหลวง เป็นพระอุปัชฌาย์ ได้รับฉายาว่า **สิริวิไชโย** ต่อมาได้เดินทางไปศึกษาวิปัสสนากัมมัฏฐานจาก ครูบาอุปละ วัดดอยแต อำเภอมะหะ (ปัจจุบันอยู่ในตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมืองลำพูน) ด้วยเหตุที่มีอุปนิสัยชอบสงบเสงี่ยม เจียมตัว พุดน้อย กินน้อย และรู้แนวทางปฏิบัติธรรมบ้างแล้ว จึงถือโอกาสขึ้นไปอยู่ปฏิบัติกัมมัฏฐานบนดอยทิศใต้ของหมู่บ้าน (ที่ท่านสร้างเป็นวัดบ้านปางเดี๋ยวนี้) เมื่อท่านได้วิเวกทางกาย จิตใจก็หยั่งรู้เข้าสู่สมาธิยังลงสู่วิปัสสนาญาณ ท่านก็ยิ่งมีความพากเพียรในการปฏิบัติกัมมัฏฐานมากขึ้น เคร่งครัดในวินัย ไม่แตะต้องลาภสักการะปัจจัย ฉันทอาหารมังสะวิรัติ ประชาชนจึงเกิดความเลื่อมใส ชื่อเสียงของท่านก็ยิ่งโด่งดัง ไกลออกไป ชาวบ้านหลังไหลเข้ามาเคารพบูชาท่านมากขึ้น ต่อมา ครูบาขัติยะย้ายไปจำพรรษาที่อื่น ท่านจึงรับตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดบ้านปาง และบุกเบิกป่านั้นสร้างเป็นวัดขึ้น ไม่นานก็สร้างเสร็จมีงานฉลอง (ปอยหลวง) ถึง ๗ วัน ๗ คืน และได้ตั้งชื่อวัดใหม่แห่งนี้ว่า วัดศรีดอนชัยทรายมูลบุญเรือนบ้านปาง ชาวบ้านเรียกว่า วัดบ้านปาง ส่วนวัดเดิมที่มีอยู่ในหมู่บ้านก็หมดสภาพไป นับเป็นวัดแรกที่ท่านได้สร้างขึ้นมา (พ.ศ. ๒๔๔๔)

ต่อมาระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๔๖๓ ต้องอธิกรณ์ถูกกล่าวหาในหลายกรณี เช่น เป็นพระอุปัชฌาย์เถื่อน ไม่ประพฤติตนให้ เป็นไปตามคำสั่งของคณะสงฆ์ ไม่อยู่ในบังคับบัญชาของพระครูมหารัตนากร เจ้าคณะแขวงลี้ ที่เพ็ง

ตั้งขึ้นมาใหม่ตาม พ.ร.บ.ปกครองคณะสงฆ์ ฯลฯ ครุบาศรีวิชัยถูกกักบริเวณให้อยู่ในวัดพระธาตุหริภุญชัย ๑ ปี (พ.ศ.๒๔๕๔) ถูกกักบริเวณอยู่ในวัดศรีดอนชัยเชียงใหม่ ๓ เดือน สุดท้ายจึงถูกนิมนต์ให้เข้าไปสวดสวนที่กรุงเทพฯ (พ.ศ.๒๔๖๓) แต่ทุกคดีก็ได้รับการวินิจฉัยจากสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส สมเด็จพระสังฆราชในสมัยนั้นว่าไม่มีความผิด ครุบาศรีวิชัยจึงเดินทางกลับจังหวัดลำพูน บรรดาสาธุศิษย์จัดขบวนต้อนรับ ทำพิธีบายศรีสู่ขวัญ ประชาชนก็เพิ่มความเคารพเลื่อมใสยิ่งขึ้น (ถูกอริกรรมครั้งที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๔๗๘) จึงทำให้ศรัทธาสาธุชนทั่วสารทิศมาเฝ้าชื่นชมบารมี ร่วมทำบุญกับครุบาศรีวิชัยที่ถือว่าเป็นพระอริยสงฆ์มาโปรดสัตว์โลกในยุคถึงพุทธกาล ท่านมักจะรับนิมนต์ไปเป็นประธาน (นั่งหนัก) ในการบูรณะศาสนสถานทั่วภาคเหนือไม่ต่ำกว่า ๑๐๘ แห่ง

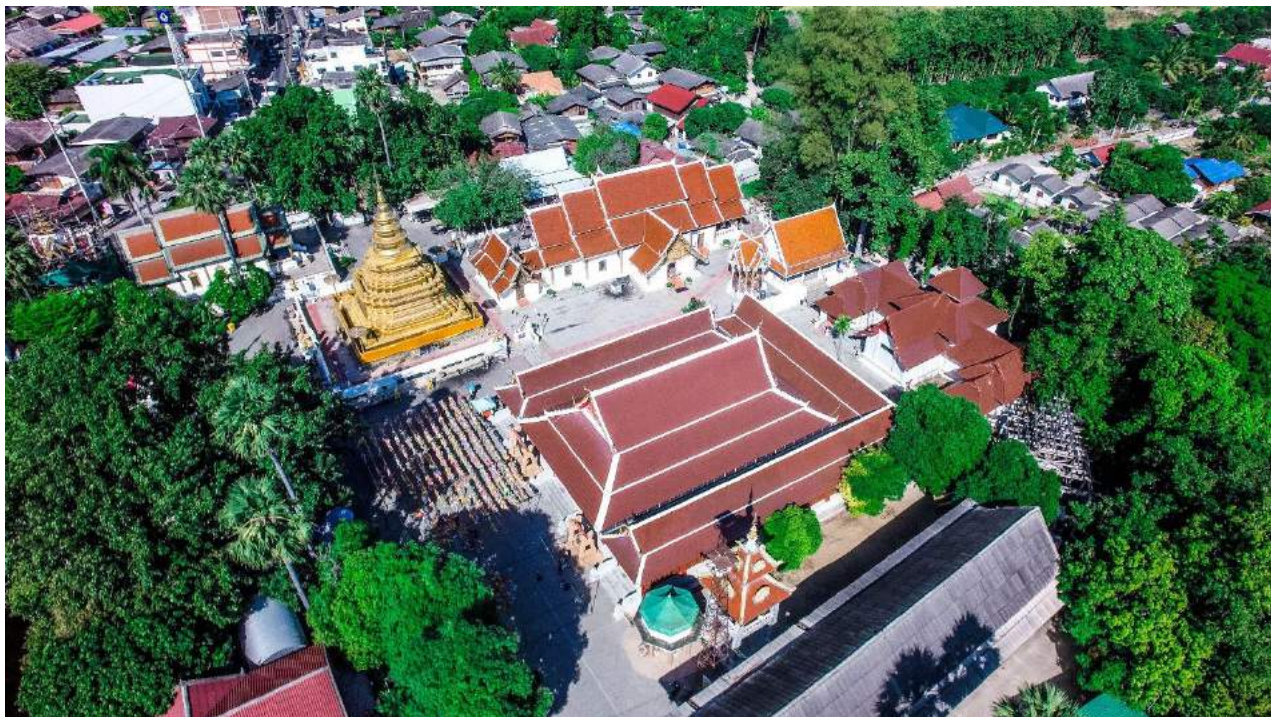
ผลงานการก่อสร้างศาสนสถาน และสาธารณสมบัติ อาทิบูรณะซ่อมแซมบริเวณหน้าวิหารหลวงและพระบรมธาตุ วัดพระธาตุหริภุญชัย (พ.ศ.๒๔๖๓) ไปบูรณะพระเจดีย์ พระธาตุดอยเกิ้ง อำเภอฮอด (พ.ศ.๒๔๖๔) สร้างวิหาร วัดพระเจ้าตนหลวง จังหวัดพะเยา (พ.ศ.๒๔๖๕) บูรณะพระธาตุช่อแฮ จังหวัดแพร่ (พ.ศ.๒๔๖๖) วัดพระสิงห์ จังหวัดเชียงใหม่ (พ.ศ.๒๔๖๗) สร้างธาตุและบันไดนาค วัดบ้านปาง พระธาตุเกตุสร้อยแก่นน้ำปิง (พ.ศ. ๒๔๖๘) รวบรวมพระไตรปิฎกฉบับอักษรล้านนาจำนวน ๕,๔๐๘ ผูก (พ.ศ.๒๔๖๙-๒๔๗๑) บูรณะวัดสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่ (พ.ศ.๒๔๗๔)

ผลงานที่เด่นมากของครุบาศรีวิชัย คือ การสร้างถนนขึ้นดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งครุบาศรีวิชัยได้รับคำเรียกร้องจากศรัทธาประชาชน ให้ช่วยดำริและจัดการเรื่องนี้ จึงเริ่มลงมือสร้างเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๗ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา ณ เจริญดอยสุเทพ ด้านห้วยแก้ว โดยมี พลตรี เจ้าแก้วเนาวรัตน์ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ เป็นผู้ขุดจอบเป็นปฐมฤกษ์ การสร้างถนนสายนี้ใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก วันหนึ่งๆ จะมีผู้คนช่วยทำงานประมาณวันละไม่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ คน ถ้าคิดมูลค่าแรงงานเป็นเงินก็คงมากมายมหาศาลทีเดียว การสร้างทางสายนี้ใช้เวลาเพียง ๕ เดือน กับ ๒๒ วัน จึงแล้วเสร็จ และเปิดให้รถขึ้นลงได้ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๘

วาระสุดท้ายชีวิต ผลงานชิ้นสุดท้ายของท่านคือ การสร้างสะพานข้ามลำน้ำปิง ระหว่างบ้านริมปิง จังหวัดลำพูน กับอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ สะพานยังไม่ทันเสร็จ โรคเรื้อรังทรมานของท่านกำเริบ จึงต้องไปพักที่วัดจามเทวี อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ ก็รับสั่งให้หาหมอดี ๆ มารักษา แต่อาการก็ไม่ทุเลา ท่านจึงกลับวัดบ้านปาง อำเภอเถลิง อาการของท่านมีแต่ทรุดกับทรุด จนถึงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๔๘๑ เวลา ๐๐.๐๕ นาฬิกา กับ ๓๐ วินาที ท่านก็ถึงแก่กรรมด้วยอาการสงบ ศพของท่านได้เก็บไว้ที่วัดบ้านปางเป็นเวลา ๑ ปี เมื่อวิหารที่วัดบ้านปางเสร็จเรียบร้อยแล้วก็นำศพของท่านแห่เป็นขบวนใหญ่กลับเข้าสู่วัดจามเทวี จังหวัดลำพูนเป็นเวลา ๗ ปี เพื่อให้ลูกศิษย์ได้ฟังบารมีของท่าน ทำการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำปิงให้เสร็จตามคำสั่งของท่าน ต่อมาเมื่อเดือน มีนาคม พ.ศ.๒๔๘๙ ทางจังหวัดลำพูนจึงได้บำเพ็ญกุศลมาปณิกศพของท่านอย่างใหญ่โตถึง ๑๕ วัน ๑๕ คืน และได้มีการตกลงแบ่งอัฐิของท่านออกเป็น ๖ ส่วน คือ (๑)บรรจุไว้ที่วัดบ้านปาง อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน (๒)วัดจามเทวี อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน (๓)วัดสวนดอก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ (๔)วัดพระแก้วดอนเต้า จังหวัดลำปาง (๕)วัดพระเจ้าตนหลวง จังหวัดพะเยา (๖)วัดพระธาตุช่อแฮ จังหวัดแพร่ เพื่อให้ประชาชนผู้มีจิตศรัทธา และเคารพนับถือท่านจะได้กราบไหว้สักการบูชาต่อไป

วัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร

ประวัติวัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร

วัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร เดิมชื่อ วัดพระธาตุเจ้าศรีจอมทอง ตั้งอยู่ถนนเชียงใหม่-ฮอด หมู่ ๒ ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ห่างจากตัวจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ ๕๘ กิโลเมตร วัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร เป็น พระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ บริเวณที่ตั้ง เป็นเนินดินสูงประมาณ ๑๐ เมตร เรียกกันมาตั้งแต่อดีตว่า ดอยจอมทอง ตามประวัติสันนิษฐานว่า เป็นวัดที่สร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ ๒๐ แต่จากลักษณะทางศิลปกรรมของสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายในวัด ปรากฏเป็นลักษณะของศิลปกรรม ในสมัยหลังพุทธศตวรรษที่ ๒๔ ซึ่งเป็นห้วงระยะเวลาของยุคฟื้นฟูเมืองเชียงใหม่

- พ.ศ. ๑๙๙๔ สร้างบนดอยจอมทอง ชื่อว่า วัดพระธาตุเจ้าศรีจอมทอง ทางทิศตะวันตกมีทิวเขาอินทนนท์และลำน้ำแม่กลาง

- พ.ศ. ๒๔๗๐ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา

- พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้รับพระราชทานยกฐานะวัดขึ้นเป็นวัดพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิด วรวิหาร

- พ.ศ. ๒๕๒๔ เป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง ของกรมการศาสนา

- พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง ของ กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

- พระธาตุศรีจอมทอง เป็นสถานที่ประดิษฐานของพระทักษิณโมลีธาตุ พระธาตุส่วนที่เป็น พระเศียรเบื้องขวาของ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีขนาดโตประมาณ เมล็ดพุทรา สันฐานกลมเกลี้ยง สีขาวนวลเหมือนดอกบวบหรือสีคล้ายดอกพิทูเลีย ตามประวัติเล่าว่า พระเจ้าอโศกมหาราช เป็นผู้อัญเชิญมาประดิษฐานไว้ที่ดอยจอมทอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๑๘ ปัจจุบัน พระธาตุ ถูกบรรจุไว้ในพระโกศ ๕ ชั้น ซึ่งตั้งอยู่ภายในพระวิหารจตุรมุข ก่ออิฐถือปูนทั้งองค์ มีฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส คล้ายพระเจดีย์ กว้าง ๔ เมตร สูง ๘ เมตร ตามประวัติว่าสร้างขึ้นโดย พระเจ้าดิลกปนัดดาธิราช หรือ พระเมืองแก้ว กษัตริย์ราชวงศ์มังราย เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๐๖๐

การสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์วัด

ในปี พ.ศ. ๑๙๙๕ พ่อสร้อย แม่เม็ง สองสามีภรรยา บ้านอยู่ใกล้กับดอยจอมทอง จึงได้เริ่ม สร้างเป็นวัดขึ้นบนยอดดอยจอมทองนั้นแล้วให้ชื่อว่า วัดศรีจอมทอง การสร้างวัดยังไม่เสร็จดี พ่อสร้อย แม่เม็ง ก็ได้ถึงแก่กรรมไป ต่อมาเมื่อพ.ศ. ๒๐๐๙ มีชาย ๒ คน ชื่อสิบเงินและสิบถั่ว ได้ช่วยกันบูรณะวัดศรีจอมทองและก่อสร้างวิหารมุงหญ้าคาขึ้นหนึ่งหลังจนเสร็จ แล้วได้อาราธนาพระสารีบุตรเถระ มาเป็นเจ้าอาวาส

การประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน

วัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร ได้รับการประกาศเป็นโบราณสถานสำหรับชาติ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒ ตอนที่ ๐๖ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๔๗๘ พร้อมกับวัดอีกหลายแห่งในจังหวัดเชียงใหม่

เจ้าอาวาสวัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร (ปัจจุบัน)

นาม	พระพรหมมงคล วิ. ฉายา สิริมงคล อายุ ๙๕ ปี พรรษา ๗๕
ตำแหน่ง	เป็นพระราชเจ้าคณะรอง ฝ่ายวิปัสสนาธุระ เจ้าอาวาสวัดพระธาตุศรีจอมทอง วรวิหาร ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๗ อดีตเจ้าอาวาสวัดเมืองมา อดีตเจ้าอาวาสวัดไร่เปิง (ตโปทาราม) และอดีตเจ้าอาวาสอำเภอสอด
นามเดิมชื่อ	ทอง นามสกุล พรหมเสน เกิดเมื่อวันที่ ๒๑ เดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๖ ตรงกับวันศุกร์ ขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๑๐ ปีกุน ณ ตำบลบ้านแอ่น อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ บิดาชื่อ นายทา นามสกุล พรหมเสน มารดาชื่อ นางแต้ม นามสกุล พรหมเสน

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง

- เจ้าอาวาสวัดพระธาตุศรีจอมทอง วรวิหาร อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่
- ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๗
- เจ้าสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเชียงใหม่แห่งที่ ๑
- ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระวิปัสสนาจารย์ภาคเหนือ
- ที่ปรึกษาสำนักงานกำกับดูแลพระธรรมทูตไปต่างประเทศ
- พระราชาคณะเจ้าคณะรอง ฝ่ายวิปัสสนาธุระ ที่ พระพรหมมงคล

สถานที่สำคัญภายในวัด

พระอุโบสถ

ลักษณะของไทยหน้าบันลงปิดทองสวยงาม สร้างสมัยท่านเจ้าคุณสุวรรณโมลีฯ (สุวรรณบรมธาตุบริหาร) เดิมภายในพระอุโบสถมีพระพุทธรูปสามองค์สร้างด้วยไม้แกะสลัก พระประธานในพระอุโบสถเป็นปางถวายเนตร ซึ่งแตกต่างจากพระอุโบสถในล้านนาทั่วไป บริเวณประตูทางเข้าพระอุโบสถได้ฝังสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไว้ตามประเพณีของล้านนา จึงไม่อนุญาตให้สุภาพสตรีขึ้นไปยังพระอุโบสถ ภายในมีรูปวาดฝาผนังแสดงตำนานพระธาตุศรีจอมทอง และรูปเทวดาในชั้นต่างๆ

พระวิหารจัตุรมุข

ตามประวัติเล่าว่าพระวิหารถูกสร้างขึ้นโดย พระเจ้าติลกปนัดดาธิราช หรือ พระเมืองแก้ว กษัตริย์ราชวงศ์มังราย เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๐๖๐ ภายในพระวิหารมีมณฑปปราสาท เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ โดยพระบรมธาตุถูกนำเข้าไปในโกศทองคำตั้งไว้ในปราสาท มีหลวงพ่อพะเป็นพระประธานในพระวิหาร (จำลององค์จริงที่วัดท่าหลวง จังหวัดพิจิตร) และมีโบราณวัตถุ เช่น พระพุทธรูปเงินทองคำของคลังข้างที่ซึ่งประทานโดยเจ้าดารารัศมี พระราชชายาในรัชกาลที่ ๕ เช่น ตับฝังเพชร งามข้างเงิน

หอพระไตรปิฎก

สร้างสมัยท่านเจ้าคุณสุวรรณโมลีฯ อยู่ด้านหลังพระอุโบสถ เป็นอาคารสองชั้นครึ่งตึกครึ่งไม้สำหรับเก็บพระไตรปิฎกมาบูรณะใหม่ ประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้วเสร็จ พ.ศ. ๒๕๓๖

พระเจดีย์บริวาร (พระธาตุน้อย)

ไม่มีระบุว่าได้สร้างขึ้นเมื่อใด สันนิษฐานว่าอายุประมาณ ๓๐๐ ปี ได้รับการบอกเล่าว่าสร้างโดยชาวพม่า เมื่อครั้งปกครองนครเชียงใหม่ ศิลปะเป็นแบบมอญ-พม่า สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นคู่กับพระเจดีย์องค์ใหญ่ ให้เกิดการสมดุลกัน ภายในบรรจุสิ่งศักดิ์สิทธิ์มากมาย แต่ไม่ได้บรรจุพระธาตุไว้ภายใน นอกจากนี้ยังมีหอสร่งน้ำพระธาตุจอมทอง อาคารพิพิธภัณฑ์ ศาลาการเปรียญ โรงเรียนพระปริยัติธรรม ภูมิ สำนักรักษาปฏิบัติธรรมวิปัสสนากรรมฐาน มีภูมิสำหรับผู้ที่มาปฏิบัติ ศาลาสอบอารมณ์กรรมฐาน โรงครัว ห้องน้ำ – ห้องสุขา

ประเพณีสำคัญ

- ประเพณีสงกรานต์พระธาตุเจ้าจอมทอง ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๙ เหนือ
- งานประเพณีแห่ไม้ค้ำโพธิ์ วันสงกรานต์
- คติของชาวล้านนามีความเชื่อว่าเป็นพระธาตุประจำปีเกิด (ปีชวด)

๑.แม่แจ่มโมเดลและแม่แจ่มโมเดล(พลัส)

สถานการณ์ปัญหาพื้นที่แม่แจ่ม

• ปัญหาพื้นที่ป่าอนุรักษ์ซ้อนทับพื้นที่ชุมชน

พื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติแม่แจ่ม (ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗๑๒ พ.ศ.๒๕๑๓) และพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น ๑ เอ (ตามมติ ครม.พ.ศ.๒๕๒๘) คิดเป็นร้อยละ ๘๑ และร้อยละ ๕๘.๖๖ ของพื้นที่ทั้งหมด ๑,๗๔๕,๔๒๕ ไร่ มีพื้นที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ด้านการเกษตรและที่อยู่อาศัยรวมกัน ๓๔๔,๘๓๓.๘๘ ไร่ ในจำนวนนี้มีพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์เพียง ๑๓,๒๖๔ ไร่ ๓ งาน ๙๐ ตารางวา (สำนักงานที่ดินส่วน แยกแม่แจ่ม พ.ศ.๒๕๕๖) ที่เหลืออยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติแม่แจ่มและพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น ๑ เอ/บี ชั้น ๒ และ ๓ ตามลำดับ โดยทางการไม่ได้กันชุมชนและที่ทำกินออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติแม่แจ่ม และพื้นที่ชั้นคุณภาพ ลุ่มน้ำก่อนประกาศ จากข้อมูลแผนที่จำแนกประเภทชั้นคุณภาพลุ่มน้ำรายตำบล อำเภอแม่แจ่ม ตามมติคณะรัฐมนตรี ๒๕๒๘ ซึ่งจัดทำโดยมูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน(ภาคเหนือ)พบว่า อำเภอแม่แจ่มมีหมู่บ้านที่อยู่ในเขต ป่าสงวน แห่งชาติแม่แจ่มและพื้นที่คุณภาพลุ่มน้ำชั้น ๑ เอ จำนวน ๑๐ หมู่บ้านกับอีก ๒๖ หย่อมบ้าน อยู่ในเขตพื้นที่คุณภาพ ลุ่มน้ำชั้น ๑ บี จำนวน ๓ หมู่บ้านกับอีก ๒ หย่อมบ้าน อยู่ในพื้นที่คุณภาพลุ่มน้ำ ชั้น ๒ จำนวน ๓๐ หมู่บ้านกับอีก ๒๐ หย่อมบ้าน อยู่ในพื้นที่คุณภาพลุ่มน้ำชั้น ๓ จำนวน ๑๖ หมู่บ้าน ๓ หย่อมบ้าน และอยู่ในพื้นที่คุณภาพลุ่มน้ำชั้น ๔ จำนวน ๒๔ หมู่บ้าน แทบทั้งหมดตั้งหมู่บ้านถูกต้อง (ตาม พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.๒๕๕๗) มาก่อนปี พ.ศ.๒๕๐๔ หรือก่อนที่ พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติพ.ศ.๒๕๐๔ พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ และก่อนมติ คณะรัฐมนตรีกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำออกมาประกาศใช้ ทำให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขต อุทยานแห่งชาติ และพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำถูกสิทธิการใช้ประโยชน์และสิทธิการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

• ปัญหาไฟป่าหมอกควัน

จากข้อมูลส่วนควบคุมไฟป่า กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพรรณพืช ระหว่างวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ - ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๘ ฮอตสปอต (Hotspot) ตรวจพบจุดความร้อนจากการเผาไหม้ในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม ๓๑๙ จุด สูงกว่า อำเภออื่นในจังหวัดเชียงใหม่ จนทำให้เกิดมลพิษปัญหาหมอกควัน ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนอย่างรุนแรงและ กว้างขวาง โดยเฉพาะในช่วงที่เกษตรกรเตรียมพื้นที่เพาะปลูก ตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงพฤษภาคมของทุกปี หมอกควันที่แผ่ ปกคลุมภาคเหนือ (ซึ่งมาจากพื้นที่จังหวัดอื่นและประเทศเพื่อนบ้านด้วย) กระทบต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยวจังหวัด เชียงใหม่ จนทำให้นักท่องเที่ยวลดลงไปถึงร้อยละ ๔๐ ขณะที่ค่าเฉลี่ยปริมาณฝุ่นพีเอ็ม ๑๐ (PM๑๐) ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๘ เปรียบเทียบกับปี ๒๕๕๗ สูงถึง ๒๙๙ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

• ปัญหาการลดลงของพื้นที่ป่า

การขยายพื้นที่การปลูกข้าวโพด และการเผาป่า จากข้อมูลสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่พบว่า ช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา ฝืนป่าต้นน้ำแม่แจ่ม ถูกแปรสภาพเป็นพื้นที่ทำกินมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๕๔ และปี ๒๕๕๗ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติแม่แจ่ม ถูกแปรสภาพเป็นไร่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้นจาก ๘๖,๓๐๔ ไร่ เป็น ๑๐๕,๔๖๕ ไร่ ในปี ๒๕๕๔ และเป็น ๑๔๔,๘๘๐.๒๕ ไร่ในปี ๒๕๕๖ โดยมีเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดในปีเดียวกันมาก ถึง ๘,๓๓๒ ราย ให้ผลผลิต ๑๐๐,๕๔๗ ตันต่อปี พอปี ๒๕๕๗ ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตกต่ำ เกษตรกรบางส่วนหันมา ปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน (เช่น ยางพารา พักทอง หอมแดง และกะหล่ำปลี) พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในฤดูฝนจึง ลดลงไปอยู่ที่ ๑๑๘,๗๑๙ ไร่ ให้ผลผลิต ๘๓,๑๐๓ ตันต่อปี มีเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลดลงมาอยู่ที่ ๗,๔๒๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓๕ ของครัวเรือนทั้งหมด (๑๗,๑๓๑ ครัวเรือน)

• ปัญหาหนี้สิน

การขยายตัวของพืชเศรษฐกิจและการพัฒนาด้านอื่นๆมาพร้อมกันปัญหาหนี้สินของเกษตรกรที่ขยายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลเบื้องต้นพบว่า เกษตรกรและชาวบ้านในพื้นที่อำเภอแม่แจ่มมีหนี้สินรวม ๑,๓๘๓.๕ ล้านบาท ทั้งนี้ยังไม่รวมหนี้ในระบบ และหนี้ที่เกิดขึ้นกับสถาบันการเงินอื่นๆ สาเหตุสำคัญเริ่มต้นจากการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตหันมาปลูกพืชเชิงเดี่ยว โดยเฉพาะข้าวโพด ซึ่งคิดว่าเป็นพืชที่ปลูกง่าย ให้ราคาดี แต่ทั้งนี้ตอนเริ่มต้นเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีทุนในการผลิตจำเป็นต้องเข้าสู่ระบบการเป็นสมาชิกสถาบันการเงินในพื้นที่ ทั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์ ธนาคารออมสิน สหกรณ์การเกษตรอำเภอแม่แจ่ม ซึ่งเป็นแหล่งทุนที่อยู่ในชุมชน จากผลผลิต ที่สร้างผลและกำไรให้เกษตรกรอย่างมหาศาล เมื่อสภาวะเศรษฐกิจของประเทศผนวกกับสถานการณ์ปัญหาข้าวโพดล้นตลาด ทำให้ผลผลิตราคาตกต่ำ ส่งผลทำให้เกษตรกรต้องแบกรับภาระหนี้สิน เฉลี่ยครัวเรือนละไม่ต่ำกว่า ๒๐๐,๐๐๐ บาท และเมื่อไม่สามารถชำระหนี้ได้ ต้องต่อรองผ่อนผัน หรือปรับโครงสร้างหนี้ใหม่ กลายเป็นสภาวะหนี้ที่เรียกว่า “หนี้หมุนเวียน”

แม่แจ่มโมเดล

จุดเริ่มต้นก่อนที่จะมาเป็นแม่แจ่มโมเดล เกิดจากการเกิดวิกฤติปัญหาไฟป่าหมอกควันที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งผลกระทบเป็นวงกว้างทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจและสังคม ความรุนแรงของปัญหานำมาสู่เวทีให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของหลายภาคส่วน ซึ่งปัญหาไฟป่าหมอกควันนั้น ได้เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับเหตุและปัจจัยหลายเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวทางการจัดการป่า ลักษณะการใช้ที่ดิน รูปแบบของระบบการผลิตที่สัมพันธ์กับปากท้องของประชาชนในพื้นที่ จึงริเริ่มกระบวนการแก้ไขปัญหาไฟป่าที่เชื่อมโยงกับปัญหาด้านอื่นๆ โดยใช้เงื่อนไขของ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ จัดทำโครงการต่อยอดต้นแบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม - อมกอย ในช่วงปี ๒๕๕๓-๒๕๕๔ ซึ่งถือเป็นการเปิดมิติความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผ่านกระบวนการสำรวจจัดทำข้อมูลโดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศและเครื่องสำรวจพิกัด(GPS) มีการจำแนกขอบเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินออกจากที่ป่า การจัดทำประชาคมหมู่บ้านเพื่อกำหนดกติกาการใช้ประโยชน์จากที่ดินร่วมกัน ผลจากการดำเนินงานดังกล่าว ถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการแก้ไขปัญหาที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการจัดการร่วม โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง สร้างเป้าหมายร่วม ใช้กลไกความร่วมมือ ใช้ฐานข้อมูลข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ มีระบบฐานข้อมูลการจำแนกแยกแยะแนวเขตการจัดการที่ดินและการจัดการทรัพยากรที่มาจากความร่วมมือได้รับการยอมรับของทุกฝ่าย ซึ่งกลายเป็นพื้นฐานสำคัญของการแก้ไขปัญหา เป็นเงื่อนไขให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอำเภอแม่แจ่มมีเป้าหมายและแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

การแก้ไขปัญหาตามยุทธศาสตร์ “แม่แจ่มโมเดล” ถือว่าประสบความสำเร็จในแง่ของการแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควันที่ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชน ทำให้อำเภอแม่แจ่มสามารถเปลี่ยนจากพื้นที่ลำดับต้นๆ เกิดค่าจุดความร้อนมากที่สุดเกือบทุกปี มาเป็นพื้นที่ที่เกิดจุดความร้อนน้อยที่สุดในช่วง ๖๐ วันอันตรายของจังหวัดเชียงใหม่ในปี ๒๕๕๙ รวมทั้งสามารถขยายไปสู่การแก้ปัญหาในมิติอื่นๆ ด้วย

แม่แจ่มโมเดลพลัส

ความสำเร็จดังกล่าวถือเป็นตัวอย่างสำคัญของกระบวนการแก้ไขปัญหาที่สามารถจัด กลไกความร่วมมือในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ซึ่งได้พัฒนายุทธศาสตร์ “แม่แจ่มโมเดลพลัส” ที่ยกระดับจากการแก้ไขปัญหาวิกฤติเฉพาะหน้าซึ่งมีจุดเริ่มต้นมาจากปัญหาไฟป่าหมอกควัน ไปสู่การแก้ไขปัญหาเชิงระบบที่จะตอบโจทย์ ทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้อย่างแท้จริง โดยมีหลักการที่สำคัญดังต่อไปนี้

หลักการสำคัญ

- **การแก้ปัญหาคือความขัดแย้งเชิงบูรณาการ/การมีส่วนร่วม** ใช้ความร่วมมือลดความขัดแย้ง เน้นการใช้ข้อเท็จจริงของข้อมูลการใช้พื้นที่เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการพื้นที่โดยมีภาคีต่างๆทั้งภาครัฐ เอกชน สถาบันทางสังคม และภาคประชาสังคมหลายฝ่ายเข้ามาสนับสนุนโดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเชื่อมโยงกับนโยบายที่เป็นทางเลือกมาสนับสนุน ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ปลดล็อกนโยบาย ที่ไม่สอดคล้อง และหาแนวทางความร่วมมือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

• การใช้ข้อตกลงร่วม แผนการจัดโซนนิ่งร่วม จัดระเบียบพื้นที่ร่วม และการจัดการเชิงพื้นที่ สนับสนุนการแก้ปัญหาไฟป่าหมอกควัน พื้นที่เศรษฐกิจและความยั่งยืน การจัดการพื้นที่ด้วยแนวคิดแบบ Forest Farm และการจัดการป่าตามธรรมชาติ พื้นที่ป่า การสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่

• สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืน และสนับสนุนอาชีพทดแทนพืชเศรษฐกิจ โดยการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรชุมชนในการเพิ่มพื้นที่ป่า พัฒนาทางเลือกที่เป็นเชิงประเด็นพื้นที่ และภาคีสนับสนุน นำไปสู่แม่แจ่มเมืองป่าไม้ เช่น การแปรรูปแบบไม้ไผ่ สร้างไฟให้เป็นพลังงานทางเลือก ระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามศาสตร์พระราชา การท่องเที่ยวโดยชุมชน ฯลฯ

• พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนสู่ระบบธุรกิจเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ธุรกิจที่สนับสนุนการสร้างความปลอดภัยทางชีวภาพและรักษาสิ่งแวดล้อม และในเชิงกระบวนการ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของร่วม ระหว่างชุมชน บริษัทเอกชน ประชาชน ผู้บริโภค

ผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่ โดยสังเขป

๑) การแก้ไขปัญหาหมอกควันไฟป่าโดยพลังประชารัฐ

ปี พ.ศ.	จำนวนจุด Hotspots (จุด)	จำนวนวันที่มีค่า PM๑๐ เกินมาตรฐาน	จำนวนผู้ป่วย (คน)
๒๕๕๘	๓๘๔		๑๘,๒๔๖
๒๕๕๙	๓๐	เกิน ๖ วัน	๗,๒๔๔
๒๕๖๐	๒๘	เกิน ๓ วัน	๕,๖๔๐
๒๕๖๑	๑๙	เกิน ๑ วัน	๒,๙๒๕

๒) การจัดระเบียบที่ดินป่าไม้ โดยการมีส่วนร่วมของพลังประชารัฐ

ข้อมูลสารสนเทศที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย แล้วเสร็จ ๖๐ หมู่บ้าน จากทั้งหมด ๑๐๔ หมู่บ้าน

๓) การฟื้นฟูดิน น้ำ ป่า และการพัฒนาอาชีพ โดยพลังประชารัฐ

๓.๑) การขับเคลื่อนการจัดหาที่ดินเฉพาะพื้นที่ “แม่แจ่มโมเดล” จังหวัดเชียงใหม่ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๒) การส่งเสริมการปลูกไม้และการจัดทำระบบสารสนเทศ และการผลักดันเชิงนโยบายเกี่ยวกับที่ดิน ป่าไม้/แม่แจ่มโมเดลพลัส มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (ภาคเหนือ) มูลนิธิไทยรักษ์ป่า มูลนิธิอีกเมืองแจ่ม สถาบันอ้อมพะญา CP

๓.๓) โครงการธรรมชาติปลอดภัย โดย ดร.สมเกียรติ ชัยพิบูลย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ร่วมกับ CP บ้านแม่ปาน ม.๑๐ บ้านสันเกี๋ย ม.๑๗ ต.ช่างเคิ่ง อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่

๓.๔) การสำรวจจัดทำฐานข้อมูลที่ดินของภาคประชาชนเพื่อการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาที่ดิน-ป่าไม้ พัฒนาคุณภาพชีวิต วิธีการผลิตอย่างยั่งยืน พื้นที่ตำบลแม่ศึก โดยรูปแบบการจัดการร่วม (Co-Management) อบต.แม่ศึก มูลนิธิรักษ์ไทย สภาคริสตจักรในประเทศไทย IMPEC Gistda Gistnorth

๓.๕) การทำฝายชะลอน้ำ จำนวน ๓๑๖ ลูก ใช้ปูนจำนวน ๖,๗๓๐ ถุง พื้นที่ตำบลแม่जार ตำบลแม่ศึก และตำบลกองแขก โดยองค์การปาร์กซ์น้ำแห่งประเทศไทย และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

๓.๖) การแก้ไขปัญหาดิน น้ำ ป่า และพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้ศาสตร์พระราชา โดยรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย ทั้งอำเภอ ๗ ตำบล ๒๖ หมู่บ้าน

๓.๗) กองทุน FLR ๓๔๙ โดย องค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (WWF) มูลนิธินวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ไทย บริษัทเชียงใหม่วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด (CSE) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (BAAC)

๓.๘) การจัดการน้ำชุมชน โดย สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน) มูลนิธิอุทกพัฒน์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

๓.๙) โคก หนอง นา (กระทรวงเกษตรฯ มูลนิธิสิริกรรมธรรมชาติ สมาคริสตจักร มูลนิธิรักษดิน รักษา น้ำ (Earth safe) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

๓.๑๐) สร้างป่า สร้างรายได้ โดย กรมป่าไม้

๔) พลังประชารัฐแม่แจ่มขยายผลสู่การแก้ไขปัญหาในเรื่องอื่นๆ

๔.๑) การสร้าง/ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย และห้องน้ำให้ผู้อยากไร้ โดยไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ จำนวน ๖๘ หลัง

๔.๒) การซ่อมแซมถนนที่ชำรุด โดยไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ จำนวน ๒๘ หมู่บ้าน ๑๕ เส้นทาง

๔.๓) การบริหารจัดการขยะโดยชุมชน

ปริมาณขยะ/วัน (ก.ก.)				ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการขยะ			
ปี ๒๕๖๐	ณ ปัจจุบัน	ลด/เพิ่ม	ร้อยละ	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	ลด/เพิ่ม	ร้อยละ
๑๔,๐๗๕	๙,๓๗๑	- ๔,๗๐๔	๓๓.๔๒	๔,๒๔๐,๘๕๗.๐๖	๓,๓๘๑,๘๙๐.๘๐	-๘๕๘,๙๖๖.๒๖	-๒๐.๒๕

๔.๔) การแก้ไขปัญหาสถานะบุคคล จำนวน ๖๑ ราย

กรอบทิศทางและมาตรการสำคัญในการขับเคลื่อนแม่แจ่มโมเดล(แม่แจ่มโมเดลพลัส)

๑) มาตรการด้านกฎหมายแก้ไขปัญหาร่องสิทธิ

• ระยะเฉพาะกิจ ประสานงานกับฝ่ายนโยบายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เอื้อการปลดล็อกนโยบายเฉพาะหน้าด้วยการจัดทำแผนขอใช้ประโยชน์ การจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่น การขึ้นทะเบียน รับรองการใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลง การจัดการที่ดินร่วม การสำรวจและทำข้อตกลงร่วมในการแบ่งเขต/จัดสรรที่ดินร่วมกัน การจัดระเบียบที่ดิน โดยแบ่งขอบเขตระหว่างพื้นที่ทำกินและพื้นที่ป่า หาแนวทางการลดพื้นที่การปลูกข้าวโพดลง

• ระยะยาว มีการขับเคลื่อนให้เกิดการแก้ไขนโยบายกฎหมายที่เป็นอุปสรรค การนำเสนอให้มีมติ ครม. ที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหา

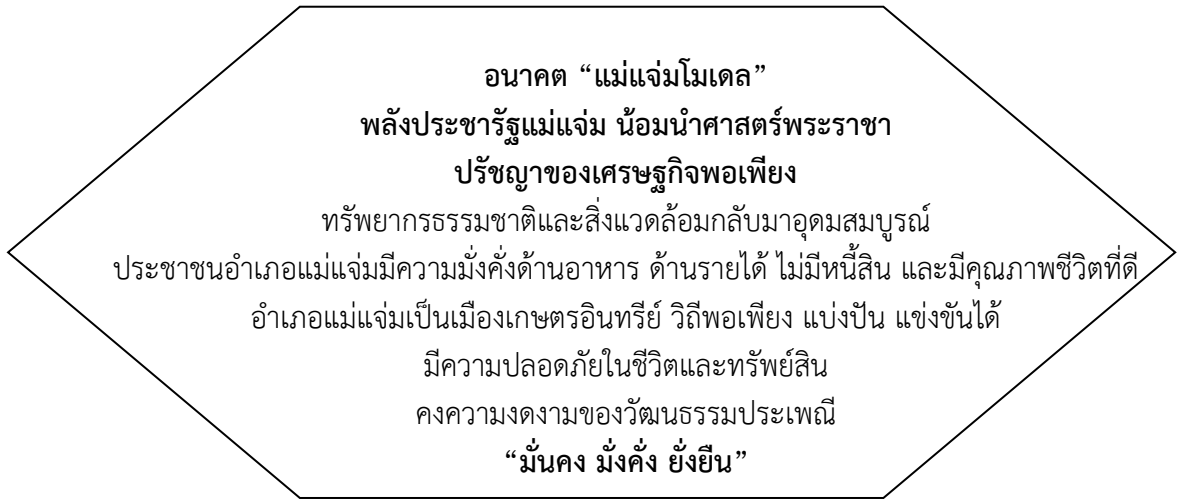
๒) พัฒนาระบบการจัดการร่วมเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ฟื้นฟู การป้องกันการบุกรุก สนับสนุนการเพิ่มพื้นที่ป่าโดยส่งเสริมการปลูกป่าสร้างรายได้ การปลูกไม้ใช้สอย ทดแทนการปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น การปลูกกาแฟ การปลูกไผ่ในพื้นที่ปลูกป่า การจัดการน้ำ “โมเดล โคก หนอง นา” การจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม “บ่อพวง” และ “ร่องซันน้ำ” (ตามศาสตร์พระราชา) การปรับปรุงพื้นที่นาขั้นบันได/พืชผสมผสาน การฟื้นฟูดินและการชะลอ/กักเก็บน้ำ

๓) การแก้ไขปัญหาหนี้สินด้วยการพักชำระหนี้

๔) การพัฒนาอาชีพ เศรษฐกิจชุมชน ระบบธุรกิจเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมระบบธุรกิจ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ตามมาตรการการเพิ่มพื้นที่ป่า การปลูกป่าสร้างรายได้ ส่งเสริมการผลิตด้วยการสนับสนุนการปลูกป่าสร้างรายได้ เช่น การปลูกไผ่ การส่งเสริมปศุสัตว์ สนับสนุนการเลี้ยงวัว/ปลูกหญ้าเลี้ยงวัว สนับสนุนเทคโนโลยีการเกษตร การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านเพื่อเป็นรายได้เสริม

๕) การพัฒนาศูนย์ข้อมูลและระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม เพื่อการติดตาม การตรวจสอบแผนการใช้ที่ดินอย่างมีส่วนร่วม

๖) การหนุนเสริมความเข้มแข็งองค์กรชุมชน การจัดการไกลและกระบวนการทำงาน และบูรณาการความร่วมมือกับภาคีต่างๆ

การปลดล็อก

กฎหมาย
เพื่อแก้ปัญหา
ในระยะเฉพาะหน้า
ในการจัดทำแผนข้อใช้
ประโยชน์ตามมาตรา 19
จัดทำข้อบัญญัติ
ท้องถิ่นขึ้นกะเมียม
รับรองการใช้ประโยชน์
ที่ดินรายแปลง

การ
แก้ปัญหา
เรื่องสิทธิใน
ระยะยาว
การผลักดันให้
เกิดกฎหมาย
นโยบายรับรอง
สิทธิกลุ่มชนใน
อนาคต

พัฒนาระบบการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติ

การอนุรักษ์ ปันฟู ป้องกัน
การบุกรุกที่มีประสิทธิภาพ
ตามสัญญาประชาธิรัฐกับประชาคม
การชื้อประโยชน์จากที่ดินอย่างยั่งยืน

• พื้นที่ที่ขึ้นประโยชน์ก่อนปี 2545
นำไปสู่กระบวนการจัดการหรือ
รับรองสิทธิที่ดินของท้องถิ่นและ
เกษตรกร

• พื้นที่ที่มีการขยายในช่วง
ระหว่างปี 2545-2554 ใช้
แนวทางการสร้างป่าสร้างรายได้
ของชุมชน การพัฒนาที่ดินโลก
เชิงสถาบันในการเข้าบริหาร
จัดการทรัพยากร ป่าไม้ ที่ดิน
โดยใช้อำนาจขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น และ
สิ่งแวดล้อมในการตรา
ข้อบัญญัติท้องถิ่นในการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติ

• พื้นที่ที่มีการขยายหลังปี 2554
เป็นต้นไปพื้นที่เพื่อฟื้นฟูให้
เป็นพื้นที่ป่า

การแก้ไขปัญหานี้
หนี้สิน

มาตรการพักชำระหนี้
สร้างแรงจูงใจในการ
เปลี่ยนระบบผลิตที่ลด
หนี้สิน

การสนับสนุนการระดม
ทุนทางเศรษฐกิจเพื่อให้
ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมใน
การสนับสนุนระบบ
เศรษฐกิจเพื่อสิ่งแวดล้อม
เช่น พันธมิตรป่าไม้

ต้นน้ำ

การหนุนเสริมความ
เข้มแข็งองค์กรชุมชน
การจัดกลไกและกระบวนการ
ทำงานให้เป็นกลไกสำคัญที่มี
ศักยภาพในการจัดการปัญหา
ด้วยตนเอง เป็นพลเมืองที่รู้
เท่าทันก่อนปัญหา มีศักยภาพ
ในการจัดทำแผนพัฒนาและ
จัดการทรัพยากรของท้องถิ่น

การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การตรวจสอบที่นำเชื่อถือทุกฝ่าย

การพัฒนากระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่
สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การตรวจสอบที่นำเชื่อถือทุกฝ่าย

การพัฒนากระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่
สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การตรวจสอบที่นำเชื่อถือทุกฝ่าย

การพัฒนากระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่
สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การตรวจสอบที่นำเชื่อถือทุกฝ่าย

การพัฒนากระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่
สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การตรวจสอบที่นำเชื่อถือทุกฝ่าย

การพัฒนากระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่
สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การตรวจสอบที่นำเชื่อถือทุกฝ่าย

การพัฒนากระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่
สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การตรวจสอบที่นำเชื่อถือทุกฝ่าย

การพัฒนากระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่
สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การตรวจสอบที่นำเชื่อถือทุกฝ่าย

การพัฒนากระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่
สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การตรวจสอบที่นำเชื่อถือทุกฝ่าย

การพัฒนากระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่
สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การตรวจสอบที่นำเชื่อถือทุกฝ่าย

การพัฒนากระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่
สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การตรวจสอบที่นำเชื่อถือทุกฝ่าย

การพัฒนากระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่
สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การตรวจสอบที่นำเชื่อถือทุกฝ่าย

การพัฒนากระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่
สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การตรวจสอบที่นำเชื่อถือทุกฝ่าย

การพัฒนากระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่
สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การตรวจสอบที่นำเชื่อถือทุกฝ่าย

การพัฒนากระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่
สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การตรวจสอบที่นำเชื่อถือทุกฝ่าย

การพัฒนากระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่
สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การตรวจสอบที่นำเชื่อถือทุกฝ่าย

การพัฒนากระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่
สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การตรวจสอบที่นำเชื่อถือทุกฝ่าย

กลไก ภาคี แนวร่วม ความ
ร่วมมือในการจัดการและแก้ไข
ปัญหาร่วมกันของทุกภาคส่วน

ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับ
จังหวัด และระดับชาติ ทั้ง
บุคลากร ความรู้เชิงเทคนิค
วิชาการ งบประมาณ เครื่องมือ
เทคโนโลยี

• การบูรณาการแผนงาน
ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ใน
ท้องถิ่นให้เกิดเอกภาพ
ทิศทางเดียวกัน เชื่อมโยง
บูรณาการแผนในระดับ
ท้องถิ่นสู่แผนยุทธศาสตร์
จังหวัด และพัฒนาข้อเสนอให้
เกิดนโยบายในระดับชาติ

ปลายน้ำ

การพัฒนากระบวนการบูรณาการเพื่อ
สังคมและสิ่งแวดล้อม

การสนับสนุนการปรับปรุงผลผลิตจากการ
ปลูกป่าสร้างรายได้ การเชื่อมโยงตลาด
เสริมความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจฐาน
รากที่สร้างความสมบูรณ์และสมดุลทาง
ธรรมชาติ

การสนับสนุนการปรับปรุงผลผลิตจากการ
ปลูกป่าสร้างรายได้ การเชื่อมโยงตลาด
เสริมความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจฐาน
รากที่สร้างความสมบูรณ์และสมดุลทาง
ธรรมชาติ

การสนับสนุนการปรับปรุงผลผลิตจากการ
ปลูกป่าสร้างรายได้ การเชื่อมโยงตลาด
เสริมความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจฐาน
รากที่สร้างความสมบูรณ์และสมดุลทาง
ธรรมชาติ

การสนับสนุนการปรับปรุงผลผลิตจากการ
ปลูกป่าสร้างรายได้ การเชื่อมโยงตลาด
เสริมความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจฐาน
รากที่สร้างความสมบูรณ์และสมดุลทาง
ธรรมชาติ

การสนับสนุนการปรับปรุงผลผลิตจากการ
ปลูกป่าสร้างรายได้ การเชื่อมโยงตลาด
เสริมความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจฐาน
รากที่สร้างความสมบูรณ์และสมดุลทาง
ธรรมชาติ

การสนับสนุนการปรับปรุงผลผลิตจากการ
ปลูกป่าสร้างรายได้ การเชื่อมโยงตลาด
เสริมความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจฐาน
รากที่สร้างความสมบูรณ์และสมดุลทาง
ธรรมชาติ

บริษัทส่งออก

๒.ข้อมูลโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๑ จังหวัดเชียงใหม่

- **ที่ตั้ง :** เลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
- **สังกัด** สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
- **เปิดสอนตั้งแต่ระดับ** ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖
- **เขตพื้นที่บริการ ๖ อำเภอ** ของจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ แม่แจ่ม จอมทอง สอด อมก๋อย ดอยเต่า และดอยหล่อ
- **ประวัติโดยย่อโรงเรียน**

โรงเรียนได้รับการจัดตั้งขึ้น เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๑ มีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเพื่อรับเด็กด้อยโอกาสที่มีความเป็นอยู่ต่ำกว่าเด็กปกติทั่วไป ได้แก่เด็กยากจนมากเป็นพิเศษ (ครอบครัวมีรายได้ไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท ต่อปี) เด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กในชนกลุ่มน้อย เด็กถูกทำร้ายทารุณ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ เด็กเร่ร่อน แรงงานเด็ก เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนฯลฯ ในเขตพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม อำเภอฮอด อำเภोजอมทอง อำเภอดอยเต่า อำเภออมก๋อย และอำเภอดอยหล่อ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๑ เริ่มรับนักเรียนในปีการศึกษา ๒๕๔๑

ในปีการศึกษา ๒๕๖๑ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์๓๑ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินงานภายใต้การประสานงานระหว่างมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเปิดรับนักเรียนด้อยโอกาสทางการศึกษา ประเภทเด็กยากจนมากเป็นพิเศษ อยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากสถานศึกษา เด็กกำพร้าบิดา มารดา เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่แตกแยก ไม่มีผู้อุปการะเลี้ยงดูเข้ามาอยู่ประจำในโรงเรียนจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา ๒๕๖๑ มีห้องเรียน รวมจำนวน ๓๐ ห้องเรียน มีนักเรียน จำนวน ๘๒๒ คน

- ผู้อำนวยการโรงเรียน นางวิลาวัลย์ ปาลี (๒๓ มกราคม ๒๕๕๘ จนถึงปัจจุบัน)
- ข้อมูลนักเรียน รวม ๘๒๒ คน แบ่งเป็น ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ รวม ๔๓ คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ รวม ๗๒๙ คน
- ข้อมูลบุคลากร ทั้งหมด ๑๐๓ คน แบ่งเป็นผู้บริหารและข้าราชการ ๒๔ คน พนักงานราชการ ๓๙ คน ครูอัตราจ้าง ๒ คน ลูกจ้างประจำ ๗ คน ลูกจ้างชั่วคราว ๓๑ คน

แนวทางการจัดการขยะโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๑ จังหวัดเชียงใหม่

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๑ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นโรงเรียนประเภทประจำ มีนักเรียนบุคลากรทั้งสิ้น พันกว่าคน พักอาศัยอยู่ในโรงเรียน โดยแยกนักเรียนเป็นหอนอน มีทั้งสิ้นจำนวน ๑๔ หอนอนแยกชายหญิง นักเรียนและบุคลากรใช้ชีวิตประจำวัน อยู่ในโรงเรียน ตลอด ๒๔ ชั่วโมง การดำเนินชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดปริมาณขยะในแต่ละวันเฉลี่ยประมาณ ๐.๕ กิโลกรัมต่อคน ในแต่ละวันจึงเกิดปริมาณขยะมากกว่า ๕๐๐ กิโลกรัม จะมีเศษวัสดุที่เหลือจากการประกอบอาหารซึ่งสามารถทำปุ๋ยได้จำนวนมาก ทำให้ในแต่ละเดือนมีขยะเกิดขึ้นมากถึง ๑๔,๖๐๐ กิโลกรัม โรงเรียนจึงเห็นว่าเป็นปัญหาที่จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรการการแก้ปัญหาขยะอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ภายใต้การกำกับดูแลของนายบุญรักษ์ ยอดเพชร เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนางสุดา สุขอ้า ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยให้สถานศึกษาทุกสถานศึกษากำหนดมาตรการในการบริหารจัดการขยะ ลด คัด แยก ตามบริบทของแต่ละสถานศึกษาอย่างเหมาะสมซึ่งโรงเรียนได้เริ่มดำเนินการคัดแยกขยะจากต้นทาง ได้แก่ บ้านพักครู, หอนอน, ชั้นเรียน , สำนักงานต่างๆ ให้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด ลดปริมาณขยะที่ต้องนำเข้าเตาเผา ตลอดจนเป็นการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มให้กับนักเรียน รวมทั้งเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสิ่งของเหลือใช้ จึงมีการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการจัดการขยะในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๑ จังหวัดเชียงใหม่ โดยเมื่อผ่านกระบวนการคัดแยกขยะตามหลัก ๗ R ได้แก่ Rethink : คิดใหม่ Reduce : ลดการใช้ Reuse : ใช้ซ้ำ Recycle : นำกลับมาใช้ใหม่ Repair : ซ่อมแซม Reject : ปฏิเสธ Return : ตอบแทน ในแต่ละเดือนสามารถจำแนกขยะประเภทต่างๆได้ดังนี้ ๑.ขยะทำปุ๋ย จำนวน ๑๒,๑๓๓ กก. ๒.ขยะขายได้ จำนวน ๑,๔๗๓ กก. ๓.ขยะรีไซเคิลจำนวน ๓๐ กก. ๔.ขยะอัดแท่ง จำนวน ๖๓๐ กก. ๕.ขยะเสียจำนวน ๓๓๔ กก.

ผลการดำเนินงาน ในระยะเวลาดำเนินการ ๗ เดือน (มิ.ย.๒๕๖๑- ม.ค. ๒๕๖๒)โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๑ จังหวัดเชียงใหม่ มีระบบการบริหารงานธนาคารขยะโรงเรียนผ่านโปรแกรมที่ทันสมัย มีข้อมูลสารสนเทศเป็นปัจจุบันง่ายต่อการบริหารจัดการ สามารถบริหารจัดการขยะได้มากถึง ๑๐๒,๒๐๐ กก.ลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการจัดการขยะของโรงเรียนได้มากถึง ๗๕,๖๐๐ บาท

ทั้งนี้มากกว่าความสำเร็จด้านการสร้างรายได้และการเพิ่มมูลค่าของขยะในโรงเรียนแล้ว ยังทำให้คณะครู บุคลากร และนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๑ เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะตามอัตลักษณ์ของโรงเรียน ที่ว่า “สุขภาพดี คุณธรรมเด่น เป็นจิตอาสา” และเป็นกำลังสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๓. กิจกรรมสำคัญ ณ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๑

นายกรัฐมนตรี เป็นประธานสักขีพยานในโอกาส ดังนี้

๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มอบหนังสือแสดงโครงการป่าชุมชนให้แก่ผู้แทนชุมชน ในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๑ ราย ๕ พื้นที่ ดังนี้

ชื่อป่าชุมชน	เนื้อที่ (ไร่-งาน-ตารางวา)	สถานภาพพื้นที่	รายชื่อผู้รับ
๑. ป่าชุมชนบ้านแม่นาจรเหนือ ม.๑๖ ต.แม่นาจร อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่	๑,๐๙๕-๐-๒๓	ป่าสงวนแห่งชาติแม่แจ่ม	นางภัทรลดา สุวรรณวล ตำแหน่ง กำนันตำบล
๒. ป่าชุมชนบ้านกองแขกเหนือ ม.๗ ต.กองแขก อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่	๒,๑๘๒-๓-๒๔	ป่าสงวนแห่งชาติแม่แจ่ม	
๓. ป่าชุมชนบ้านแม่ศึก ม.๖ ต.แม่ศึก อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่	๖๗๗-๓-๒๕	ป่าสงวนแห่งชาติแม่แจ่ม	
๔. ป่าชุมชนบ้านแม่ขา ม.๒ ต.แม่นาจร อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่	๑,๘๗๓-๑-๑๗	ป่าสงวนแห่งชาติแม่แจ่ม	
๕. ป่าชุมชนบ้านแม่นาจรเหนือ ม.๑๐ ต.แม่นาจร อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่	๔๒๗-๒-๔๐	ป่าสงวนแห่งชาติแม่แจ่ม	
รวม	๖,๒๕๖-๒-๒๙		

๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มอบเอกสารโครงการจัดระเบียบการใช้ที่ดินพื้นที่ลุ่มน้ำ ๑,๒ ให้ชุมชน ภายใต้นโยบายคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ จำนวน ๒ พื้นที่ในอำเภอแม่แจ่ม ได้แก่ บ้านต่อเรือ ตำบลช่างเคิ่ง และ บ้านกองแขกเหนือ ตำบลกองแขก ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่แจ่ม

๓) ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ มอบสมุดประจำตัวผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ในลักษณะแปลงรวมตามนโยบายรัฐบาล ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าขุนแม่ทา ท้องที่ตำบลแม่ทา อำเภอแม่ฮอน และในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่แจ่ม ท้องที่ตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

๔) นายกรัฐมนตรีมอบอุปกรณ์รณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหามอกควันไฟป่า

๔. โครงการธรรมชาติปลอดภัย บ้านแม่ปาน อำเภอแม่แจ่ม ภายใต้แม่แจ่มโมเดล "The Project of Natural Safety Mae Chaem (Mae Chaem Model)"

ด้วยสภาพพื้นที่เขตภาคเหนือ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภูเขาและพื้นที่สูงชัน อีกทั้งยังเป็นพื้นที่การเกษตรนอกเขตชลประทาน อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก จึงทำการเพาะปลูกได้เพียงปีละ ๑ ครั้ง คือ เฉพาะฤดูฝนเท่านั้น การขาดแคลนแหล่งเก็บกักน้ำเพื่อการเกษตร ทำให้เกษตรกรไม่สามารถทำการเพาะปลูกพืชตลอดทั้งปี และเป็นอุปสรรคต่อการเลี้ยงสัตว์ ทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ เกษตรกรในพื้นที่จึงไม่มีทางเลือกในอาชีพมากนัก

และส่วนใหญ่จำเป็นต้องปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพราะเป็นพืชไร่ที่ให้ผลตอบแทนเร็วและมีตลาดรับซื้อที่แน่นอน จึงเป็นที่มาของการบุกรุกทำลายป่าเพื่อขยายพื้นที่ทำกินเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการเผาป่าจนเกิดเป็นการเผาตามวิถีชีวิต การเผาเศษวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรเพื่อเตรียมแปลงปลูก เป็นวิธีที่เกษตรกรในพื้นที่นิยมปฏิบัติ เพราะนอกจากจะช่วยประหยัดต้นทุนแล้ว ยังสะดวกกว่าการเตรียมแปลงปลูกด้วยวิธีอื่น ซึ่งหลายพื้นที่ไม่สามารถควบคุมไฟจากการเผาเศษวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรได้ อีกทั้งยังมีเกษตรกรบางส่วนตั้งใจเผาเพื่อเก็บของป่า นำมาบริโภคหรือขายเป็นรายได้เสริม จึงเกิดการลุกลามเข้าป่าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสาเหตุปัญหาหมอกควันและไฟป่าที่เกิดขึ้น

ดังนั้นเพื่อเป็นสร้างทางเลือกด้านอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิตให้เกษตรกรในพื้นที่สูง ควบคู่ไปกับการสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพื้นที่ป่าต้นน้ำ บริษัทเจริญโภคภัณฑ์โปรดิ๊วส จำกัด ได้ร่วมกับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ดำเนินโครงการฯ มาตั้งแต่ปลายปี ๒๕๕๕

โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาระบบน้ำเพื่อการเกษตรบนพื้นที่สูง ช่วยให้ชุมชนต้นแบบ(บ้านแม่ปาน-บ้านดอยสันเกี๋ย) มีน้ำใช้เพื่อการเกษตรและสามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชน จากเดิมที่เน้นการปลูกพืชเชิงเดี่ยว สู่อการทำเกษตรที่หลากหลาย สร้างรายได้ที่ดี ช่วยลดการพึ่งพิงจากป่า ลดการเผาป่า อีกทั้งชุมชนยังสามารถนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ช่วยสร้างรายได้เสริม ตลอดจนราษฎรในโครงการฯ ได้มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ นำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนาคตอย่างยั่งยืน โดยตั้งเป้าหมาย

๑.พัฒนาระบบน้ำเพื่อการเกษตรบนพื้นที่สูง ให้ชุมชนต้นแบบ (บ้านแม่ปาน-บ้านดอยสันเกี๋ย) สร้างบ่อน้ำ ช่วยให้เกษตรกรมีน้ำใช้เพื่อพัฒนาการเกษตรตลอดทั้งปี

๒.สร้างชุมชนที่เข้มแข็ง เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนจากเดิมที่เน้นการปลูกพืชเชิงเดี่ยว สู่อการทำเกษตรที่หลากหลาย พัฒนาอาชีพสร้างรายได้ที่ดี

๓.ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ นำไปสู่การพัฒนาสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนาคตอย่างยั่งยืน

ในการดำเนินโครงการ ได้น้อมนำศาสตร์ของพระราชฯ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นหลักในการขับเคลื่อนโครงการ โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นศูนย์กลางพัฒนา ให้ชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมทำ และรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อสะท้อนความต้องการและปัญหาของชุมชนที่เรียกว่า “ระเบิดจากข้างใน” นำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาสู่ชุมชน ๓ ด้านคือ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยการนำของทีมนักวิจัยมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ชุมชนในพื้นที่ องค์กรท้องถิ่น และบริษัทเจริญโภคภัณฑ์โปรดิ๊วส จำกัด โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

- การลงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความไว้วางใจ ผ่านการจัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นต่างๆของชุมชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนทั้ง ๓ ด้านอย่างยั่งยืน

- สรุปผลจากการประชุมหารือ และระดมความคิดเห็นร่วมกับราษฎร นำไปสู่การกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน รวมทั้งได้มีการจัดตั้งกฎ-กติกาของชุมชนร่วมกัน

- นำตัวแทนชุมชนศึกษาดูงานในพื้นที่ต่างๆ เพื่อเสริมทักษะและพัฒนาอาชีพตามความต้องการ เช่น การปลูกพืชผัก ไม้ผล การเลี้ยงสุกร ในงานเปิดบ้านแม่โจ้
- จัดอบรมให้ความรู้ด้านต่างๆ เพื่อเป็นการเสริมทักษะและต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดูงานนำไปประยุกต์ใช้ในแผนงานปรับเปลี่ยนอาชีพด้านการเกษตรตามความต้องการของแต่ละกลุ่ม
- แจกพันธุ์ไม้พันธุ์ดี ที่นำมาจากมูลนิธิชัยพัฒนา และพ่อแม่พันธุ์หมู
- ลงพื้นที่เพื่อติดตาม ให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาให้กับกลุ่มอาชีพต่างๆอย่างต่อเนื่อง
- จัดอบรมความรู้เรื่องวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินโครงการ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์โปรดิ๊วส จำกัด และพนักงาน ได้ให้การสนับสนุนทั้งด้านนโยบาย ทิศทางการดำเนินโครงการฯ แลงงบประมาณอย่างต่อเนื่อง ทุกกิจกรรมหรือแผนงาน

ต่างๆของโครงการฯ ชุมชนจะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แก้ไขปัญหาและวางแผนในทุกขั้นตอน เช่น การทำบ่อพวงและวางระบบท่อส่งน้ำจากบ่อพวง เข้าสู่แปลงในพื้นที่ของเกษตรกร เริ่มจากทีมวิจัยฯ จัดประชุมหารือร่วมกับทางชุมชน เพื่อคัดเลือกพื้นที่ที่จะทำบ่อพวง ชุมชนจะต้องร่วมกันคิดและเลือกพื้นที่ดำเนินการ เพราะรู้จักและเข้าใจสภาพพื้นที่ดีที่สุด จากนั้นจะมีหารือเรื่องการขดเชยพื้นที่ให้กับเจ้าของพื้นที่ ที่เสียสละทำบ่อพวง โดยการจัดสรรพื้นที่ราบของชุมชนคืนให้แทน

ส่วนการวางระบบท่อส่งน้ำเข้าสู่แปลงเกษตรกร ทีมวิจัยฯ จะทำหน้าที่อธิบายหลักการทำระบบท่อส่งน้ำ เพื่อชุมชนจะได้หารือแผนการทำงาน และกำหนดวันที่จะทำงานร่วมกัน โดยทีมวิจัยฯ จะสนับสนุนค่าวัสดุอุปกรณ์

และค่าชุดบ่อให้ ส่วนแรงงานการปูคอนกรีตบ่อพวง และการวางระบบท่อไปสู่แปลงเกษตร ชุมชนจะต้องลงแรงร่วมกัน กรณีราษฎรที่หาไม่ได้จะต้องจ่ายเงิน ๓๐๐ บาท เพื่อช่วยค่าอาหาร ซึ่งการที่ชุมชนได้ลงแรงและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนนี้ ได้นำไปสู่ความรู้สึกรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของ เกิดความรักหวงแหนและเห็นคุณค่าของการดำเนินการ ชุมชนจึงให้ความร่วมมือในการดูแลและรักษาบ่อพวงและระบบท่อส่งน้ำ อีกทั้งยังร่วมกันวางแผน-กตึกาชุมชนในเรื่องของการใช้น้ำ และการใช้ประโยชน์จากป่าอีกด้วย

จากการดำเนินโครงการอย่างมีส่วนร่วม โดย บริษัทเจริญโภคภัณฑ์โปรดิ๊วส จำกัด ทีมวิจัยมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ชุมชนและองค์กรท้องถิ่น ทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนบ้านแม่ปาน-บ้านดอยสันเกียง ดังนี้

๑.การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร มีการสร้างบ่อขนาดใหญ่ขนาดความจุ ๗๕๐ ลบ.ม. จำนวน ๕ บ่อ และบ่อขนาดเล็กขนาดความจุ ๑๗๕ ลบ.ม. จำนวน ๓๒ บ่อ ช่วยให้เกษตรกร ๑๖๙ ครัวเรือนมีน้ำใช้เพื่อพัฒนาการเกษตร

ตลอดทั้งปี ครอบคลุมพื้นที่ใช้น้ำของราษฎรรวมทั้งสิ้น ๑,๔๐๔ ไร่

๒.การพัฒนาอาชีพ ชุมชนได้ปรับเปลี่ยนสู่การทำเกษตรที่หลากหลาย อาทิ

- กลุ่มไม้ผลไม้ยืนต้น จำนวน ๑๑๗ ครัวเรือน ประกอบด้วย ลำไย ๖๘๑ ไร่, มะม่วง ๕๐ ไร่, ฝรั่ง ๓ ไร่ และเงาะ ๑๐ ไร่ สร้างรายได้เฉลี่ย ๕๐,๐๐๐-๖๐,๐๐๐ บาท/ปี
- กลุ่มพืชผัก จำนวน ๒๑ ครัวเรือน พื้นที่ปลูก ๔๒ ไร่ สร้างรายได้เฉลี่ย ๖,๐๐๐ บาท / เดือน / ครัวเรือน
- กลุ่มหมู จำนวน ๓๕ ครัวเรือน จำนวนสุกรทั้งหมด ๓๔๘ ตัว สร้างรายได้เฉลี่ย ๗,๐๐๐ บาท / เดือน / ครัวเรือน และกลุ่มยังมีเงินออม ๖๕,๐๐๐ บาท
- กลุ่มวิสาหกิจผ้าขึ้นตีนจก จำนวนสมาชิก ๓๐ คน สร้างรายได้เฉลี่ย ๓,๐๐๐ บาท / เดือน / คน และกลุ่มมีเงินออมจากการเก็บสมาชิกเดือนละ ๑๐๐ บาท จำนวน ๒๑,๐๐๐ บาท รวมทั้งมีเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มจำนวน

๙๐,๐๐๐ บาท นอกจากนั้นยังเกิดเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนธรรมชาติปลอดภัย ปัจจุบันมีสมาชิก ๑๑๖ ครัวเรือน มีเงินออมทั้งหมด ๑๘๐,๕๖๕ บาท แบ่งเป็นเงินออม ๔๗,๙๖๔ บาท หักจำนวน ๑๕๕,๐๐๐ บาท และมีรายได้ ๘,๘๐๐ บาท / เดือน

๓. การฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมจากการทำเกษตรบนพื้นที่สูง ชุมชนให้ความร่วมมือในการดูแลผืนป่าโดยจัดกิจกรรมบวชป่า และปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมทุกปี สามารถคืนผืนป่าและนำมาปลูกเป็นป่าชุมชนจำนวน ๑๕,๐๐๐ ไร่ นอกจากนี้ยังเกิดจากความร่วมมือของชุมชนในการลงแรงสร้างหอคอย เพื่อใช้ในการเฝ้าระวังไฟป่า และจะพัฒนาเป็นส่วนหนึ่ง ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ อำเภอแม่แจ่ม

ธรรมชาติปลอดภัยแม่แจ่ม

จากการมีอาชีพด้านการเกษตรที่หลากหลาย ทั้งไม้ผล พืชผัก พืชไร่และปศุสัตว์ สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืนตลอดทั้งปี ลดการพึ่งพาทรัพยากรป่าไม้ ทำให้ทั้ง ๒ หมู่บ้านไม่มีความจำเป็นในการบุกรุกป่า อีกทั้งยังสนใจในการคืนผืนป่าเพื่อปลูกเป็นป่าชุมชนกว่า ๒,๐๐๐ ไร่ และเป็นกำลังสำคัญในการดูแลผืนป่าอีกด้วย

ในอนาคตชุมชนทั้ง ๒ หมู่บ้าน จะจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และเส้นทางจักรยาน รองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agrotourism) ควบคู่ไปกับส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม (Cultural tourism) โดยการสร้างโรงทอผ้าชุมชน เพื่อสร้างงานให้กับกลุ่มแม่บ้านได้มีรายได้จากการทอผ้าตีนจก ซึ่งถือว่าเป็นงานฝีมือที่มีชื่อเสียงของทั้ง ๒ หมู่บ้าน เป็นการอนุรักษ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาการทอผ้าพื้นเมืองให้คงอยู่คู่กับชุมชนอีกด้วย

การพัฒนาอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ นำไปสู่ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ห่วงแหนและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงช่วยลดปัญหาการบุกรุกและเผาป่า ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาหมอกควันไฟป่าที่เกิดขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่

ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดลำปาง

๑. จุดเด่นของจังหวัด

๑.๑ ที่ตั้งของจังหวัดอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) ของอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ตามเส้นทาง R๓A ปัจจุบันมีการคมนาคมที่สะดวกทั้งทางบก ทางราง และทางอากาศ

๑.๒ เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของประเทศ มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติด้านแร่ธาตุขนาดใหญ่ ได้แก่ ถ่านหิน ดินขาว ป่าปลูก ไม้สัก เป็นต้น ซึ่งเป็นวัตถุดิบของ เช่น เหมืองแม่เมาะ อุตสาหกรรมเซรามิก โรงงานปูนซีเมนต์ และโรงงานไฟฟ้าซึ่งเป็นศูนย์ผลิตและส่งไฟฟ้าที่สำคัญของประเทศ

๑.๓ เป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้าเซรามิก และไม้แกะสลักที่มีคุณภาพ เป็นที่รู้จักทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ

๑.๔ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ มีการสืบสานรักษาประเพณีวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนมีความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วม

๑.๕ มีศักยภาพในการบริการด้านการแพทย์ และสาธารณสุข โดยมีโรงพยาบาลลำปางเป็นศูนย์ของกระทรวงสาธารณสุขในภาคเหนือตอนบน มีสถาบันการศึกษาและสถาบันพัฒนาแรงงานพร้อมสำหรับการผลิตบุคลากร

๒. ข้อมูลพื้นฐานจังหวัด

๒.๑ ประวัติความเป็นมา

จังหวัดลำปาง มีความเก่าแก่และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ไม่น้อยกว่า ๑,๓๓๕ ปี ตั้งแต่สมัยทวารวดีเป็นต้นมา คือ ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๓ ชื่อของเมืองเขลางค์ อันเป็นเมืองในยุคแรกๆ และเมืองนครลำปางปรากฏอยู่ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์หลายแห่ง คำว่า "ละกอน" หรือ "ละคร" (นคร) เป็นชื่อของเมืองเขลางค์ที่นิยมเรียกกันอย่างแพร่หลาย ทั้งในตำนานและภาษาพูดโดยทั่วไป ที่มักจะเรียกชาวลำปางว่า "จาวละกอน" หมายถึง ชาวนคร คำว่าละกอนมีชื่อภาษาบาลี เรียกว่า "เขลางค์" ดังนั้น เมืองละกอนจึงหมายถึง บริเวณอันเป็นที่ตั้ง

ของเมืองเขลางค์ คือเมืองโบราณรูปหอยสังข์ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณฝั่งตะวันตกของแม่น้ำวัง อยู่ในตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง ส่วนคำว่า "ลำปาง" เป็นชื่อที่ปรากฏหลักฐานอย่างชัดเจนในตำนานพระธาตุลำปางหลวง ซึ่งมีชื่อเรียกเป็นภาษาบาลีว่า "ลัมภักปนคร" ตั้งอยู่บริเวณลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง อยู่ห่างจากตัวเมืองลำปางไปทางทิศใต้ตามแม่น้ำวังประมาณ ๑๖ กิโลเมตร อันเป็นที่ตั้งของวัดพระธาตุลำปางหลวงในปัจจุบัน

จังหวัดลำปางเดิมชื่อ "เมืองนครลำปาง" จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ระบุไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ ศิลาจารึกเลขทะเบียน ลป.๑ จารึกเจ้าหมื่นคำเพชรเมื่อ พ.ศ. ๒๐๑๙ และศิลาจารึกเลขทะเบียน ลป.๒ จารึกเจ้าหาญสีหัต ได้จารึกชื่อเมืองนี้ว่า "ลคอร" ตลอดจนพงศาวดารของทางฝ่ายเหนือก็เรียกชื่อว่า เมืองนครลำปาง แม้แต่เอกสารทางราชการสมัยรัตนโกสินตอนต้น ก็เรียกเจ้าเมืองว่า พระยานครลำปาง นอกจากนี้ จารึกพระพุทธรูปสลัสดูบุณยวาฬวิหารก็ยังมีข้อความตอนหนึ่งจารึกว่า เมืองนครลำปาง ต่อมาเมื่อมีการปฏิรูปบ้านเมืองจากมณฑลเทศาภิบาลเป็นจังหวัด ตามคำสั่งของกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๙ ชื่อของเมืองนครลำปางได้กลายมาเป็นจังหวัดลำปางมาจนกระทั่งทุกวันนี้

คำขวัญประจำจังหวัดลำปาง

"ถ่านหินลือชา รถม้าลือลั่น เครื่องปั้นลือนาม งามพระธาตุลือไกล ฝึกช้างใช้ลือโลก"

๒.๒ สภาพทั่วไป

๒.๒.๑ สภาพพื้นที่ จังหวัดลำปางตั้งอยู่ในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงแผ่นดินสายพหลโยธิน ประมาณ ๖๐๒ กิโลเมตร ตามทางรถไฟประมาณ ๖๒๕ กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ ๑๒,๕๓๓.๙๖๑ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๗,๘๓๓,๗๒๖ ไร่ มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ ๕ ของภาคเหนือรองจากเชียงใหม่ ตาก แม่ฮ่องสอน และเพชรบูรณ์

๒.๒.๒ สภาพภูมิประเทศ จังหวัดลำปางอยู่สูงจากระดับน้ำทะเล ๒๖๘.๘๐ เมตร พื้นที่มีลักษณะเป็นรูปยาวรี โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง มีภูเขาสูงอยู่ทั่วไปทอดตัวยาวตามแนวทิศเหนือไปทางทิศใต้ของจังหวัด และในบริเวณตอนกลางของจังหวัดบางส่วนมีที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ จังหวัดลำปางมีพื้นที่เป็นที่ราบล้อมรอบด้วยภูเขา มีลักษณะเป็นแอ่งแผ่นดินที่ยาวและกว้างที่สุดในภาคเหนือ เรียกว่า "อ่างลำปาง" ลักษณะภูมิประเทศ แบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ บริเวณตอนบนของจังหวัดเป็นที่ราบสูงภูเขา และป่าค่อนข้างที่อุดมสมบูรณ์ด้วยไม้มีค่า บริเวณตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบและที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำซึ่งเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัด บริเวณตอนใต้ของจังหวัดเป็นป่าไม้รัง และบางส่วนเป็นทุ่งหญ้าโดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และพะเยา
ทิศใต้	ติดกับ	จังหวัดตาก
ทิศตะวันออก	ติดกับ	จังหวัดแพร่ และสุโขทัย
ทิศตะวันตก	ติดกับ	จังหวัดลำพูน

๒.๒.๓ การปกครอง ประกอบด้วย ๑๓ อำเภอ ๑๐๐ ตำบล ๙๓๑ หมู่บ้าน ๑๐๔ ชุมชน สำหรับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลนคร ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๑ แห่ง เทศบาลตำบล ๓๙ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๖๒ แห่ง

๒.๒.๔ ประชากร ปี ๒๕๖๐ จังหวัดลำปางมีประชากร รวมทั้งสิ้น ๗๔๖,๕๔๗ คน แยกเป็นชาย ๓๖๕,๓๘๙ คน หญิง ๓๘๑,๑๕๘ คน

๒.๒.๕ เศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปี ๒๕๕๙ มีมูลค่า ๖๘,๙๙๙ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๖.๐๙ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเหนือ กระจายในสาขาการทำเหมืองแร่และเหมืองหินมากที่สุดคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๑.๒๑ โดยมีมูลค่า ๑๔,๖๓๓ ล้านบาท รองลงมาคือสาขาอุตสาหกรรม ร้อยละ ๑๑.๗๗ มูลค่า ๘,๑๒๔ ล้านบาท และสาขาการขนส่ง ขายปลีกฯ ร้อยละ ๑๐.๓๕ มูลค่า ๗,๑๔๔ ล้านบาท มีรายได้เฉลี่ยต่อหัว (GPP per Capita) เท่ากับ ๙๓,๕๔๗ บาทต่อคนต่อปี สูงเป็นอันดับ ๗ ของภาคเหนือ และอันดับ ๔๓ ของประเทศ

ตาราง แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (GPP per capita) ในปี ๒๕๕๕-๒๕๕๙

GDP per capita (บาท)	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙
ทั้งประเทศ	๑๘๕,๘๔๘	๑๙๓,๔๗๑	๑๙๗,๔๕๙	๒๐๔,๔๕๙	๒๑๕,๔๕๕
ภาคเหนือ	๙๔,๙๖๖	๙๗,๒๕๓	๙๖,๕๙๓	๙๔,๙๙๙	๙๘,๙๙๙
ลำปาง	๘๔,๔๘๗	๘๗,๓๘๕	๘๗,๔๒๒	๘๗,๑๔๕	๙๓,๕๕๗
อันดับลำปาง	๔๗	๔๖	๔๖	๔๖	๔๓

ที่มา: สศช.

● **ภาคเกษตร** มีพื้นที่เกษตรกรรม ทั้งสิ้น ๘๙๖,๖๒๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔๕ ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว พืชไร่ (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง สับปะรด) พืชผัก ไม้ผล (ลำไย)

● **ภาคอุตสาหกรรม** ปี ๒๕๖๐ มีโรงงานได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ (สะสม) จำนวนทั้งสิ้น ๑,๖๘๔ โรงงาน เงินลงทุนรวม ๖๗,๓๘๔ ล้านบาท และมีจำนวนคนงาน ๒๙,๑๑๐ คน ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเกษตร ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ เฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน อโลหะ อุตสาหกรรมอาหาร

● **การท่องเที่ยว** ในปี ๒๕๖๐ มีจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนจำนวน ๑,๒๑๖,๑๔๙ คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ ๓๔.๔ เป็นชาวไทย ๑,๑๐๘,๔๑๐ คน ชาวต่างชาติ ๑๐๗,๗๓๙ คน มีรายได้จากการท่องเที่ยว ๓,๗๗๔ ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๗.๑ จำแนกเป็นรายได้จากการท่องเที่ยวของชาวไทย ๓,๒๘๕ ล้านบาท และรายได้จากการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ ๔๘๙ ล้านบาท โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ อาทิ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล เขื่อนกิ่วลม ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศาสนสถาน ได้แก่ วัดพระธาตุลำปางหลวง วัดปงสนุกแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและหัตถกรรม ได้แก่ ถนนคนเดินกาดกองต้า หมู่บ้านแกะสลัก (บ้านหลุก) ศูนย์ศิลปาชีพแม่ต้า เป็นต้น

๒.๒.๖ **ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** มีเนื้อที่ป่าไม แยกเป็น (๑) ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๓๓ ป่า เนื้อที่ ๕,๓๐๒,๔๗๔.๐๐ ไร่ (๒) อุทยานแห่งชาติ ๗ แห่ง เนื้อที่ ๓,๐๓๔,๑๙๘ ไร่ (เนื้อที่ในจังหวัด ๑,๙๘๖,๑๓๘ ไร่) (๓) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง ๑ แห่ง เนื้อที่ ๓๖๔,๔๔๙ ไร่ (เนื้อที่ในจังหวัด ๘๖,๙๘๔ ไร่) (๔) วนอุทยานแห่งชาติ จำนวน ๑ แห่ง เนื้อที่ ๑๘,๕๗๙ ไร่

๒.๓ สถานการณ์ความยากจนของจังหวัดลำปาง

จังหวัดลำปาง เป็นจังหวัดที่มีปัญหาความยากจนในระดับต่ำ สัดส่วนคนจนในปี ๒๕๖๐ คิดเป็นร้อยละ ๘.๖๔ มีสัดส่วนคนจนน้อยกว่าสัดส่วนคนจนของภาคเหนือแต่มากกว่าและสัดส่วนคนจนของประเทศ ซึ่งมีสัดส่วนคนจนร้อยละ ๙.๘๒ และ ๗.๘๔ ตามลำดับ

ตาราง แสดงจำนวนคนจน และสัดส่วนคนจนของประเทศ ภาคเหนือ และจังหวัดลำปาง ในปี ๒๕๕๕ - ๒๕๖๐

ความยากจน	๒๕๕๖		๒๕๕๗		๒๕๕๘		๒๕๕๙		๒๕๖๐	
	จำนวน (พันคน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน (พันคน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน (พันคน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน (พันคน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน (พันคน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
ประเทศ	๗,๓๐๕	๑๐.๙๔	๗,๐๕๗	๑๐.๕๓	๔,๘๔๗	๗.๒๑	๕,๘๑๐	๘.๖๑	๕,๓๒๕	๗.๘๔
ภาคเหนือ	๑,๙๓๗	๑๖.๗๖	๑,๕๒๐	๑๓.๑๙	๑,๐๐๘	๘.๗๘	๑,๑๒๔	๙.๘๓	๑,๑๒๐	๙.๘๒
ลำปาง	๑๑๙	๑.๖	๘๐	๑๐.๘๔	๗๓	๙.๘๘	๙๗	๑๓.๐๙	๖๓.๖	๘.๖๔

ที่มา: สศช.

๒.๔ จำนวนผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ปี ๒๕๖๑ จังหวัดลำปางมีผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน ๒๐๓,๓๙๘ ราย อำเภอเมืองลำปางมีผู้ลงทะเบียนมากที่สุด ๔๗,๗๘๗ ราย รองลงมาเป็นอำเภอแม่ทะ ๑๙,๘๗๕ ราย น้อยที่สุดอำเภอแม่พริก๔,๕๘๓ ราย

ตาราง แสดงจำนวนผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้ประสงค์/มีสิทธิ์เข้าร่วมมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตในจังหวัดลำปาง รายอำเภอ (ณ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๑)

อำเภอ	ผู้ถือบัตรสวัสดิการ แห่งรัฐ ปี ๒๕๖๑ (ราย)	สัดส่วน ของผู้ถือบัตร (ร้อยละ)	ผู้มาแจ้งความประสงค์ และมีสิทธิ์เข้าร่วมมาตรการ ปี ๒๕๖๑ (ราย)	ผู้มีบัตรลงทะเบียนเพิ่มเติม ปี ๒๕๖๑ (ราย)
เมืองลำปาง	๔๗,๗๘๗	๒๓.๔๙	๘,๓๑๘	๖,๒๕๕
แม่เมาะ	๑๐,๘๙๐	๕.๓๕	๑,๒๙๗	๑,๗๐๙
เกาะคา	๑๔,๙๔๑	๗.๓๕	๔,๙๓๙	๒,๙๐๓
เสริมงาม	๑๑,๔๑๒	๕.๖๑	๓,๗๓๘	๑,๕๓๖
งาว	๑๕,๘๗๕	๗.๘	๕,๘๙๑	๓,๐๒๒
แจ้ห่ม	๑๔,๐๙๗	๖.๙๓	๗,๙๔๙	๑,๓๖๖
วังเหนือ	๑๕,๕๓๖	๗.๖๔	๘,๔๕๔	๑,๙๑๒
เถิน	๑๔,๙๗๘	๗.๓๖	๓,๐๕๐	๓,๒๒๑
แม่พริก	๔,๕๘๓	๒.๒๕	๑,๙๒๒	๕๘๗
แม่ทะ	๑๙,๘๗๕	๙.๗๗	๑๐,๘๖๐	๒,๑๕๓
สบปราบ	๘,๔๕๙	๔.๑๖	๓,๑๙๖	๑,๒๑๙
ห้างฉัตร	๑๓,๔๓๘	๖.๖๑	๒,๕๗๐	๑,๕๓๕
เมืองปาน	๑๑,๕๒๗	๕.๖๗	๘,๓๖๖	๒,๐๐๐
รวมทั้งจังหวัด	๒๐๓,๓๙๘	๑๐๐	๗๐,๕๕๐	๒๙,๔๑๘

ที่มา: สำนักงานคลังจังหวัดลำปาง

สำหรับผู้แจ้งความประสงค์และมีสิทธิ์เข้าร่วมมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีจำนวน ๗๐,๕๕๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๖๙ โดยอำเภอที่มีคนแจ้งความประสงค์เข้าร่วมมาตรการมากที่สุด ได้แก่ อำเภอแม่ทะ ๑๐,๘๖๐ ราย รองลงมา ได้แก่ อำเภอวังเหนือ จำนวน ๘,๔๕๔ ราย ในขณะที่อำเภอแม่เมาะมีผู้แจ้งความประสงค์น้อยที่สุดจำนวน ๑,๒๙๗ ราย จำแนกเป็นกลุ่มเกษตรกร ๕๖,๓๑๐ คน กลุ่มทำงานมีนายจ้าง ๑,๒๘๓ คน และกลุ่มทำงานอิสระ ๑๒,๒๕๗ คน

ตาราง แสดงจำนวนผู้เข้าร่วมมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดลำปาง (ณ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๑)

กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	เมนูการพัฒนา	รวม
เกษตรกร		๕๖,๓๑๐
	ฝึกทักษะ	๕๐,๔๖๔
	หางานให้	๓,๓๓๔
	หาสินเชื่อ	๗๓๖
	ลดภาระ	๑,๔๗๑
	หาตลาดให้	๒๘๕
ทำงานมีนายจ้าง		๑,๒๘๓
	ฝึกทักษะฝีมือ	๒๖๑
	เพิ่มพูนศักยภาพ	๑๕๙
	หางานทำ	๘๑๓
	หาสินเชื่อให้	๕๐
ทำงานอิสระ		๑๒,๙๕๗
	ฝึกทักษะฝีมือ	๑๒,๔๔๐
	เพิ่มพูนศักยภาพ	๒๙๘
	หาโอกาสทางธุรกิจให้ การประกอบธุรกิจเฟรนดี้ไชส์	๔๖
	หาตลาดให้	๕๔
	หาสินเชื่อ	๑๑๙
รวม		๗๐,๕๕๐

ที่มา: สำนักงานคลังจังหวัดลำปาง

๒.๕ ดัชนีความก้าวหน้าของคนจังหวัดลำปาง

จังหวัดลำปางมีการพัฒนาคนในภาพรวมอยู่ลำดับที่ ๙ จาก ๗๗ จังหวัดทั่วประเทศ (ดัชนี HAI = ๐.๖๔๕๐) เนื่องจากมีความก้าวหน้าการพัฒนาคนด้านการมีส่วนร่วมมากที่สุดเป็นลำดับที่ ๔ จาก ๗๗ จังหวัด มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญคือ ประชากรที่ใช้สิทธิลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๙ และจำนวนองค์กรชุมชน ค่อนข้างสูงโดยอยู่ลำดับที่ ๖ และ ๗ จาก ๗๗ จังหวัด ตามลำดับ ประกอบกับการพัฒนาคนด้านการศึกษามีความก้าวหน้าค่อนข้างมากอยู่ลำดับที่ ๑๓ จาก ๗๗ จังหวัด มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญคือ อัตราการเข้าเรียนรวมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา และคะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ค่อนข้างสูง โดยอยู่ลำดับที่ ๕ และ ๑๐ จาก ๗๗ จังหวัด ตามลำดับ นอกจากนี้ จังหวัดลำปางมีจุดเด่นในประเด็น ไม่มีประชากรทำงานต่ำกว่าระดับ

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาคนด้านสุขภาพของจังหวัดลำปางมีความก้าวหน้าน้อยมากติดลำดับ ๑ ใน ๑๐ จังหวัดที่มีความก้าวหน้าด้านสุขภาพน้อยที่สุด โดยอยู่ลำดับที่ ๖๙ จาก ๗๗ จังหวัด มีตัวบ่งชี้ประชากรที่พิการค่อนข้างสูงมากอยู่ลำดับที่ ๗๒ จาก ๗๗ จังหวัด

ตาราง แสดงข้อมูลของตัวชี้วัดและลำดับที่ของตัวชี้วัดของจังหวัดลำปาง จากทั้งหมด ๗๗ จังหวัด

ตัวชี้วัด	ปีล่าสุด ข้อมูล	ข้อมูล ตัวชี้วัด	ลำดับที่ จาก ๗๗ จังหวัด
๑. ร้อยละของทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ (% ทารกเกิดมีชีพ)	๒๕๕๘	๙.๘๓	๕๒
๒. ร้อยละของประชากรที่เจ็บป่วยที่เป็นผู้ป่วยใน (%)	๒๕๕๘	๑๒.๓๘	๖๓
๓. ร้อยละของประชากรที่พิการ (%)	๒๕๕๙	๔.๑๐	๗๒
๔. ร้อยละของคะแนนสุขภาพจิต (%)	๒๕๕๘	๗๑.๓๘	๑๘ (เท่ากัน ๒ จว)
๕. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป (ปี)	๒๕๕๙	๗.๗๗	๔๕
๖. อัตราการเข้าเรียนรวมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา (%)	๒๕๕๘	๙๕.๔๖	๕
๗. ค่าเฉลี่ยเชาวน์ปัญญา (IQ) ของเด็กนักเรียนไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ (คะแนน)	๒๕๕๙	๑๐๐.๘๓	๑๙
๘. คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (%)	๒๕๕๙	๓๖.๕๓	๑๐
๙. อัตราการว่างงาน (%)	๒๕๕๙	๐.๗๑	๓๓
๑๐. อัตราการทำงานต่ำระดับ (%)	๒๕๕๙	๐.๐๐	๑ (เท่ากัน ๑๙ จว)
๑๑. ร้อยละของแรงงานที่มีประกันสังคม (%)	๒๕๕๙	๒๔.๖๙	๒๘
๑๒. อัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานต่อลูกจ้าง ๑,๐๐๐ คน	๒๕๕๘	๙.๕๗	๔๖
๑๓. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน (บาท)	๒๕๕๘	๒๐,๔๖๖	๕๐
๑๔. สัดส่วนประชากรยากจน (%)	๒๕๕๙	๑๓.๐๙	๕๓
๑๕. ร้อยละของครัวเรือนที่มีหนี้สินเพื่อการอุปโภคบริโภค (%)	๒๕๕๘	๒๖.๙๓	๒๐
๑๖. ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ หรือค่าสัมประสิทธิ์จินี (%)	๒๕๕๘	๔๒.๒๐	๕๓
๑๗. ร้อยละของครัวเรือนที่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง (%)	๒๕๕๙	๙๐.๖๒	๒๔
๑๘. สัดส่วนเฉลี่ยการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ตันก๊าซเรือนกระจกต่อคน)	๒๕๕๘	๑.๒๓	๒๒
๑๙. ร้อยละของประชากรที่ประสบทุพภิกขภัย (%)	๒๕๕๙	๑.๕๒	๖๙
๒๐. ร้อยละของประชากรที่ประสบภัยแล้ง (%)	๒๕๕๙	๔.๗๒	๕๖
๒๑. ร้อยละของเด็กอายุ ๑๕-๑๗ ปี ที่ทำงาน (%)	๒๕๕๙	๗.๒๓	๒๐
๒๒. ร้อยละของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดียว (%)	๒๕๕๙	๒๖.๕๗	๔๗
๒๓. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียว (%)	๒๕๕๙	๗.๖๐	๕๐
๒๔. การแจ้งความคดีชีวิต ร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน (ต่อประชากรแสนคน)	๒๕๕๙	๔๘.๙	๒๒
๒๕. ร้อยละของหมู่บ้านที่ถนนสายหลักใช้การได้ตลอดปี (%)	๒๕๕๘	๖๙.๓๐	๑๓
๒๖. จำนวนอุบัติเหตุบนท้องถนน (ต่อประชากรแสนคน)	๒๕๕๙	๑๑๑.๕	๖๐
๒๗. ร้อยละของประชากรที่มีโทรศัพท์มือถือ (%)	๒๕๕๙	๘๑.๗๐	๒๔
๒๘. ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต (%)	๒๕๕๙	๔๑.๕๐	๓๘
๒๙. ร้อยละของประชากรที่ใช้สิทธิลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๙	๒๕๕๙	๖๖.๘๗	๖
๓๐. จำนวนองค์กรชุมชน (ต่อประชากรแสนคน)	๒๕๕๙	๓๐๑.๘๐	๗
๓๑. ร้อยละของครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในท้องถิ่น (%)	๒๕๕๘	๘๙.๓๓	๑๒
๓๒. ร้อยละของครัวเรือนที่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน (%)	๒๕๕๙	๙๙.๗๓	๒๑

ที่มา : สศช.

๒.๖ ประเด็นปัญหาสำคัญ

- ๑) แหล่งน้ำซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการเกษตร และอุปโภคบริโภคยังไม่เพียงพอ
- ๒) การบริหารจัดการการตลาดสินค้าและบริการแบบบูรณาการ/ครบวงจรยังไม่มีประสิทธิภาพ และแรงงานยังไม่มีการพัฒนาทักษะและความชำนาญเฉพาะด้าน ตลอดจนการเคลื่อนย้ายแรงงานจะส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมและการบริการ
- ๓) ประกอบการรายย่อยยังไม่เข้มแข็ง ทั้งผู้ประกอบการเซรามิก หัตถอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการท่องเที่ยว อาจทำให้ธุรกิจระดับท้องถิ่นไม่สามารถแข่งขันได้ในระยะยาว
- ๔) ปัญหาการลักลอบตัดไม้ยังมิอย่างต่อเนื่อง ปัญหาหมอกควันในช่วงปลายฤดูหนาวถึงต้นฤดูร้อน ปัญหาน้ำในเขตชุมชนเน่าเสีย และขยะในเขตเมือง
- ๕) ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิงอนุรักษ์และอย่างยั่งยืน

๖) ยังคงมีปัญหายาเสพติดในเด็กและเยาวชน และการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน รวมทั้งปัญหาอาชญากรรม และการลักขโมย ในพื้นที่ซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในเขตเมือง

๒.๗ วิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)

๑) เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด “ลำปางเมืองน่าอยู่ นครแห่งความสุข”

๒) ประเด็นการพัฒนาจังหวัด ประกอบด้วย ๔ ประเด็น ได้แก่

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์และแปรรูปเกษตร

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ สินค้าอัตลักษณ์อุตสาหกรรม หัตถอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ชุมชน จากทุนทางสังคมและวัฒนธรรม

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ สังคม คุณภาพชีวิต ความมั่นคง และทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓) เป้าประสงค์ของการพัฒนา

(๑) เพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเน้นส่งเสริมการท่องเที่ยว การค้าการลงทุน และการเกษตร ที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และแก้ไขปัญหาความยากจน ด้วยการเสริมสร้างอาชีพ สนองตอบต่อความต้องการของประชาชนจังหวัดลำปาง

(๒) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดลำปางทุกกลุ่มทุกช่วงวัย ในด้านการพัฒนาและสวัสดิการสังคม อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

(๓) เพื่อเสริมสร้างจังหวัดลำปางให้เป็นสังคมที่มั่นคง ประชาชนอยู่รวมกันอย่างสันติ ภายใต้กลไกการเชื่อมประสานความสัมพันธ์ปรองดองที่มีประสิทธิภาพ

(๔) เพื่อสร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติให้อุดมสมบูรณ์ สุวิถีการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนของประชาชนและคุณภาพที่ดีของสิ่งแวดล้อม

ชุมชนบ้านหลุก อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง

ประวัติความเป็นมาของชุมชน

“บ้านหลุก” เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ตั้งอยู่ในตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของหมู่บ้านนั้นเป็นที่ราบสูง มีลำน้ำจางอยู่ต่ำกว่าหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงได้นำหลุกมาวิดน้ำ เพื่อใช้ในการเกษตรและการดำรงชีวิต ต่อมาคำว่า “หลุก” ได้เพี้ยนจนเป็นคำว่า “หลุก” และกลายเป็นชื่อหมู่บ้านในที่สุด บ้านหลุกมีการแกะสลักไม้ ซึ่งเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีมาอย่างยาวนาน และสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ในอดีตชาวบ้านมักจะใช้เวลาว่างหลังจากการทำเกษตรมาแกะสลักไม้ที่หาได้ในชุมชน โดยความพิเศษของการแกะสลักไม้ของชาวบ้านหลุกนั้น ชาวบ้านจะใช้สิ่วและมีดในการแกะสลัก จึงทำให้ชิ้นงานมีลวดลายสวยงาม ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของบ้านหลุก รวมถึงความเชื่อ ความคิดที่ถ่ายทอดผ่านลวดลายต่าง ๆ ซึ่งได้แกะสลักลงบนผืนไม้ เช่น ลายของใช้ รูปสัตว์ต่าง ๆ เป็นต้น ด้วยฝีมือในการแกะสลักที่ประณีตงดงาม และรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ จึงทำให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจในด้านการแกะสลักได้แวะเวียนมาเที่ยวชมในหมู่บ้าน รวมทั้งส่งผลดีกับทางผู้ประกอบการในหมู่บ้าน และเหล่าพ่อค้าคนกลางสนใจในผลงานของชาวบ้านหลุก เพื่อนำชิ้นงานไปขายต่ออีกทอดหนึ่ง จนในปัจจุบันชาวบ้านมีอาชีพแกะสลักเป็นอาชีพหลักในการสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน และช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับหมู่บ้าน

ปัจจุบัน บ้านหลุก ได้แยกเขตการปกครองออกเป็น ๓ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ ๖ (บ้านหลุก) หมู่ที่ ๑๑ (บ้านหลุกแพะ) และหมู่ที่ ๑๒ (บ้านหลุกใต้) โดยทั้ง ๓ หมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่ทำการแกะสลักไม้เป็นรูปสัตว์ และอื่นๆ ส่งขายให้บ้านถวาย อำเภอดงโขง จังหวัดเชียงใหม่ ถือเป็นต้นทางหัตถศิลป์ของจังหวัดลำปาง

๑) หมู่ที่ ๖ บ้านหลุก

ที่ตั้งชุมชน : ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง

จำนวนครัวเรือน: ๓๕๔ ครัวเรือน

จำนวนประชากร: ๑,๑๑๐ คน เป็นชาย ๕๖๑ คน หญิง ๕๔๙ คน

การประกอบอาชีพ : อาชีพหลักแกะสลักไม้ อาชีพรอง การเกษตร

๒) หมู่ที่ ๑๑ บ้านหลุกแพะ

ที่ตั้งชุมชน : ตำบลนาคร้ว อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง

จำนวนครัวเรือน: ๒๗๖ ครัวเรือน

จำนวนประชากร: ๘๒๖ คน เป็นชาย ๔๑๗ คน หญิง ๔๐๙ คน

การประกอบอาชีพ : อาชีพหลัก เกษตรปลูกไม้ อาชีพรอง การเกษตร

๓) หมู่ที่ ๑๒ บ้านหลุกใต้

ที่ตั้งชุมชน : ตำบลนาคร้ว อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง

จำนวนครัวเรือน: ๒๓๑ ครัวเรือน

จำนวนประชากร: ๖๘๙ คน เป็นชาย ๓๓๕ คน หญิง ๓๕๔ คน

การประกอบอาชีพ : อาชีพหลัก เกษตรปลูกไม้ อาชีพรอง การเกษตร

ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลักบ้านหลุก (บ้านหลุก Handcraft Center)

๑) ความเป็นมา ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลักบ้านหลุก (บ้านหลุก Handcraft Center) ตั้งอยู่หมู่ที่ ๖ ตำบลนาคร้ว อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง เป็นที่ธรณีสงฆ์จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้รับงบประมาณจากกรมการพัฒนาชุมชน เป็นงบกระตุ้นเศรษฐกิจตำบลละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) โดยให้แต่ละหมู่บ้าน

ในตำบลจัดเวทีประชาคมว่าจะนำงบประมาณที่ได้รับมาดำเนินการอย่างไรเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ จากเวทีประชาคมตำบลบ้านหลุกดังกล่าว มีมติให้จัดตั้งลานร้านค้าชุมชนตำบลนาคร้ว จำนวน ๒๐ คูหา และให้แต่ละหมู่บ้านในตำบลนาคร้วดูแลหมู่บ้านละ ๑ คูหา รวมจำนวน ๑๒ คูหา ส่วนที่เหลืออีก ๘ คูหา ให้ประชาชนทั่วไปเช่าโดยเก็บค่าเช่าเดือนละ ๕๐ บาท /๑ คูหา แล้วนำเงินค่าเช่าดังกล่าวมอบให้กับวัด

๒) ผลิตภัณฑ์ที่นำมาจำหน่าย ในลานร้านค้าชุมชน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลัก ซึ่งคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเสริมด้วยการแกะสลักไม้หลังจากฤดูเก็บเกี่ยวพืชผลทางการเกษตร

๓) ผลจากการดำเนินงาน ประชาชนทุกคนในตำบลนาคร้ว มีโอกาสได้นำผลิตภัณฑ์ของตนมาวางจำหน่ายในลานร้านค้าชุมชน สร้างโอกาสทางการตลาด ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีพหลัก

๔) ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ จากลานร้านค้าชุมชน คือ ประชาชนมีสถานที่วางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นในครัวเรือน

ต่อมาอาคารร้านค้าชุมชน ชำรุดทรุดโทรม ประกอบกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในหมู่บ้านลดลง ทำให้ร้านค้าปิดตัวไปบางส่วน ปัจจุบัน ลานร้านค้าชุมชน ได้รับการปรับปรุงให้มีสภาพที่ทันสมัยและเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์ “บ้านหลุก Handcraft Center” และเปิดโอกาสให้ประชาชนในตำบลนาคร้ว เข้ามาร่วมจำหน่าย มีผู้ยื่นความประสงค์เข้าร่วมจำหน่ายจำนวน ๑๘ ราย เป็นผู้ผลิต ผู้ประกอบการไม้แกะสลักจำนวน ๑๗ รายจาก ๓ หมู่บ้าน ผู้ประกอบการร้านอาหาร ๑ ราย มีคณะกรรมการบริหารจัดการ จำนวน ๑ คณะ ๙ คน ประธานคณะกรรมการบริหารฯ ได้แก่ นายณรงค์ วงศ์กันทะ ขณะนี้ ศูนย์ยังไม่ได้เปิดดำเนินการอย่างเป็นทางการ จึงไม่มีการจำหน่าย

กิจกรรมสำคัญ ณ บ้านหลุก อำเภอแม่ทะ

นายกรัฐมนตรี เป็นประธานสักขีพยานในโอกาส ดังนี้

๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มอบหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ จำนวน ๕ พื้นที่ ให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง

พื้นที่เป้าหมาย	จังหวัด	ปีงบประมาณ	เนื้อที่		
			ไร่	งาน	ตารางวา
๑. ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ธิ แม่ตึบ แม่สาร	ลำพูน	๒๕๕๙	๗,๕๓๒	๑	๕๔
๒. ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ต๋อยฝั่งซ้าย	ลำปาง	๒๕๖๐	๔,๖๒๕	๓	๐๘
๓. ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่แจ่ม (ตำบลบ้านจันทร์ และ ตำบลแจ่มหลวง)	เชียงใหม่	๒๕๖๐	๑๐,๕๕๒	๐	๐๐
๔. ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งซ้ายตอนบน	แม่ฮ่องสอน	๒๕๖๐	๙๑๘	๒	๕๖
๕. ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งซ้าย	แม่ฮ่องสอน	๒๕๖๑	๔,๔๖๖	๐	๙๒
รวมทั้งสิ้น ๕ พื้นที่	๔ จังหวัด		๒๘,๐๙๕	๐	๑๐

๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มอบหนังสือแสดงโครงการป่าชุมชนให้แก่ผู้แทนชุมชน ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง และลำพูน รวม ๙ พื้นที่ ดังนี้

จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อป่าชุมชน	เนื้อที่ (ไร่-งาน-ตารางวา)	สถานภาพพื้นที่	รายชื่อผู้รับ
๑.ป่าชุมชนบ้านน้ำบ่อหลวง ม.๒ ต.น้ำบ่อหลวง อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่	๑๖๑-๓-๒๑	ป่าตาม พรบ.ป่าไม้ พ.ศ.๒๕๔๔	นายคำมูล กันทา ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน
๒.ป่าชุมชนบ้านแพะสันใหม่ ม.๓ ต.น้ำบ่อหลวง อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่	๔๙-๒-๒๙	ป่าตาม พรบ.ป่าไม้ พ.ศ.๒๕๔๔	
๓.ป่าชุมชนบ้านใหม่ห้วยส้ม ม.๙ ต.น้ำบ่อหลวง อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่	๓๐๗-๒-๒๗	ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ท่าช้างและป่าแม่ขนิน ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ขานและป่าแม่วาง ป่าตาม พรบ.ป่าไม้ พ.ศ.๒๕๔๔	

จังหวัดลำปาง

ชื่อป่าชุมชน	เนื้อที่ (ไร่-งาน-ตารางวา)	สถานภาพพื้นที่	รายชื่อผู้รับ
๔.ป่าชุมชนบ้านต้นตอง ม.๕ ต.พิชัย อ.เมือง จ.ลำปาง	๑,๕๐๐-๐-๐๐	ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ยางและป่าแม่อาจ	นายมานิต อุ่นเครือ ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน
๕.ป่าชุมชนบ้านต้นตอง ม.๑ ต.ผาปัง อ.แม่พริก จ.ลำปาง	๖,๘๗๔-๐-๐๐	ป่าสงวนแห่งชาติป่าพริก	
๖. ป่าชุมชนบ้านผาปังหลวง ม.๒ ต.ผาปัง อ.แม่พริก จ.ลำปาง	๙๗๗-๐-๐๐	ป่าสงวนแห่งชาติป่าพริก	

จังหวัดลำพูน

ชื่อป่าชุมชน	เนื้อที่ (ไร่-งาน-ตารางวา)	สถานภาพพื้นที่	รายชื่อผู้รับ
๗. บ้านห้วยโป่ง ม.๒ ต.บ้านปวง อ.ทุ่งหัวช้าง จ.ลำพูน	๑,๑๑๖-๑-๔๘	ป่าสงวนแห่งชาติป่าขุนแม่ลี้	นายอนันต์ จุ่มป่าน้ำ ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน
๘. บ้านปวง ม.๗ ต.บ้านปวง อ.ทุ่งหัวช้าง จ.ลำพูน	๑,๔๓๗-๓-๘	ป่าสงวนแห่งชาติป่าขุนแม่ลี้	
๙. บ้านห้วยห้าง ม.๗ ต.ตะเคียนปม อ.ทุ่งหัวช้าง จ.ลำพูน	๙๗๕-๒-๘๔	ป่าสงวนแห่งชาติป่าขุนแม่ลี้	

๓) ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปางมอบสมุดประจำตัวผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน พื้นที่ป่าแม่เงาฝั่งซ้าย
จังหวัดลำปาง ตามนโยบายรัฐบาลในลักษณะแปลงรวมให้แก่ราษฎรซึ่งเป็นตัวแทนชุมชน จำนวน ๓๐ ราย

๑. ที่ตั้ง

บริษัท อินทราเซรามิก จำกัด เป็นผู้ผลิตสินค้าเซรามิกบนโต๊ะอาหาร และตกแต่งบ้าน ใช้การตกแต่งลวดลายโดยการวาดด้วยมือ ตั้งอยู่เลขที่ ๓๘๒ หมู่ที่ ๑ ถนนวิภาวดีรังสิต ตำบลพระบาท อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

๒. ประวัติ

พ.ศ. ๒๕๒๐ เริ่มเปิดกิจการ ทำโอ่ง กระถางแดง และอิฐทนไฟ โดยคุณสุวิช นภาพรรณ ผู้มีประสบการณ์ด้านผลิตเซรามิกมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๖

พ.ศ. ๒๕๒๓ เริ่มนำระบบเตาเผาประเภท Shuttle Kiln เมาโดยใช้แก๊สมาใช้ เปลี่ยนสินค้าที่ผลิตเป็นของชำร่วยประเภทลายคราม ตลาดยังคงเป็นตลาดภายในประเทศ

พ.ศ. ๒๕๒๖ สินค้าเริ่มเข้าสู่ตลาดต่างประเทศมากขึ้น โดยผ่าน Exporter ต่าง ๆ ที่อยู่ในกรุงเทพฯ ช่วยจำหน่าย ผลิตภัณฑ์มีลวดลายมากขึ้น และวาดด้วยสีสันทันต่าง ๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของตลาดมากขึ้น

พ.ศ. ๒๕๓๑ จัดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัด ด้วยทุน ๔ ล้านบาท และเริ่มส่งออกเอง ประมาณ ๙๐% จะส่งออกประเทศในกลุ่ม EU. และประเทศญี่ปุ่น

พ.ศ. ๒๕๔๘ บริษัท ได้ลงทุนกว่า ๖๐ ล้านบาท เพื่อสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้าเซรามิกที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ โดยใช้ชื่อว่า “อินทราเอาท์เลท (Indra Outlet) บนพื้นที่ ๘ ไร่ ติดกับตัวโรงงาน จำหน่ายสินค้าของบริษัท อินทราเซรามิกและสินค้าเซรามิกจากโรงงานอื่นๆกว่า ๓๐ โรงงาน ปัจจุบันอินทราเอาท์เลทนับเป็นแหล่งเลือกซื้อสินค้าและท่องเที่ยวที่ขึ้นชื่อแห่งหนึ่งของจังหวัดลำปาง

๓. ข้อมูลบริษัทฯ

ประเภทสินค้า : ผลิตภัณฑ์ประเภท Fine Stoneware , Hand painted Table ware ที่วาดด้วยมือ เมาได้เคลือบ

กำลังการผลิต : ประมาณ ๓๐๐ ตันต่อเดือน หรือประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ ชิ้นต่อเดือน

เงินลงทุน : ๒๕๐ ล้านบาท

จำนวนพนักงาน : ๓๕๐ คน

ด้านการตลาด : ส่วนแบ่งตลาด(Market Segment) ส่งขายตลาดในประเทศร้อยละ ๓๕ ตลาดต่างประเทศร้อยละ ๖๕ ในจำนวนนี้เป็นประเทศในทวีปยุโรปร้อยละ ๔๐ ทวีปอเมริการ้อยละ ๖ ทวีปเอเชียร้อยละ ๑๗ และทวีปออสเตรเลียร้อยละ ๒

ยอดขาย : ประมาณ ๑๕๐ ล้านบาทต่อปี

๔. ขั้นตอนการผลิต

เตรียมวัตถุดิบ : ใช้วัตถุดิบส่วนใหญ่ภายในประเทศ เช่น ดินขาว, ดินเหนียว, ควอตซ์, เฟลสปาร์

ทำพิมพ์ : โดยใช้ปูนพลาสเตอร์

ขึ้นรูป : ได้หลายวิธี เช่น หล่อ, จิกเกอร์, อัดน้ำดิน

ตกแต่ง : เพื่อให้ได้แบบเรียบร้อยก่อนเผา

เผาครั้งแรก : อุณหภูมิ ๘๐๐ องศาเซลเซียส เพื่อให้แข็งแรงพอจะวาดได้

วาด : ด้วยมือ

ชุบเคลือบ

เผาครั้งที่ ๒ : อุณหภูมิ ๑,๑๘๐ - ๑,๒๐๐ องศาเซลเซียส

คัดเกรดและบรรจุ

๕. ปัญหาและอุปสรรค

๕.๑ ต้นทุนค่าแรงงานสูง เนื่องจากเป็นงานตกแต่งลายวาดด้วยมือ

๕.๒ ต้องเร่งปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตให้ทันสมัย ลดคนงานลง

๕.๓ ต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนารูปแบบสินค้าให้ตรงกับความต้องการที่เปลี่ยนไป

๕.๔ เผชิญกับความท้าทายของโลกการค้าออนไลน์

๖. ข้อเสนอแนะ

๖.๑ ขอให้มีการสนับสนุนอุตสาหกรรมเซรามิก โดยส่งเสริมการท่องเที่ยวให้จังหวัดลำปางเป็นเมืองเซรามิก โดยการประชาสัมพันธ์ในสื่อต่างๆ ของทางจังหวัดและของ ททท.อย่างต่อเนื่อง

๖.๒ พัฒนาศูนย์แสดงและจำหน่ายสินค้าเซรามิกและหัตถกรรม (ที่อำเภอเกาะคา) ให้มีความพร้อมในการรับนักท่องเที่ยวและจัดงาน Event หลากๆงานในรอบปี

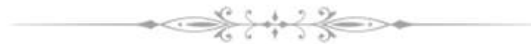
๖.๓ ส่งเสริมการใช้เซรามิกในจังหวัดให้เป็นต้นแบบของประเทศ

๖.๔ ส่งเสริมการตลาดออนไลน์

๗.รายชื่อผู้นำภาคเอกชนของจังหวัดลำปาง ที่ร่วมกับนายกรัฐมนตรีและคณะ ณ บริษัท อิทธาเซรามิก จำกัด

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
๑. คุณศิริพร ตันติพงษ์	ประธานกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑
๒. คุณอนุชา มีเกียรติชัยกุล	ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่
๓. คุณกิตติศักดิ์ สีนวนาทรัพย์	ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง
๔. คุณประการ ขำศรีบุศย์	ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน
๕. คุณสุมลวรรณ แยมพราย	ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมและสนับสนุนสภาอุตสาหกรรมจังหวัด
๖. คุณพลอยวรรณ ปรางทอง	จนท.อาวุโสฝ่ายส่งเสริมและสนับสนุนสภาอุตสาหกรรมจังหวัด
๗. คุณอนุวัตร ภูวเศรษฐ์	ประธานหอการค้ากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑
๘. คุณอนุรักษ์ นาวารณ	ประธานกิตติมศักดิ์สภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง
๙. คุณอธิภูมิ กำธรวรรินทร์	ประธานกิตติมศักดิ์สภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง
๑๐. คุณปัทมา ฤกษ์นรักษ์	ประธานกิตติมศักดิ์สภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง
๑๑. คุณประยัด แลสันกลาง	รองประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง
๑๒. คุณบุญศักดิ์ ชัยสุทธีวงศ์	รองประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง
๑๓. คุณธนโชติ วนาวัฒน์	รองประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง
๑๔. คุณมานัส อนันตกิจไพบูลย์	เลขาธิการสภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง
๑๕. คุณอสมมา ภูวเศรษฐ์	เหรัญญิกสภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง
๑๖. คุณอภิชัย สัมมะไชย	กรรมการสภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง
๑๗. คุณประมวล กิตติโรจนา	กรรมการสภาอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง
๑๘. คุณชูฤทธิ์ อันนารา	ประธานหอการค้าจังหวัดลำปาง
๑๙. คุณกิตติพันธ์ นวลจันทร์ฉาย	รองประธานหอการค้าจังหวัดลำปาง
๒๐. คุณบุญคุ้ม บุญญะโสภิต	รองประธานหอการค้าจังหวัดลำปาง
๒๑. คุณโชติรส เทียงพิเชียร	รองประธานหอการค้าจังหวัดลำปาง

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
๒๒. คุณสกล สุพรรณบรรจง	รองประธานหอการค้าจังหวัดลำปาง
๒๓. คุณพีระรักษ์ พิษณุกุล	เลขาธิการหอการค้าจังหวัดลำปาง
๒๔. คุณสัญญาลักษณ์ เลิศปัญญานุช	นายกสมาคมผู้ประกอบการไม้จังหวัดลำปาง
๒๕. คุณต่อศักดิ์ ประคำทอง	นายกสมาคมเครื่องปั้นดินเผาลำปาง
๒๖. คุณประยูร แก้วเดียว	ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง
๒๗. คุณสินชัย จิวพัฒนกุล	ประธานชมรมธนาคารจังหวัดลำปาง
๒๘. ดร.สมนึก ศิริสุนทร	นายกสมาคมเชรามิกส์ไทย
๒๙. คุณอนุศิษฐ์ ภูวเศรษฐ์	บริษัท ศรีโอเซียมิลล์ จำกัด

สะพานรัชฎาภิเศกและ Street Art ริมแม่น้ำวัง

๑. สะพานรัชฎาภิเศก ๑๐๐ ปี

สะพานรัชฎาภิเศกนั้นเป็นสะพานไม้สร้างในสมัยเจ้าบุญวาทย์วงษ์มานิต เจ้านครลำปางองค์สุดท้าย เพื่อเชื่อมการปกครองแขวงหัวเวียง(สวนดอก)กับแขวงเวียงเหนือเข้าด้วยกัน โดยสร้างเสร็จในปี พ.ศ.๒๔๓๖ ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ นับเป็นสะพานที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยที่เคยมีที่ยาวถึง ๑๒๐ เมตร ชวนให้นึกถึงความกว้างอลังการของแม่น้ำวังสมัยก่อน อีกทั้งเข้าใจได้ว่าชื่อรัชฎาภิเศกนี้มีที่มาจากการสร้างสะพานเพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายเป็นที่ระลึกในงานพระราชพิธีรัชมังคลาภิเศกรัชกาลที่ ๕ ซึ่งพระองค์ท่านก็ได้พระราชทานนาม“รัชฎาภิเศก”ให้กับสะพานแห่งนี้

สะพานไม้รุ่นแรกพังลงในปี พ.ศ. ๒๔๔๔ เพราะทนแรงกระแทกจากท่อนซุงจำนวนมากไหลมาตามน้ำหลากไม่ไหว เจ้าบุญวาทย์วงษ์มานิตจึงต้องมียอดหมายไปถึงกระทรวงมหาดไทย ขอพระราชทานเงินมาสร้างสะพานขึ้นใหม่เป็นรุ่นที่สอง ครั้นนี้สะพานรัชฎาภิเศกเป็นสะพานไม้เสริมเหล็ก ไม่มีหลักฐานยืนยันว่าสร้างเสร็จเมื่อใด มีก็แต่เพียงหลักฐานจากกรมโยธาธิการว่า พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นนครไชยศรีสุรเดช เสด็จมาเปิดสะพานเมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ.๒๔๔๘ อย่างไรก็ตาม สะพานรัชฎาภิเศกรุ่นที่สองก็พังลงอีกในปี พ.ศ.๒๔๕๔ ด้วยประสบปัญหาแบบเดิม คือผู้ร่อนไปตามกาลเวลา กอปรกับไม่อาจต้านทานซุงที่ป่าไหลมากับกระแสน้ำได้ วิศวกรกระทรวงคมนาคมที่ไปตรวจสอบสะพานรัชฎาภิเศกพบว่าเดือยตัวไม้สำคัญของสะพานผุเปื่อยจนไม่อาจซ่อมแซมได้ จึงมีการเสนอขึ้นไปถึงพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ว่า“ควรทำอย่างแพร่โรจนกริตเสียทีเดียว” ซึ่งพระองค์ก็ทรงเห็นด้วยเนื่องจากทรงเล็งเห็นว่าสร้างด้วยคอนกรีตนั้นจะมั่นคงถาวรในระยะยาวกว่า

การสร้างสะพานรุ่นที่สามเดินหน้าในปี พ.ศ.๒๔๕๔ โดยมีพลเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยากำแพงเพชรอัครโยธิน เป็นผู้ควบคุมดำเนินการก่อสร้าง ใช้แรงงานคนในท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ ส่วนบริษัทและวิศวกรผู้ควบคุมเป็นของเยอรมนี ในที่สุด สะพานรัชฎาภิเศกรุ่นที่สามก็สร้างเสร็จในปี พ.ศ.๒๔๖๐ เป็นสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กทาสีขาวโดดเด่นสะดุดตาด้วยรูปทรงโค้งคันธนูรวม ๔ โค้ง ตั้งขวางเต็มลำน้ำ ทั้งยังมีสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายถึงความเป็นมาอยู่หลายประการ

เสาสี่ต้น ซึ่งตั้งอยู่ตรงหัวสะพานฝั่งละสองต้น เปรียบดังความมั่นคงแข็งแรงและสง่างาม

พวงมาลัยยอดเสา บนยอดเสาทั้งสี่ด้านของเสาทั้งสี่ต้น เพื่อรำลึกถึงพระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕

ครุฑหลวงสีแดง ประดับอยู่กลางเสาด้านหน้าทุกต้น ทั้งสองฝั่งหัวสะพาน บ่งบอกถึงตราสัญลักษณ์แห่งแผ่นดินสยามสมัยรัชกาลที่ ๖

โค้งหลวงหรือโค้งขาว ที่ประดับตรงกลางเสาด้านข้างทุกต้น ทั้งสองฝั่งหัวสะพาน คือสัญลักษณ์ประจำนครลำปาง สื่อถึงสมัยเจ้าบุญวาทย์วงษ์มานิต

คำว่า“**มีนาคม ๒๔๖๐**” กลางเสาด้านในทุกต้น ทั้งสองฝั่งหัวสะพาน บอกถึงวันที่สะพานแล้วเสร็จ

คำว่า“**สะพานรัชฎาภิเศก**” ตรงกลางคานเชื่อมโค้งสะพานคู่แรกทั้งสองฝั่งหัวสะพาน บ่งบอกถึงการได้รับ

พระราชทานนามนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา สะพานรักษาภิเศกก็ยืนหยัดอยู่เหนืมน้ำวังอย่างมั่นคง พาตัวเองผ่านพ้นวิกฤตมาอย่างโชกโชน ทั้งเหตุการณ์อุทกภัยครั้งใหญ่เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๓ ที่ท่อนซุงจำนวนมหาศาลทะยานไหลมา กับสายน้ำเชี่ยวกราก ครั้นเมื่อเจ้าบุญวาทย์วงษ์มานิตทรงตัดสินใจที่จะระเบิดสะพานทิ้ง ระดับน้ำก็กลับลดลงเรื่อยๆ และอีกครั้งช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ราวปี พ.ศ. ๒๔๘๕ - ๒๔๘๘ ครูลูซี่ สตาร์ลิง ผู้อำนวยการโรงเรียนวิชานารี ในฐานะที่ปรึกษาฝ่ายสัมพันธมิตร ได้ขอยกเว้นการทำลายสะพานรักษาภิเศก โดยเธอให้เหตุผลว่าจุดนี้มีเพียงทหารญี่ปุ่นที่เป็นเสนารักษ์และเป็นย่านโรงพยาบาล ไม่มีผลทางยุทธศาสตร์ใดๆ สะพานรักษาภิเศกจึงรอดพ้นการทิ้งระเบิดมาได้ แต่ก็ยังโดนกระสุนปืนจากเครื่องบินอยู่บ้าง

๒. River Street Art จังหวัดลำปาง

เมืองลำปางมีประวัติการตั้งถิ่นฐานมายาวนาน ซึ่งได้มีพัฒนาการความเป็นเมืองมาหลายยุคหลายสมัย มีทำเลที่ตั้งเอื้อต่อการพัฒนาความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและสังคม ในด้านเศรษฐกิจสามารถพัฒนาเป็น Cluster ได้หลากหลาย การมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ อีกทั้งการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมล้านนาที่ทรงคุณค่า ซึ่งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ และสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเข้ากับกลุ่มจังหวัดและอนุภูมิภาค จังหวัดลำปางจึงมีนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการเพื่อให้เกิดความสมดุล ทั้งการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเชิงกายภาพ การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ในวงกว้างและการพัฒนาทักษะของผู้ที่อยู่ในกระบวนการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

จากข้อมูลนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าสู่จังหวัดลำปางที่เพิ่มขึ้น ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา โดยมีจำนวน ๙๑๕,๕๗๓ คน ในปี ๒๕๕๙ จากฐานข้อมูลนักท่องเที่ยวปี ๒๕๕๔ จำนวน ๔๗๘,๒๒๒ คน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๙๑.๔๕ ซึ่งปัจจัยหลักมาจากความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางที่โดดเด่น ทั้งทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม ในส่วนของเนื้อเมืองมีความน่าสนใจของความเป็นเมืองเก่า ๓ ยุค ซึ่งตั้งถิ่นฐานและวิวัฒนาการบริเวณริมฝั่งแม่น้ำวังต่อเนื่องถึงปัจจุบัน ได้รับการประกาศเป็น ๑ ใน ๑๐ ของเมืองเก่าตาม มติ ครม. เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นผลมาจากการสนับสนุนด้านนโยบายของรัฐบาล การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และการส่งเสริมการขายด้านการท่องเที่ยว ทำให้ลำปางเป็นเมืองท่องเที่ยวที่น่าท่องเที่ยวใหม่ที่มีกระแสตอบรับจากนักท่องเที่ยวเป็นอันดับต้น ๆ จากนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวในปี ๒๕๖๑ “ปีท่องเที่ยววิถีไทย เก๋ไก๋อย่างยั่งยืน” โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่นิยมการถ่ายภาพและนำเสนอในสังคมออนไลน์ จังหวัดลำปาง สามารถพัฒนาพื้นที่ในเขตเมืองเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักในปัจจุบัน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ใช้เวลาท่องเที่ยว ในเขตเมืองลำปางเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำวัง ซึ่งปัจจุบันเป็นถนนเปิดโล่งเชื่อมโยงไปยังบริเวณต่าง ๆ ได้ โดยการพัฒนาพื้นที่ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของเมืองลำปาง

ในการนี้ จึงได้มีแนวคิดในการดำเนินโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์สร้างสีสันริมแม่น้ำวัง (River Street Art) บริเวณถนนริมแม่น้ำวังฝั่งใต้ จากบริเวณสะพานช้างเผือก ถึง สะพานรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี และบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องในเขตเทศบาลนครลำปาง เพื่อการท่องเที่ยว โดยดำเนินการจัดทำภาพเขียนสีบริเวณพื้นที่เป้าหมาย และจัดทำประติมากรรม (Sculpture) ที่สื่อให้เห็นถึงอัตลักษณ์เมืองลำปาง โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ได้แก่ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดลำปาง และหน่วยงานสนับสนุน คือ เทศบาลนครลำปาง

โปสเตอร์เชิญชวนเที่ยวงาน Lampang Street Festival

ระหว่างวันที่ ๒๖-๒๗ มกราคม ๒๕๖๒

ช้าง ม้า ไก่ รถไฟ ลำปาง

LAMPANG STREET FESTIVAL

ชวนคน ART ART
มาปล่อยของ ท้องเมืองลำปาง
26 - 27 มกราคม 2562
ณ สตรีทอาร์ต ริมน้ำวัง

Street Art / Street Parade / Street Music
Street Performance / Street Movie
Street Food & Street Craft

รายละเอียดเพิ่มเติม
f ลำปาง เฟสบุ๊กว้า Lampang Festival

แผนที่ตำแหน่งติดตั้ง ประติมากรรม และจุดวาดภาพ ตลอดแนวแม่น้ำวัง

ตำแหน่งวาดภาพ River Street Art และตำแหน่งติดตั้ง ประติมากรรมริมน้ำวัง

- จุดวาดภาพ ริมน้ำวัง จำนวน ๒๕ ภาพ
- จุดวาดภาพ กาดกองต้า จำนวน ๕ ภาพ
- งานจัดทำประติมากรรม(ไฟเบอร์กลาสทำสี) จำนวน ๖ ชิ้น
- งานจัดทำประติมากรรม(บรอนซ์) จำนวน ๓ ชิ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

๑. ประวัติความเป็นมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางมีชื่อเดิมว่า “วิทยาลัยครูลำปาง” ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๔ ตั้งอยู่เลขที่ ๑๑๙ ถนนลำปาง-แม่ทะ บ้านหนองหัวหงอก หมู่ที่ ๙ ตำบลชมพู อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

วิทยาลัยครูลำปางเริ่มเปิดการเรียนการสอนเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๑๕ ในระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ใน พ.ศ. ๒๕๑๖ เริ่มเปิดสอนในระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) จนกระทั่งมีการประกาศใช้ “พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. ๒๕๑๘” ส่งผลให้วิทยาลัยครูสามารถเปิดสอนในระดับปริญญาตรีได้ในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ วิทยาลัยครูลำปางจึงได้เปิดสอน ในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษา

วันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๔๗ ได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.๒๕๔๗ ทำให้สถาบันราชภัฏลำปางเปลี่ยนฐานะเป็น มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง สังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

๒. หลักสูตรที่เปิดสอน

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท ปริญญาเอก และระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ในสาขาวิชาการศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ และสาขาวิชาการบัญชี โดยมีส่วนราชการ คือ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร และคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และมีส่วนราชการที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ทำหน้าที่สนับสนุนการจัดการศึกษา อีก ๔ ส่วนราชการ คือ สำนักงานอธิการบดี สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันวิจัยและพัฒนา และสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

๓. พันธกิจของมหาวิทยาลัย

ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ ระบุไว้ในมาตรา ๗ จึงกำหนดพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ๖ ประการ คือ

๑) ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพคู่คุณธรรม มีจิตอาสา มีทักษะทางวิชาการ วิชาชีพ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารภาษาอังกฤษ

๒) ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นครูดี ครูเก่ง

๓) วิจัยเพื่อพัฒนาสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม อันจะนำไปพัฒนาและแก้ปัญหาของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

๔) บริการวิชาการเพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ให้มีจิตสำนึกในการรักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และร่วมสืบสานโครงการในพระราชดำริ

๕) ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น เสริมสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์โดยคงไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นและความเป็นไทย

๖) พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

๔. จำนวนบุคลากร ประกอบด้วย ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ รวมทั้งหมด ๖๑๗ คน

๕. จำนวนนักศึกษา ประกอบด้วย ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ๓๔๑ คน ระดับปริญญาตรี ๖,๘๙๔ คน ระดับปริญญาโท ๑๒๔ คน และระดับปริญญาเอก ๕๘ คน นักศึกษารวมทั้งหมด ๗,๔๑๗ คน

๖.ผู้บริหาร รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ สายธนู เป็นอธิการบดี

๗.นิทรรศการเด่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ที่นำเสนอ ในวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒ ก่อนการประชุมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ดังนี้

- ๑) คณะครุศาสตร์ เรื่อง สื่อการสอนเสมือนจริง และ สื่อการจัดการเรียนรู้สำหรับครูปฐมวัย
- ๒) คณะวิทยาการจัดการ เรื่อง การจัดการขยะด้วยไส้เดือนดิน
- ๓) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เรื่อง การออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานเครื่องปั้นดินเผาในรูปแบบเครื่องประดับ ผ่านแนวคิด ลวดลายลูกไม้ ตำบลชมพูอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
- ๔) คณะวิทยาศาสตร์ เรื่อง นวัตกรรมชุดสตรีต้นแบบ “InNaHa”สู่ผลิตภัณฑ์สินค้าระดับ Premium OTOP
- ๕) คณะเทคโนโลยีการเกษตร เรื่อง การจัดการห่วงโซ่อุปทานวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นปลอดภัย ที่ตอบสนองต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเกษตรปลอดภัย ตำบลแจ้ห่ม อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง
- ๖) คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม เรื่อง เครื่องอบแห้ง ๒ ระบบ

โรงเรียนอนุบาลแม่เมาะ

๑. ข้อมูลพื้นฐาน

โรงเรียนอนุบาลแม่เมาะ(ชุมชน๑) ตั้งอยู่เลขที่ ๕๗๗ หมู่ ๘ ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ. ลำปาง ๕๒๒๒๐ เดิมชื่อโรงเรียนบ้านเมาะ (เมาะหลวงศึกษา) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๖ อาศัยศาลาวัดเมาะหลวงเป็นที่เรียนแห่งแรก ต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๗๙ ขุนศรีมิ่งสวัสดิ์ นายอำเภอเมืองลำปาง ได้ซื้อที่ดินกลางหมู่บ้านเป็นสถานที่เรียน และได้ขยายพื้นที่ โดยผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาได้บริจาคที่ดินจำนวน ๑๙ ไร่ ๓ งาน สร้างอาคารเรียนในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ต่อมา มีการสร้างขยายโรงไฟฟ้าจึงได้อพยพ มาตั้งอยู่ หมู่ที่ ๘ ตำบลแม่เมาะ โดยได้รับการจัดสรรที่ดินและการก่อสร้างอาคารจาก การไฟฟ้าฝ่ายผลิต แม่เมาะ และได้รับงบประมาณขยายอาคารเรียนและอาคารประกอบตลอดมา ปัจจุบันมีพื้นที่ทั้งสิ้น ๔๒ ไร่ ๑ งาน ๕๐ ตารางวา

โรงเรียนอนุบาลแม่เมาะ(ชุมชน๑) เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัย ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และได้เปิดการเรียนการสอน ห้องเรียนพิเศษ (ห้องเรียนวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์)

ปัจจุบันมี ดร.ทิมแก้ว ธรรมรักษ์สกุล ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน

จำนวนข้าราชการครูในโรงเรียนอนุบาลแม่เมาะ(ชุมชน๑) มีทั้งหมด ๕๔ คน มีครูอัตราจ้าง ๙ คน ธุรการ ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ ๑ คน และพนักงานบริการ ๕ คน

จำนวนนักเรียนในระดับ ปฐมวัย (อ.๑-อ.๓) จำนวน ๑๓๘ คน จำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน ๙๘๙ คน จำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๑๕๐ คน รวม ๑๒๗๗ คน

๒. ข้อมูลโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล(๑ตำบล ๑ โรงเรียนคุณภาพ)

โรงเรียนมีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ ๗ ข้อ มีความพร้อมทุกด้าน ตั้งอยู่ในพื้นที่ศูนย์กลางชุมชน การสื่อสาร สะดวก สามารถรองรับการเพิ่มจำนวนนักเรียนได้ในอนาคต มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ของโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล(๑ ตำบล ๑ โรงเรียนคุณภาพ)

๓. ผลงานที่ประสบความสำเร็จของโรงเรียน

- โรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน
- โรงเรียนคุณธรรม
- โรงเรียนสุจริต
- โรงเรียนสีขาว
- ผลงานดีเด่นนักเรียนด้านดนตรี กีฬา การเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ (Active Learning)

๔. ความร่วมมือที่ได้รับจากหน่วยงาน ชุมชน และอื่นๆ

๔.๑ กองทุนพัฒนาไฟฟ้าโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ให้การสนับสนุนงบประมาณดังนี้

(๑) โครงการทุนการศึกษาอำเภอแม่เมาะ ประจำปี ๒๕๖๑ โดยให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน จำนวน ๑,๓๗๐,๕๐๐ บาท

(๒) สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ในโรงเรียน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท

(๓) โครงการพัฒนาทักษะทางวิชาการและการงานอาชีพ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท

(๔) สนับสนุนครูอัตราจ้าง ๗ คน

(๕) สนับสนุนครูต่างชาติ ๒ คน

๔.๒ เทศบาลตำบลแม่เมาะ

(๑) สนับสนุนอาหารเสริม นมโรงเรียน

(๒) จัดโครงการ กิจกรรมต่างๆ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ และสุขอนามัยของนักเรียน

(๓) สนับสนุนในการปรับปรุงภูมิทัศน์ของโรงเรียน

๔.๓ สมาคมพัฒนาแม่เมาะ

(๑) ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร จัดโครงการอบรม ศึกษาดูงาน

(๒) ส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ ในกิจกรรมต่างๆ เช่น กีฬา วันเด็ก วันครู เป็นต้น

๔.๔ ผู้ปกครอง ชุมชน

(๑) สนับสนุนกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน

(๒) ช่วยระดมความคิดในการพัฒนามาตรฐานของโรงเรียน

(๓) ช่วยสนับสนุนการจัดหางบประมาณสร้างรั้วโรงเรียน

(๔) ช่วยเหลือในการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรมประเพณี เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน

๕. การกำหนดแผนงาน โครงการ ที่ตอบโจทย์ของประชาชน นักเรียน

ทางโรงเรียนได้จัดทำแผนงาน โครงการโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของหน่วยงานในระดับตำบล อำเภอ กองทุนไฟฟ้าโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ซึ่งได้วิเคราะห์มาจากความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น สอดคล้องกับสภาพปัญหา โครงการสำคัญได้แก่

- โครงการพัฒนาส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ
- โครงการเปิดห้องเรียนความสามารถพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์
- โครงการสำนึกรักบ้านเกิด
- โครงการศึกษาแหล่งเรียนรู้
- โครงการพัฒนากิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี
- โครงการโรงเรียนคุณธรรม เศรษฐกิจพอเพียง

๖. สิ่งที่ต้องการให้รัฐบาลสนับสนุน

๖.๑ โรงอาหารขนาดใหญ่ โรงเรียนมีนักเรียนจำนวนมาก มีโรงอาหารที่ปรับปรุงขยายมาจากโครงสร้างเดิมที่มีขนาดเล็ก ไม่เพียงพอรองรับนักเรียน นักเรียน ป. ๑- ป.๓ ต้องรับประทานอาหารในห้องเรียน มีความลำบากในการขนย้ายอาหาร ชั้น ป. ๔ – ป.๖ รับประทานอาหารโดยสลับช่วงเวลากันระดับมัธยม จึงขอความอนุเคราะห์จัดสรรงบประมาณสร้างอาคารโรงอาหารขนาดใหญ่ ที่ถูกสุขลักษณะและรองรับนักเรียนได้เพียงพอ

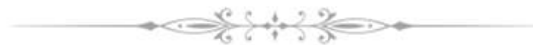
๖.๒ สนามฟุตบอล สนามฟุตบอลเดิมเป็นที่ก่อสร้างอาคารเรียนหลังใหม่ ทำให้เด็กขาดสนามในการเล่นและทำกิจกรรมกีฬา ซึ่งปัจจุบันใช้สนามที่ปรับดินเป็นสนามชั่วคราว มีสภาพทรุดโทรม ไม่เรียบร้อยปลอดภัย ฤดูฝนมีน้ำท่วมขัง จึงขอความอนุเคราะห์ สนับสนุนงบประมาณปรับปรุงสนามให้มีสภาพเรียบร้อย ปลอดภัย ให้นักเรียน

สามารถใช้งานได้ และบริการประชาชนในการออกกำลังกายและการจัดกีฬาชุมชน ตลอดจนการจัดกีฬานักเรียน
รวมระดับเครือข่าย ระดับอำเภอ

๗. ปัญหาและอุปสรรค โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนจำนวนมาก มาจากทุกตำบลในอำเภอแม่เมะ จึงมีความ
แตกต่างสูงทั้งสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว สภาพสังคม สติปัญญา และพฤติกรรม รวมทั้งความต้องการของ
ผู้ปกครอง

๘. แนวทางแก้ไข

- จัดห้องเรียนช่วยเหลือเด็กพิการเด็กต้องการความช่วยเหลือพิเศษ เรียนรู้ช้า (LD)
- เยี่ยมบ้านนักเรียน หาทุน สิ่งของ สนับสนุน ช่วยเหลือ
- โครงการเปิดห้องเรียนความสามารถพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ตามความประสงค์ของ
ผู้ปกครองกลุ่มนักเรียนที่เรียนเก่ง และมีความพร้อม

วัดพระธาตุลำปางหลวง

วัดพระธาตุลำปางหลวง ตั้งอยู่ในเขตตำบลลำปางหลวง อำเภอกะเคาะ อยู่ห่างจากตัวเมืองลำปางไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ ๑๘ กิโลเมตร ตัววัดตั้งอยู่บนเนินสูง มีการจัดวางผัง และส่วนประกอบของวัดสมบูรณ์แบบที่สุด มีสิ่งก่อสร้าง และสถาปัตยกรรมต่าง ๆ บริเวณพุทธาวาสประกอบด้วย องค์พระธาตุลำปางหลวง เป็นประธาน โดยเป็นพระธาตุประจำปีของคนเกิดปีฉลู มีบันไดนาคนำขึ้นไปสู่ซุ้มประตูโขง ถัดซุ้มประตูโขงขึ้นไปเป็น วิหารหลวง บริเวณทิศเหนือขององค์พระธาตุมีวิหารบริวารตั้งอยู่คือ

วิหารน้ำแต้ม และ วิหารต้นแก้ว ด้านตะวันตกขององค์พระธาตุประกอบด้วย วิหารละโว้ และ หอพระพุทธบาท ด้านใต้มี วิหารพระพุทธรูป และ อุโบสถ ทั้งหมดนี้จะแวดล้อมด้วยแนวกำแพงแก้วทั้งสี่ด้าน นอกกำแพงแก้วด้านใต้มีประตูที่จะนำไปสู่เขตสังฆาวาส ซึ่งประกอบด้วยอาคาร หอพระไตรปิฎก กุฏิประดิษฐาน พระแก้วดอนเต้า อาคารพิพิธภัณฑสถาน และกุฏิสงฆ์

ประวัติพระธาตุลำปางหลวง

ตามตำนานกล่าวว่า ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระเถระสามองค์ได้เสด็จจาริกไปตามบ้านเมืองต่าง ๆ จนถึงบ้านสัมภะการวัน (บ้านลำปางหลวง) พระพุทธเจ้าได้ประทับเหนือดอยม่อนน้อย มีชาวละแวกหนึ่งชื่อ ละแวกอายกอน เกิดความเลื่อมใส ได้นำน้ำผึ้งบรรจุกระบอกไม้ป้างมะพร้าว และมะตูมมาถวายพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ได้ฉันน้ำผึ้งแล้วทิ้งกระบอกไม้ป้างไปทางทิศเหนือ แล้วทรงพยากรณ์ว่า สถานที่แห่งนี้อาจจะมีชื่อว่าลัมพักปะนนคร แล้วได้ทรงลูบพระเศียรได้พระเกศามาหนึ่งเส้น มอบให้แก่ละแวกอายกอน ละแวกอายกอนได้นำพระเกศานั้น บรรจุในผอบทองคำ และใส่ลงในอุโมงค์พร้อมกับถวายแก้วแหวนเงินทองเป็นเครื่องบูชา แล้วแต่งยนต์ผัด (ยนต์หมุน) รักษาไว้ และถมดินให้เรียบเสมอกัน แล้วก่อเป็นพระเจดีย์สูงเจ็ดศอกเหนืออุโมงค์นั้น ในสมัยต่อมาก็ได้มีการขุดรื้ออีกหลายพระองค์ มาก่อสร้างและบูรณะซ่อมแซม จนกระทั่งเป็นวัดที่มีความงามอย่างที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน

ในทางประวัติศาสตร์นครลำปาง วัดพระธาตุลำปางหลวงมีประวัติว่า เมื่อปี พ.ศ.๒๒๗๕ นครลำปางว่างจากผู้ครองนคร และเกิดความวุ่นวายขึ้น ท้าวมหายศจากนครลำพูนได้ยกกำลังมายึดนครลำปาง โดยได้มาตั้งค่ายอยู่ภายในวัดพระธาตุลำปางหลวง ครั้งนั้น นานาทิพย์ช้างวีรบุรุษของชาวลำปาง ได้ทำการต่อสู้โดยลอบเข้ามาในวัด และใช้ปืนยิงท้าวมหายศตาย แล้วตีทัพลำพูนแตกพ่ายไป ปัจจุบันยังปรากฏรอยลูกปืนอยู่บนรั้วทองเหลืองที่ล้อมองค์พระธาตุเจดีย์ ต่อมานานาทิพย์ช้างได้รับสถาปนาขึ้นเป็นเจ้าสุลวลือไชยสงคราม เจ้าผู้ครองนครลำปาง เป็นต้นตระกูล ณ ลำปาง เชื้อเจ็ดตน ณ เชียงใหม่ ณ ลำพูน

วัดพระธาตุลำปางหลวง เป็นโบราณสถานสำคัญ ที่ตั้งอยู่ในบริเวณซากเมืองโบราณลัมพักปะนนคร ตามประวัติพระนางจามเทวีเคยเสด็จมานมัสการ และทำการบูรณะซ่อมแซมอยู่เสมอ นับว่าเป็นวัดสำคัญคู่บ้านคู่เมืองมาแต่โบราณกาล มีความสวยงาม และมีความยอดเยี่ยมทั้งสถาปัตยกรรม ประติมากรรม และจิตรกรรม เป็นที่ประดิษฐาน พระแก้วมรกต ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของชาวลำปาง และชาวพุทธทั่วไป

สถานที่สำคัญในวัดพระธาตุลำปางหลวง

๑. ชุมประตู่โขง ตั้งอยู่บนเนิน มีความสูงประมาณ ๑๓ เมตร โดยมีบันไดนาคทอดยาว เชื่อมพื้นที่ระหว่างวัดกับภายนอก ลักษณะเป็นอาคารทรงมณฑปมียอดแหลมซ้อนหลายชั้น โครงสร้างก่ออิฐถือปูน ภายนอกฉาบด้วยปูนสีขาวแต่งลายปูนปั้นเกือบตลอด ทำเป็นช่องทางเดินด้านทิศตะวันออก-ตะวันตก ปากช่องทางเดินประดับซุ้มโค้งซ้อน ๒ ชั้น

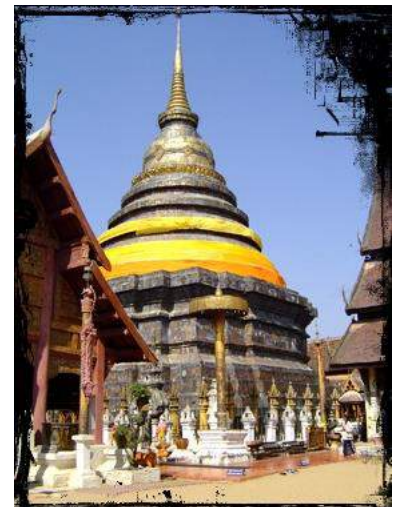

๒. กุฏิพระเจ้าล้านทอง ตั้งอยู่บริเวณท้ายวิหารหลวง ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปคือพระเจ้าล้านทอง ซึ่งหล่อขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๐๑๙ กุฏินี้คงได้รับการบูรณะครั้งใหญ่ใน พ.ศ. ๒๑๐๖ หลังจากที่เมืองเชียงใหม่ตกอยู่ใต้ปกครองของพม่า ส่วนบนของกุฏิเป็นแบบผสมระหว่างหลังคาลาดกับหลังคาลาดชัน องค์กรประกอบต่างๆ รวมทั้งลวดลายปั้นประดับมีอยู่อย่างมากมาย แสดงให้เห็นถึงแบบแผนของงานประดับในช่วงเวลานั้นด้วย

๓. พระธาตุลำปางหลวง ลักษณะ

ทางสถาปัตยกรรม เป็นเจดีย์กลมทรงระฆังคว่ำ(แต่ในหนังสือพระเจดีย์ในล้านนา โดย สถาบันวิจัยสังคม ม.เชียงใหม่ กลับเรียกว่า เจดีย์แบบพุกามล้านนา เนื่องจากการปิดทองจังโกคล้ายแบบพุกามนั่นเอง) ปิดทองจังโกทั่วทั้งองค์เจดีย์ รูปทรงหนักแน่น ไม่หลุดเหมือนเจดีย์แห่งอื่นๆ รอบๆพระธาตุมีการล้อมรอบด้วยรั้วเหล็ก โคมรั้ว มีการสร้างชุมประตู่โขงอยู่ทางทิศใต้ของพระธาตุ บริเวณรั้วเหล็กมีเรื่องเล่าถึง รอยกระสุนปืน ที่หนานทิพย์ช้างยิงปืนสังหาร ท้าวมหายศ เมื่อช่วงพุทธศตวรรษที่ ๒๓

ปรากฏในตำนานพระธาตุลำปางหลวงที่กล่าวถึง การเสด็จมาถึงของพระพุทธเจ้า ที่บ้านลัมพะการีวัน(บ้านลำปางหลวง) เมื่อเสด็จอยู่ดอยม่อนน้อย ขณะนั้นมีชายผู้หนึ่ง นาม"ลัวะอ้ายกอน" เห็นพระพุทธเจ้า เกิดมีความเลื่อมใสได้นำเอาน้ำผึ้งบรรจุกระบอกไม้ป้าง(ไม้ข้าวหลามไม้ปราง) มะพร้าวและมะตูมอย่างละ ๔ ลูกน้อมถวายพระองค์ และพระองค์ก็มอบพระเกศาและได้มีพุทธพยากรณ์ต่อไปว่า ในอนาคต จะมีพระอรหันต์นำเอาอิฐพระนลาต(หน้าผาก)ข้างขวา และอิฐลำคอข้างหน้าหลังมาบรรจุไว้ที่นี่

สถานการณ์สร้างวีรบุรุษ ที่วัดพระธาตุลำปางหลวง วัดลำปางหลวงเป็นสถาปัตยกรรมล้านนาที่หาดูได้ยาก แตกต่างจากวัดทางภาคเหนือโดยทั่วไป พร้อมกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของวัดที่มีความน่าสนใจอยู่ไม่น้อย เป็นจุดเริ่มต้นของตระกูล ทิพย์ช้าง หรือตระกูล “ เชื้อเจ็ดตน ” อันเป็นต้นตระกูลของเชื้อเจ้าปกครองภาคเหนือ“เจ้าทิพย์ช้าง” เจ้าผู้ครองเขลางค์นคร หรือนครลำปาง อดีตนั้นเป็นเพียงแค่พรานป่าหรือพรานหนุ่ม ผู้ถูกร้องขอจากขุนนางเมืองในสมัยนั้น ให้ช่วยกอบกู้เมืองลำปางที่ตกอยู่ในการครอบครองของพม่า และพรานป่าผู้กล้านี้ก็ได้ทำสำเร็จ เมื่อปี พ.ศ. ๒๒๗๕ โดยปลอมตัวเข้าไปในเขตชั้นในที่พม่าใช้วัดพระธาตุลำปางหลวงเป็นที่ตั้งมั่น แล้วลอบฆ่าแม่ทัพพม่าจนเสียชีวิต ซึ่งรอยกระสุนจากการสู้รบ และร่องรอยการหลบหนี ยังปรากฏอยู่ที่วัดพระธาตุลำปางหลวงบริเวณหน้าพระธาตุเจดีย์ ตรงรั้วทองเหลือง มาจนถึงทุกวันนี้

เจ้าอาวาสวัดพระธาตุลำปางหลวง : พระครูพิธานนพกิจ ฐานทดโต

เกิดวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ อายุ ๕๖ ปี พรรษา ๔๓

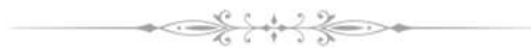
ภูมิลำเนาเดิม อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

ประวัติการศึกษาทางโลก สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จากศูนย์
การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกาะคา(๒๕๔๕) ปริญญาตรี สาขาพุทธศาสตร์ เอกศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้องเรียนวัดบุญวาทย์ อำเภอเมือง จังหวัด
ลำปาง(๒๕๔๙) และปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง(๒๕๔๒)

ประวัติการศึกษาทางธรรม นักธรรมชั้น เอก สำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุลำปางหลวง(๒๕๒๒) เปรียญ
ธรรม ๓ ประโยค สำนักศาสนศึกษาวัดสวนดอก อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง (๒๕๓๑)

ตำแหน่งทางการปกครองสงฆ์ เจ้าอาวาสวัดพระธาตุลำปางหลวง(๒๕๔๑)เจ้าคณะตำบลลำปางหลวง เขต
๑(๒๕๔๔)รองเจ้าคณะอำเภอเกาะคา(๒๕๕๑)พระอุปัชฌาย์และพระธรรมทูต(๒๕๕๑)ปัจจุบัน ได้รับสมณศักดิ์ เป็น
รองเจ้าคณะอำเภอเกาะคา (ทจอ.ชอ.)

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์การเดินทางของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ผ่านเมืองลำปาง พบว่ามีหลักฐานบันทึกภายหลังที่พระองค์เสด็จสวรรคต ณ เมืองหาง สมเด็จพระเอกาทศรถ พระอนุชา ได้เคลื่อนย้ายทัพพร้อมพระบรมศพของพระองค์ จากเมืองหาง สู่เมืองทริภุญชัย หลังจากนั้นได้เดินทางข้ามเทือกเขาขุนตานแล้วพักทัพ ณ กลางป่าที่ห้างฉัตร ได้มีการทำเครื่องหมายพักทัพ ด้วยการสร้างเจดีย์ขนาดเล็ก ขึ้น ๑ แห่ง อันเป็นจุดที่ตั้งพระบรมศพ (อยู่ในศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย) ต่อมาได้เดินทางผ่านเกาะคา และพักทัพที่เมืองลี้ภักดิ์ (เวียงพระธาตุลำปางหลวง) ที่วัดพระธาตุลำปางหลวง ก่อนจะเคลื่อนทัพไปสบปราบ ท่งเสลี่ยม เมืองสุโขทัย กลับสู่กรุงศรีอยุธยา

กองทัพภาคที่ ๓ มณฑลทหารบกที่ ๓๒ ร่วมกับข้าราชการ พ่อค้า และประชาชนชาวจังหวัดลำปางได้ริเริ่มดำเนินการก่อสร้าง พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ขึ้นในปี ๒๕๓๕ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในวโรกาส ทรงพระชนมายุครบ ๕ รอบ ในปี ๒๕๓๕

๒. เพื่อเทิดพระเกียรติ และรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ทรงกอบกู้เอกราชของชาติ

๓. เพื่อให้เป็นสถานที่เคารพสักการะของประชาชนทั่วไป

๔. เพื่อให้เป็นแหล่งศึกษาทางประวัติศาสตร์

เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๓ กองทัพภาคที่ ๓ ได้กำหนดพื้นที่บริเวณที่ประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ณ สวนสาธารณะเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยจัดทำรายละเอียดการใช้พื้นที่และบริเวณโดยรอบส่งให้กรมศิลปากรพิจารณาเรียบร้อยแล้ว

เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๓ กองทัพภาคที่ ๓ ได้มอบหมายให้ มณฑลทหารบกที่ ๓๒ ร่วมกับจังหวัดลำปาง ได้อัญเชิญพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช จากโรงหล่อโลหะ บริษัทเอเชีย ไฟน์อาร์ท จำกัด อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาประดิษฐาน ณ พลับพลาที่ประทับ

เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๕ พลโท วรณทิพย์ ว่องไว แม่ทัพภาคที่ ๓ เป็นประธานพิธีบวงสรวงและพิธีเคลื่อนย้ายพระบรมรูปสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ด้วยกระบวนพยุหยาตราสถลมารค ณ เทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๕ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก เป็นประธานพิธีอัญเชิญพระบรมรูปสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ขึ้นประดิษฐานยังพระบรมราชานุสาวรีย์แห่งใหม่ ณ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทางเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

